155 ท423
ว338 ก
ร.3

ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

ปริญญานิพนธ์

ของ

รัชนี เบญจธนัง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191063

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร)

.....กรรมการ

(อ.สมเกียรติ ทิพยทัศน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร)

.....กรรมการ

(อ.สมเกียรติ ทิพยทัศน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.มยุรี กุลแพทย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่..๕..เดือน.....พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร และอาจารย์สมเกียรติ ทิพยทัศน์ อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มยุรี กุลแพทย์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุธีรา ภัทรายุตวรรตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ พร้อมกันนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการที่เกี่ยวข้องทุกท่านในโรงพยาบาลศิริราช ที่กรุณาอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

คุณประโยชน์และคุณความดีทั้งหมดที่เกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่มารดา ที่ให้ความรัก ความห่วงใย ให้เวลาและให้โอกาสในการศึกษา จนสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการ

และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ อาจารย์ พี่ ๆ และขอขอบคุณ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดี

รัชนี เบญจธนัง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษา	8
	ความสำคัญของการศึกษา	8
	ขอบเขตของการศึกษา	9
	นิยามปฏิบัติการ	12
	นิยามศัพท์เฉพาะ	15
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
	สตรีโสด	16
	ความพึงพอใจในชีวิต	27
	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด	34
	ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	64
3	วิธีดำเนินการศึกษา	66
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
	การวิเคราะห์ข้อมูล	78
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79

บทที่ หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 80
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย 81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 82

5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 107
จุดมุ่งหมายของการศึกษา 107
วิธีดำเนินการศึกษา 107
การวิเคราะห์ข้อมูล 109
สรุปผลการวิจัย 110
อภิปรายผล 113
ข้อเสนอแนะ 127

บรรณานุกรม 130

ภาคผนวก 139

ประวัติย่อของผู้วิจัย 158

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 แสดงรูปแบบของการอยู่เป็นโสด 46

2 แสดงจำนวนอายุของพยาบาล และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 67

3 จำนวนร้อยละของสตรีโสด จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา 82

4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับอายุ 86

5 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีอายุต่างกัน 86

6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา 87

7 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 87

8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับรายได้ 88

9 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีระดับรายได้ต่างกัน 88

10 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีรายได้ต่างกัน 89

11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามรูปแบบของการอยู่เป็นโสด 90

12 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดต่างกัน. 90

13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับการสนับสนุนทางสังคม 91

14 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน .. 92

15 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน 93

ตาราง หน้า

16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับความภาคภูมิใจในตนเอง 94
17 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน 95
18 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน 96
19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับความว้าเหว่ 97
20 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ต่างกัน 98
21 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความว้าเหว่แตกต่างกัน 99
22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด 100
23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวทำนาย และระหว่างตัวเกณฑ์กับตัวทำนาย 102
24 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ ในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด 105
25 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเที่ยงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความว้าเหว่ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ 156
26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ 157

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม เป็นสถาบันมูลฐานซึ่งวางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ และเป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันจำเป็นทางชีวภาพสองประการของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางด้านเพศ หรือความต้องการที่จะสืบพันธุ์และความต้องการที่จะพึ่งพิงผู้อื่น เนื่องจากมนุษย์มีภาวะการช่วยตนเองไม่ได้ในวัยเด็กอยู่ในช่วงยาวมาก ระบบครอบครัวสนองความต้องการทั้งสองนี้โดยกำหนดระบบความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงซึ่งได้แก่ การสมรส (เพ็ญแข ปัจจนปัจจึก. ม.ป.ป. : 34)

การสมรสเป็นรากฐานของการสร้างครอบครัวให้แก่สังคม และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การสมรสเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญของการก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ดังที่ Erikson กล่าวว่า ความสมบูรณ์ของจิตใจผู้ใหญ่ คือ การได้รับการยอมรับ มีความเจริญเติบโต มีอาชีพที่เหมาะสม มีการสมาคมกับเพศตรงข้ามเพื่อการเลือกคู่ครองต่อไป การปรับตัวของผู้ใหญ่วัยนี้ คือ การเลือกคู่ครอง และการมีหน้าที่การงานที่เหมาะสม (นวลละออ สุภาผล. 2527 : 95 ; อ้างอิงมาจาก Erikson. n.d.) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นฐานและความสมบูรณ์ของบทบาทการเป็นผู้ใหญ่สำหรับผู้หญิงนั้น อยู่ที่การแต่งงานแต่ในปัจจุบันจะพบว่า สัดส่วนการอยู่เป็นโสดของสตรีไทยได้เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด

จากการสำรวจสำมะโนประชากร อัตราส่วนร้อยของสตรีโสดทั่วราชอาณาจักรในหมวดอายุตั้งแต่ 25 - 29 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2532 จะสูงกว่าในปี พ.ศ. 2528 ในทุกหมวดอายุดังตาราง (สถิติแห่งชาติ. 2528, 2532 : 63, 9)

ช่วงอายุ	จำนวนร้อยละของสตรีโสด	
	ปี พ.ศ. 2528	ปี พ.ศ. 2532
25 - 29	18.44	28.20
30 - 34	11.00	18.91
35 - 39	7.31	15.99
40 - 44	6.29	15.09
45 - 49	4.71	13.70
50 - 54	3.23	5.38
55 - 59	3.19	20.39

จากสถิติการหย่าร้างของคนกรุงเทพมหานครของกองทะเบียนการปกครอง พบว่า ในปี พ.ศ. 2521 อัตราส่วนการหย่าร้างเท่ากับ 7.0 คู่ (มหาดไทย. 2520) ในปี พ.ศ. 2531 อัตราส่วนการหย่าร้างเท่ากับ 8.25 คู่ และในปี พ.ศ. 2532 เท่ากับ 10.06 คู่ (สถิติแห่งชาติ. 2534)

จากสถิติที่แสดงเกี่ยวกับ อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของสตรีโสดและการเพิ่มขึ้นของอัตราการหย่าร้าง อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลกระทบจากความทันสมัย ซึ่งเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ผลกระทบจากความทันสมัย ทำให้เกิดการขยายความเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น การขยายและปรับปรุงการศึกษาของประชากรโดยส่วนรวมสูงขึ้น อัตราการทำงานของสตรีสูงขึ้น รวมทั้งการทำงานของสตรีนอกบ้านสูงขึ้น สถานะของสตรีสูงขึ้นกว่าเก่า สิ่งที่เกิดควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ อายุการสมรสจะเพิ่มขึ้น และมีสตรีครองตนเป็นโสดเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ทวีรัสม์ ธนาคม. 2524 : 164 - 165 ; อ้างอิงมาจาก นิพนธ์ เทพวัลย์. 2524)

สังคมมักจะมองบทบาทของการเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ในความหมายที่รวมถึงการแต่งงานและการมีครอบครัว ดังคำกล่าวของ ภัสดา ภราดร (นามแฝง) (2522 : 5) "เมื่อหันไปมองอดีตที่ผ่านมา ผู้หญิงนิยมที่จะแต่งงานหลังจากผ่านพ้นวัยเด็กไปเพียงไม่กี่ปี ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ปลูกฝังกันว่า ผู้หญิงมีหน้าที่อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ปรนนิบัติสามีให้พึงใจ เมื่อยังไม่แต่งงานก็เป็นสมบัติของพ่อแม่ เมื่อแต่งงานแล้วก็เป็นสมบัติของสามี มีหน้าที่เอาอกเอาใจสามีเพื่อให้สามีรักและเอ็นดู ความรู้สึกอันนี้ทำให้พ่อแม่หลายคนในสมัยนั้นพยายามผลักดันให้บุตรสาวของตนอยู่ในความคุ้มครองของสามีโดยเร็วที่สุด เพื่อพ่อแม่จะได้นอนตายตาหลับ" ดังนั้นผู้หญิงจึงถูกอบรมสั่งสอนมาแต่อดีตให้มองเห็นความสำคัญของการแต่งงานและการมีครอบครัว การที่ผู้หญิงในสังคมไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดเอาไว้ได้ จึงทำให้ผู้หญิงที่อยู่เป็นโสดถูกสังคมรอบข้างมองว่าผู้หญิงโสดเหล่านี้อาจจะมีลักษณะของความคิดและพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากผู้หญิงส่วนใหญ่ที่แต่งงานแล้ว ถึงกับมีคำค่อนแคะสาว ๆ ที่อยู่โดยไม่ได้แต่งงานว่าเป็น "สาวทึนทึก" "ครุฑีคานทอง" หรือ "ขึ้นคาน" บ้าง

แต่ในยุคปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก มีความเจริญและวิวัฒนาการต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายทั้งทางด้านวัตถุ วัฒนธรรม และรวมทั้งความเป็นอยู่ ประเทศมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น ซึ่งทำให้สตรีจำนวนไม่น้อยเริ่มเบนความสนใจจากการแต่งงานมาเป็นการทำงาน เป็นเหตุให้ฐานะของสตรีเปลี่ยนแปลงไป สตรีเริ่มประกอบอาชีพนอกบ้าน มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นและประสบการณ์ภายนอกมากขึ้น ดังคำกล่าวของศรีเรือน แก้วกังวาล (2534 : 15) กล่าวว่า "หญิงมีโอกาสในงานอาชีพ และการศึกษาทัดเทียมเท่าชาย โลกของหญิงมิได้ขีดวงจำกัดเฉพาะงานในเรือน จึงไม่จำเป็นนักที่หญิงต้องอาศัยการแต่งงานเป็นกุญแจเบื้องต้นเพื่อไขไปสู่ความสำเร็จและความภาคภูมิใจในตน และจากงานวิจัยของภัสสร ลิมานนท์ (2529) ศึกษาเรื่องการศึกษาทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสพบว่าผู้ตอบจำนวนไม่น้อยคิดว่า ผู้หญิงสมัยนี้ไม่จำเป็นต้องแต่งงานก็ได้ สถานการณ์มีชีวิตคู่ในปัจจุบันทำให้คิดว่า "แต่งงาน" สูญเสียความหมายที่แท้จริง รวมทั้งรู้สึกว่า การแต่งงานและการมีครอบครัวในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดภาระ และไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้หญิงจะครองโสดตลอดไป สำหรับผู้ตอบที่เป็นโสดระบุสาเหตุที่ทำให้ครองตัวเป็นโสดจนถึงปัจจุบัน เป็นเพราะต้องการความ

ก้าวหน้าในอาชีพการงาน ต้องการอยู่คนเดียวเป็นอิสระ ไม่ต้องการมีภาระจากการมีครอบครัว หรือการดูแลบุตร รวมทั้งไม่กังวลนักกับการเป็นโสดของตน ซึ่งแตกต่างจากค่านิยมแบบเก่าที่ว่า เป็นผู้หญิงก็ควรแต่งงาน หรือการแต่งงานคือ "ภาระกิจ" อย่างหนึ่งที่ผู้หญิง "ต้อง" กระทำ (จอนฟอน(นามแฝง). 2533 : 55)

ดังนั้นการที่ผู้หญิงอยู่เป็นโสดในยุคปัจจุบันจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ หรือเป้าหมายสูงสุดในชีวิตผู้หญิง ดังคำกล่าวของ ประมวญ คิดคินสัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2534 : 19 ; อ้างอิงมาจาก ประมวญ คิดคินสัน. 2520 : 180 - 182) ได้กล่าวว่า "ความจริงมีอยู่ว่า มิใช่ว่าทุกคนจะเหมาะแก่การแต่งงาน ทำนองเดียวกันมิใช่ว่าทุกคนจะเหมาะแก่การเป็นพ่อ แม่ คนที่ไม่ได้แต่งงานมีความสำเร็จอย่างงดงามในชีวิตมีถมไป ทำนองเดียวกัน คนที่ไม่มีลูก อาจจะมีความสุขในการสร้างอนุชนยิ่งกว่าพ่อแม่เสียอีก" หรือจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ในปี ค.ศ. 1960 นักวิทยาศาสตร์สังคมและนักจิตวิทยา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว โดยสอบถามคนอเมริกันจำนวน 2500 คน ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อค้นหาความรู้สึกที่เป็นสุข ผลการศึกษาพบว่า เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานเป็นเรื่องที่นอกเหนือความคาดหมาย คนที่แต่งงานแล้วกว่าครึ่งหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีความสุขในชีวิตแต่งงาน ผู้ชายที่แต่งงานแล้วมีความสุขที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้หญิงที่เป็นโสด ส่วนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วเป็นผู้ที่มีความสุขอันดับสาม ส่วนผู้ชายโสดนั้น เป็นผู้ที่ไม่มีความสุขที่สุด (ลลิตา ธีระสิริ. 2532 : 37 ; อ้างอิงมาจาก มหาวิทยาลัยมิชิแกน. 1960) สอดคล้องกับคำกล่าวของ แคมป์เบลที่กล่าวว่า ผู้หญิงโสดทุกกลุ่มอายุ มีความสุขมากกว่าผู้ชายโสด (Lerner and Hultsoh. 1983 : 499 ; citing Campbell. 1975) และมีอัตราเป็นโรคประสาท โรคซึมเศร้าต่ำกว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว (Lerner and Hultsoh. 1983 : 499 ; citing Bernard : 1972) นอกจากนี้ สุพัฒนา เดชาติวงศ์ (2531 : 11) ยังได้กล่าวว่า ผู้หญิงโสดมีอาชีพมั่นคง รู้จักปรับตัว ใช้ชีวิตชดเชยการขาดคู่ครองไปในการสร้างสรรค์ และมีผลงานที่สร้างความนับถือ ความภาคภูมิใจในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม จะช่วยให้ผู้หญิงโสดมีความสุข และมีสุขภาพจิตดี เกิดความพึงพอใจในชีวิต

การที่บุคคลจะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เกิดความพึงพอใจในชีวิตได้นั้น มาสโลว์ (Schuster. 1992 : 96 ; citing Maslow. 1976) กล่าวว่า บุคคลจะต้องได้รับการ

ตอบสนองใน 5 ขั้น ได้แก่ ความต้องการการอยู่รอด ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก ความต้องการการยอมรับนับถือ ความต้องการที่จะบรรลุความสำเร็จสมหวังในชีวิต โดยที่ความต้องการขั้นพื้นฐานในระดับต่ำกว่าต้องได้รับการตอบสนองก่อน จึงจะเกิดความต้องการในระดับสูง ทำให้เกิดความสุข เกิดความพึงพอใจในชีวิต สตรีโสดก็เช่นเดียวกัน ส่วนในด้านองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตนั้น ได้มีผู้ศึกษาทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไป เช่น ฟลานาแกน (Flanagan. 1978 : 138 - 147) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต เป็นแนวเดียวกันประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านร่างกายและองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ด้านกิจกรรมในสังคม ด้านการพัฒนาตนเอง และมีความรู้สึกอิ่มใจ ด้านนันทนาการ ส่วนนิวการ์เทน (Neugarten. 1961 : 134 - 143) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีความสุขในการดำเนินชีวิต ด้านความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต ด้านความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้น ด้านอัตมโนทัศน์ และด้านระดับอารมณ์

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การที่สตรีโสดจะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดความพึงพอใจในชีวิตได้นั้น จะต้องประกอบด้วยความพอใจด้านร่างกายและจิตใจควบคู่กันไป แม้ว่า สตรีโสดจะมีความพึงพอใจในการที่ได้อยู่เป็นโสด เนื่องจากมีความรู้สึกเป็นอิสระ สามารถพึ่งตนเองได้ อาจทำให้สตรีโสดมีความพึงพอใจในชีวิตในทางลบก็ได้ เพราะสตรีโสดมักคิดว่าการอยู่เป็นโสดทำให้ถูกตำหนิจากสังคมว่า เป็นสิ่งไม่ดี เกิดความรู้สึกหวั่นไหว ไม่เชื่อมั่นในสถานภาพการเป็นโสด เกิดความกลัว ความละอายที่ไม่ได้ใช้ชีวิตไปตามความคาดหวังของสังคม กลัวสายตาของสังคมที่มองสภาพที่ตัวเองเป็นโสด กลัวสมญานามที่สังคมมอบให้ เช่น สาวทึนทึก กลัวจะต้องขึ้นคาน ซึ่งความกลัวความหวั่นไหวในอารมณ์ที่เกิดขึ้นจะมีระดับแตกต่างกันออกไปตามลักษณะพื้นเพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัยของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ ยังเกิดความรู้สึก อันเนื่องมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้สึกอ้างว้าง ไร้จุดหมาย ไม่มีที่ยึดเหนี่ยว เกิดความรู้สึกว่า ตัวเองไร้ค่าตามมา ยิ่งถ้าเป็นสตรีที่อายุมากขึ้น เพื่อนรุ่นเดียวกันที่เป็นโสดเหลือน้อยลง ทำให้ขาดเพื่อนเกิดความรู้สึกเหงา หรือว้าเหว่มากขึ้น ตามเวลาที่อยู่เป็นโสด (ความรู้สึกของสาวโสดยุค' 27 (นามแฝง). 2527 ก : 43) เมื่อมีมโนทัศน์ต่อตนเองไปใน

ทางลบดังกล่าว จึงส่งผลให้มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ (Beck and Others. 1984 : 499) และก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม คือ

1. ปัญหาด้านทางร่างกาย เป็นสาเหตุให้เกิดความไม่สบายใจ เกิดความวิตกกังวล และความสุขที่ควรจะได้รับก็จะน้อยไป โดยเฉพาะสตรีโสดที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว ต้องระวังอย่าให้เจ็บป่วยขนาดช่วยตัวเองไม่ได้ ดังนั้นการรู้จักค้นหาความบกพร่องในสุขภาพของตนเองเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อหาทางป้องกันและหาวิธีการแก้ไข รักษาสุขภาพกายให้ดีอยู่เสมอ ดังคำกล่าวของสาวโสดยุค' 27 (นามแฝง) (2527 ข : 46) ว่า "สุขภาพกายดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเป็นสุขอันประเสริฐที่มนุษย์พึงจะมี"

2. ปัญหาทางด้านสุขภาพจิต สุขภาพจิตเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่สุด และเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ชีวิตอย่างเป็นสุข เพราะการมีสุขภาพจิตดีย่อมนำความสุขมาให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ดังนั้นคนโสดที่ต้องการใช้ชีวิตที่เป็นสุข ต้องรู้จักจัดการกับสุขภาพจิตของตัวเองให้ได้ คือต้องสามารถจัดการกับความรู้สึกในทางลบที่อาจเกิดขึ้นได้หลาย ๆ ประการ อันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสด โดยพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลถึงความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กลับมาเป็นทางบวกให้ได้ ต้องรู้จักเผชิญหน้ากับความรู้สึกไม่ดีทั้งหลายที่เกิดขึ้นกับสตรีโสดได้ กล้าที่จะยอมรับความจริง ข้อดีข้อเสียต่าง ๆ หาทางแก้ไขทุกข์ได้ ซึ่งส่วนที่ได้รับคือใจสงบ ความสุขก็เกิดขึ้น ถ้าสตรีโสดปรับตัวไม่ได้ทำให้เกิดความเครียดตามมา ดังได้มีการศึกษาของ อรวีย์ กีรติเสถียร (2532) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรี พบว่า ระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรีส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ และค่อนไปทางระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของรัชดา เอี่ยมยิ่งพานิช (2531) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ โดยใช้พยาบาลเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่ศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง

จากรายงานการวิจัยจึงเป็นข้อมูลสนับสนุนให้เห็นได้ชัดว่า สตรีโสดเป็นผู้ที่มีอัตราเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางจิตได้ ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งส่งผลถึงความพึงพอใจในชีวิตโดยตรง

การศึกษาเกี่ยวกับสตรีโสดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในสาขาวิชาชีพพยาบาล ด้วยเหตุที่ว่า พยาบาลมีแนวโน้มในการอยู่เป็นโสดสูง ผู้วิจัยได้รวบรวมสถิติของ

พยาบาลที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ในโรงพยาบาลศิริราช พบว่า มีพยาบาลที่เป็นสตรีโสดถึง 57.84% เมื่อเทียบกับสถิติของสตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ทั่วราชอาณาจักรมีเพียง 15.52% (สถิติแห่งชาติ. 2532 : 9) ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานไม่สอดคล้องกับลักษณะของเพศชาย รวมทั้งค่านิยมของสังคมโดยเฉพาะผู้ป่วยไม่คาดหวัง การบริการจากพยาบาลเพศชาย จึงพบว่า บุคลากรที่ทำงานเป็นสตรีเสียส่วนมาก และจากลักษณะงานมีรอบมีเวรผลัดวิกาล คือ ต้องปฏิบัติงานเวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึก ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยของประเทศที่มีความสำคัญต่อการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง อย่างต่อเนื่องกันทั้งสัปดาห์ ทำให้ขาดโอกาสในการติดต่อกับผู้อื่น นอกจากนี้ ลักษณะงานยังต้องรับผิดชอบต่อความเจ็บป่วย ความทุกข์ทรมาน ความบาดเจ็บ ความตาย ต้องพบปะบุคคลที่มักจะมีความทุกข์มาขอรับบริการ บางครั้งต้องทำงานแข่งกับเวลา รับผิดชอบสูงต่อชีวิตมนุษย์ มีโอกาสติดโรคจากผู้ป่วยได้ง่าย ผลตอบแทนน้อยโดยเฉพาะในโรงพยาบาลของรัฐ สภาพดังกล่าวที่ต้องปฏิบัติงานอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศของความเจ็บป่วย และมีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ตลอดเวลา เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งเป็นตัวทำลายความสุขของคน ส่งผลถึงความพึงพอใจในชีวิต

จากที่กล่าวมา ความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะมองข้ามเสียมิได้ ต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้สตรีโสดสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข การที่จะตอบสนองความต้องการของสตรีโสดได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องทราบถึงระดับความพึงพอใจในชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต เช่น การศึกษาของค็อกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตของชายและหญิงที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน ผลการวิจัยพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตของทั้งหญิงและชายในระดับสูง ความว้าเหว่ทางอารมณ์และสังคม มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของหญิงมากกว่าชาย การสนับสนุนทางสังคมเป็นผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชายมากกว่าหญิง และจากการศึกษาของ โลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1127 - 1141) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจและความเครียดของสตรีโสดในช่วงวัยกลางคนของชีวิต พบว่าความว้าเหว่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนและสถานภาพในการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิต

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ว่า มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดหรือไม่ แล้วนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องเสนอเป็นแนวทางในการบริหารการพยาบาลเพื่อส่งเสริม ป้องกัน และวางแผนให้ความช่วยเหลือสตรีโสดกลุ่มนี้ให้มีความสุขในบั้นปลายของชีวิตต่อไป

<u>จุดมุ่งหมายของการศึกษา</u>

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด กับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

4. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิในตนเอง และความว้าเหว่

<u>ความสำคัญของการศึกษา</u>

1. ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนสำหรับผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสตรีโสด เพื่อเป็นการส่งเสริมระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ทำให้ทราบว่าความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด มีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด เมื่อพิจารณาความแตกต่างกันทางด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่อาจนำไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

3. ทำให้ทราบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ และแนวทางให้ผู้บริหาร และสตรีโสด รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์เหล่านี้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ลดความว้าเหว่ เพื่อจัดกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพจิต เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีโสด หรือของบุคคลในวัยนี้ในโอกาสต่อไป

4. ทำให้ทราบว่าตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ ตัวแปรใดที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ และอยู่ในลำดับแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการในด้านการวิจัย และเป็นการเสนอแนวทางการศึกษาเรื่อง ของสตรีโสดในอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับสตรีโสดนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มาก จึงคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการเสนอแนวคิดบางประการ และยังอาจจะเป็นแนวทางในการศึกษาถึงชีวิตของสตรีโสดในครั้งต่อ ๆ ไป

<u>ขอบเขตของการศึกษา</u>

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสตรีโสดที่มีอาชีพเป็นพยาบาล มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช ในปี พ.ศ. 2536 จำนวน 649 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสตรีโสดที่มีอาชีพเป็นพยาบาล มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช ในปี พ.ศ. 2536 จำนวน 250 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1.1 อายุ แบ่งเป็น

1.1.1 30 - 35 ปี

1.1.2 36 - 45 ปี

1.1.3 46 ปีขึ้นไป

1.2 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.2.2 ปริญญาตรี

1.2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

1.3 รายได้ แบ่งเป็น

1.3.1 ต่ำกว่า 12,000.00 บาท

1.3.2 12,000.00 - 14,000.000 บาท

1.3.3 14,000.00 บาทขึ้นไป

1.4 รูปแบบของการอยู่เป็นโสด แบ่งเป็น

1.4.1 การอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

1.4.2 การอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

1.5 การสนับสนุนทางสังคม แบ่งเป็น

1.5.1 การสนับสนุนทางสังคมสูง

1.5.2 การสนับสนุนทางสังคมปานกลาง

1.5.3 การสนับสนุนทางสังคมต่ำ

1.6 ความภาคภูมิใจในตนเอง แบ่งเป็น

1.6.1 ความภาคภูมิใจในตนเองสูง

1.6.2 ความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง

1.6.3 ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

1.7 ความว้าเหว่ แบ่งเป็น

1.7.1 ความว้าเหว่มาก

1.7.2 ความว้าเหว่ปานกลาง

1.7.3 ความว้าเหว่น้อย

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความพึงพอใจในชีวิต

ตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. รายได้
4. รูปแบบของการอยู่เป็นโสด
5. การสนับสนุนทางสังคม
6. ความภาคภูมิใจในตนเอง
7. ความว้าเหว่
8. ความพึงพอใจในชีวิต

ตอนที่ 3 ศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตตามตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระหรือตัวทำนาย ได้แก่

1.1 อายุ

1.2 ระดับการศึกษา

1.3 รายได้

1.4 รูปแบบของการอยู่เป็นโสด

1.5 การสนับสนุนทางสังคม

1.6 ความภาคภูมิใจในตนเอง

1.7 ความว้าเหว่

2. ตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่

ความพึงพอใจในชีวิต

นิยามปฏิบัติการ

1. ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ว่าชีวิตนั้นมีความหมาย โดยครอบคลุมความรู้สึกว่ามีความสุขในการดำเนินชีวิต ความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต ความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อัตมโนทัศน์ และระดับอารมณ์ ความพึงพอใจในชีวิตวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ผู้วิจัยแปลจากแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต (LSIA) ของ นิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961) ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงประเมินค่า 5 อันดับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตจะได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบทดสอบ ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าแสดงว่าได้รับความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่า โดยจะแบ่งระดับความพึงพอใจในชีวิตออกเป็น 5 ระดับ คือ

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 4.50 - 5.00 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49 คะแนน

2. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การช่วยเหลือที่บุคคลได้รับจากชุดของบุคคล กลุ่มองค์กร หรือสมาคมทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา ให้ความรู้สึกมีคุณค่า และได้รับความช่วยเหลือและแนะนำ การสนับสนุนทางสังคมนี้วัดได้ด้วยแบบทดสอบการสนับสนุนทางสังคมของชมนาด วรรณพรศิริ (2535) ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงประเมินค่าชนิด 7 อันดับ ระดับการสนับสนุนทางสังคมจะได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบ

ทดสอบ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบปานกลาง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

ในกรณีที่มีการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยจะแบ่งการสนับสนุนทางสังคมโดยแบ่งตามกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ระดับ

ผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบอยู่สูงกว่าค่า $\bar{X}$ + 1S.D.

ผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบอยู่ในระหว่างค่า $\bar{X} \pm$ 1S.D.

ผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบอยู่ต่ำกว่า $\bar{X}$ - 1S.D.

3. ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของอัตมโนทัศน์ตามความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในเรื่องของความสำเร็จ การมีความสำคัญ การได้รับการยอมรับ ได้รับการใส่ใจ รวมทั้งได้รับความรักใคร่จากบุคคลอื่น การมีอำนาจ การมีคุณความดี การรู้สึกมีคุณค่า มีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งที่ตั้งเป้าหมายและคาดหวังไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ความภาคภูมิใจในตนเองวัดได้ด้วยแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองของนิภาวรรณ กิริยะ (2534) ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงประเมินค่า 5 อันดับ ระดับความภาคภูมิใจในตนเอง ได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบทดสอบ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบสูง แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบปานกลาง แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบต่ำ แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

ในกรณีที่มีการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยจะแบ่งความภาคภูมิใจในตนเอง โดยแบ่งตามกลุ่มแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบสูงกว่าค่า $\bar{X}$ + 1S.D.

ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบอยู่ในระหว่างค่า $\bar{X} \pm 1S.D.$

ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบต่ำกว่าค่า $\bar{X} - 1S.D.$

4. ความว้าเหว่ หมายถึง ความทุกข์ทรมานทางจิตใจที่เกิดจากการสูญเสียสัมพันธภาพที่มีความหมายหรือมีความสำคัญ ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยว ขาดที่พึ่ง สงสารตนเอง รู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ความว้าเหว่วัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดความว้าเหว่ที่ผู้วิจัยแปลจากแบบวัดความว้าเหว่ UCLA Loneliness Scale ของ Russell, Peplau และ Cutrona (1980) ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงประเมินค่า 4 อันดับ ระดับความว้าเหว่จะได้จากคะแนนรวมของการตอบแบบทดสอบ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากคะแนนทดสอบสูง แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความว้าเหว่มาก ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบปานกลาง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความว้าเหว่ปานกลาง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความว้าเหว่น้อย

ในกรณีที่มีการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้แบ่งความว้าเหว่โดยแบ่งตามกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ผู้ที่มีความว้าเหว่มาก หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบสูงกว่าค่า $\bar{X} + 1S.D.$

ผู้ที่มีความว้าเหว่ปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบอยู่ในระหว่างค่า $\bar{X} \pm 1S.D.$

ผู้ที่มีความว้าเหว่น้อย หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบต่ำกว่าค่า $\bar{X} - 1S.D.$

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สตรีโสดหมายถึง สตรีที่เป็นพยาบาลซึ่งดำรงสถานภาพโสดในปัจจุบัน ไม่เคยสมรสมาก่อนและมีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ

1.1 30 - 35 ปี

1.2 36 - 45 ปี

1.3 46 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของสตรีโสด แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

2.1 สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ปริญญาตรี

2.3 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3. รายได้ หมายถึง รายได้รวมทั้งหมดของตนเองต่อเดือน โดยพิจารณาจากการสำรวจรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวของข้าราชการในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2534 มีรายได้เฉลี่ย 13,439.00 บาท ต่อเดือนต่อครอบครัว ดังนั้นจึงแบ่งรายได้ออกเป็น 3 ระดับคือ

3.1 ต่ำกว่า 12,000.00 บาท

3.2 12,000.00 - 14,000.00 บาท

3.3 14,000.00 บาทขึ้นไป

4. รูปแบบของการอยู่เป็นโสด หมายถึง ความต้องการที่แท้จริงของสตรีโสดระหว่างการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ กับการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1 สตรีโสดที่อยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ เป็นกลุ่มสตรีโสดที่ชอบใช้ชีวิตโสดเพราะมีอิสระเสรีทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว การดำเนินอาชีพ เศรษฐกิจ อารมณ์ และสังคม

4.2 สตรีโสดที่อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ เป็นกลุ่มสตรีโสดที่อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ อาจมีสาเหตุมาจาก ความบกพร่องในตนเอง หรือไม่พบคนที่มีคุณสมบัติตรงกับความประสงค์ของตน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษาดังนี้

1. สตรีไสด
    1.1 ความหมายของคำว่า "ไสด"
    1.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ที่เป็นไสด
    1.3 สาเหตุของการอยู่เป็นไสด
2. ความพึงพอใจในชีวิต
    แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต
3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด
4. ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด
    4.1 ปัจจัยทางชีวสังคม
        4.1.1 อายุ
        4.1.2 ระดับการศึกษา
        4.1.3 รายได้
        4.1.4 รูปแบบของการอยู่เป็นไสด
    4.2 การสนับสนุนทางสังคม
    4.3 ความภาคภูมิใจในตนเอง
    4.4 ความว้าเหว่

สตรีโสด

1. ความหมายของคำว่า "โสด"

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ระบุไว้ว่า หมายถึง เดี่ยว โดด ไม่มีคู่ ยังไม่มีสามี หรือภรรยา เช่น ชายโสด หญิงโสด

สตรีโสด หมายถึง สตรีที่ยังคงดำรงสถานภาพโสดในปัจจุบันและไม่เคยสมรสมาก่อน ในงานวิจัยนี้หมายถึง สตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

2. แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ที่เป็นโสด

อีริกสันได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยหนุ่มสาวว่า เป็นวัยของการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันใกล้ชิด (Intimacy) หากการปรับตัวในวัยนี้บกพร่องจะทำให้ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เป็นผู้ที่สนใจแต่ตนเองและแยกตัว (Self - Absorption or Isolation) ผู้ที่ผ่านวัยเด็กและวัยรุ่นมาได้ดี ก็จะสนใจที่จะคบหากับผู้อื่นอย่างใกล้ชิด และมีความสัมพันธ์อันยาวนาน ทั้งความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน และเพศตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะต้องเป็นความสัมพันธ์ร่วมกัน คือ รู้จักให้ความรักกับผู้อื่นและตอบสนองต่อการได้รับความรัก มีความสุขในการแบ่งปันความรักซึ่งกันและกัน สิ่งนี้จะทำให้บุคคลสลัดความต้องการพึ่งพาผู้อื่นที่มีมาตั้งแต่วัยเด็ก และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นแบบผู้ใหญ่ที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน (Mutual Relationship) อันจะนำไปสู่การเข้าสังคมกับคนกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 88) ซึ่งทางเลือกความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนี้มีได้หลายแนวทาง เช่น การแต่งงาน (Marriage) การอยู่ร่วมกันโดยไม่มีการแต่งงาน (Cohabitation) การใช้ชีวิตร่วมของคู่สัมพันธ์ที่เป็นเพศเดียวกัน (Homosexuality) รวมทั้งการอยู่เป็นโสด (Singlehood) (Lefrancois. 1984 : 418)

การอยู่เป็นโสด มิได้จัดว่าบุคคลเหล่านั้นผิดปกติ ซึ่งผู้ใหญ่วัยต้นทุกคนไม่จำเป็นต้องมีชีวิตคู่ ทั้ง ๆ ที่การมีคู่ครองในสังคมปัจจุบันหาโอกาสได้ไม่ยากนัก ฉะนั้นจะเห็นว่ามีผู้ใหญ่จำนวนหนึ่งดำเนินชีวิตเป็นโสด ซึ่งเป็นภาระการพัฒนาของผู้ใหญ่วัยต้นอีกแบบหนึ่ง (พยอม อิงคตานุวัฒน์. 2523 : 19) ดังที่ เลวินสัน (Stein. 1985 : 245 ; citing Levinson and others. 1978) ได้เสนอรูปแบบขั้นตอนต่าง ๆ ของชีวิตวัยผู้ใหญ่

เปรียบเทียบขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนกับฤดูต่าง ๆ ในระยะเวลา 1 ปี แนะนำว่าพัฒนาการเกิดขึ้นในส่วนของการทำนาย ซึ่งเรียงตามลำดับเวลาของแต่ละคน โดยพัฒนามาจากการศึกษาของผู้ชายที่แต่งงานซึ่งมีประโยชน์เมื่อนำมาใช้กับผู้ที่อยู่เป็นโสด โดยสันนิษฐานว่ารูปแบบขั้นตอนต่าง ๆ มีพัฒนาการเป็นขั้น ๆ ตามเวลาเป็นลำดับ และค่อย ๆ งอกงามขึ้น แสดงให้เห็นขั้นต่าง ๆ ของชีวิตดังนี้

1. ผู้ใหญ่ปกติทุกคนจะต้องผ่านขั้นต่าง ๆ

2. แต่ละขั้นมีคุณภาพที่แตกต่างจากสิ่งอื่น ซึ่งเป็นงานพัฒนาการที่จะต้องทำให้สำเร็จระหว่างขั้นต่าง ๆ

3. แต่ละบุคคลประสบความสำเร็จมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับภาวะวิกฤตในแต่ละขั้น

4. ความตั้งใจที่จะประสบความสำเร็จในขั้นก่อน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความตั้งใจที่จะประสบความสำเร็จในขั้นต่อมา

5. แต่ละขั้นถูกกำหนดตามอายุปฏิทิน

เลวินสันกล่าวว่า แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญยังคงดำเนินต่อไป แต่ละฤดูหรือแต่ละยุค ซึ่งมีความแตกต่างด้วยตัวของมันเอง และมีคุณภาพที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งต้องทำกับลักษณะของสิ่งมีชีวิต (Stein. 1985 : 246 ; citing Levinson and others. 1978 : 18)

เลวินสันได้แบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ของอายุที่สำคัญของคนโสดไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ที่มีอายุน้อยและยังไม่เคยแต่งงาน (The Young Never - Married)

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Stein. 1985 : 246 ; citing Levinson and others. 1974 : 246) กล่าวว่า เราสามารถที่จะแยกแยะขั้นต่าง ๆ ของวงจรชีวิตวัยผู้ใหญ่เริ่มจากอายุ 20 - 28 ปีเป็นช่วงที่ "เริ่มเข้าสู่โลกของการเป็นผู้ใหญ่" เมื่อจุดของชีวิตหนึ่งได้ถูกยกขึ้นจาก "จุดเริ่มต้นของครอบครัวไปยังบ้านใหม่" โดยมีรากฐานจากความพยายามที่จะมีชีวิตในวัยผู้ใหญ่ด้วยตัวของตัวเอง" ช่วงนี้เป็นเวลาที่จะค้นหาทางเลือกที่มีหลายแนวทางให้เลือก เป็นเวลาของการประเมินความถูกต้องของการเลือกในขั้นต้น และการเลือกข้อผูกมัดต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น

ทรอนทัน และฟรีดแมน (Stein. 1985 : 247 ; citing Thornton and Freedman. 1983) กล่าวว่า ในช่วง 23 ปี คือจากปี ค.ศ. 1960 - 1983 มีเปอร์เซนต์ของชายและหญิงโสดเพิ่มขึ้นในช่วงอายุ 20 - 29 ปี โดยผู้หญิงโสดอายุระหว่าง 20 - 24 ปี มี 55% และอายุระหว่าง 25 - 29 ปี มี 25% โดยที่อายุเฉลี่ยของการแต่งงานครั้งแรกเพิ่มขึ้นจาก 20.3 ในปี ค.ศ. 1960 เป็น 22.8 ในปี ค.ศ. 1983 ในขณะที่ชาวเยอรมันที่อายุน้อยส่วนมากมากกว่า 90% หวังที่จะแต่งงาน จากการศึกษาในปี ค.ศ. 1980 คนโสดที่เหลืออยู่ได้กลายเป็นการยอมรับของคนหนุ่มสาวและครอบครัว คนโสดส่วนมากมักจะเลื่อนการแต่งงานออกไปด้วยตัวของเขาเอง แสดงให้เห็นว่าคนที่ไม่ได้แต่งงานมีเปอร์เซนต์สูงขึ้น ปัจจุบันปรากฏว่าประมาณ 10% หรือมากกว่าไม่เคยแต่งงาน

สตาร์ และคาร์น (Stein. 1985 : 247 ; citing Starr and Carns. 1972, Stein. 1981) ศึกษาพบว่าคนโสดส่วนใหญ่อยู่ในเมืองใหญ่ มี 60% เป็นคนโสด 40% เป็นประชากรในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ คนโสดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงาน มีความพึงพอใจกับการจัดการกับชีวิตของตนเองและมีเพื่อนที่พอใจ เมืองใหญ่ ๆ ส่วนมากมีโอกาสก้าวหน้าด้านอาชีพ และมีเครือข่ายทางสังคมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่จะต้องปรับตัวคือวิธีการและรูปแบบของการคบเพื่อน ซึ่งจัดเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อและความรู้สึกที่ดีและที่มีต่อตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ช่วงอายุ 30 ปี (The Age Thirty Transition)

เลวินสัน กล่าวว่า ช่วงอายุ 28 - 32 ปี เป็นช่วงที่มีความยุ่งยากมาก สับสนและพยายามต่อสู้ความลำบากกับแรงกดดันทางสังคมจากครอบครัวและจากตนเอง แต่ละปีนำมาซึ่งการหาจุดมุ่งหมาย คุณค่า และความพยายามที่จะให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น ชายและหญิงโสดส่วนมากมีอายุ 30 ปี ถูกรายงานว่า หลังอายุ 20 ปี และก่อนอายุ 30 ปี จัดเป็นระยะเวลาที่ยุ่งยากที่สุด (Stein. 1985 : 248 ; citing Adams. 1926 ; Kurth. 1975 ; Schwartz. 1976)

ระหว่างปีจำนวนของคนโสดลดลง ในชายที่ไม่ได้แต่งงานช่วงอายุ 30 - 34 ปี มีเพียง 19.6% ส่วนใหญ่ที่ไม่ได้แต่งงานมีเพียง 13% ส่วนใหญ่ชายโสดและหญิงโสดเหล่านี้

มีประสบการณ์ทางสังคมมาก และได้รับแรงกดดันทางครอบครัวในเรื่องการแต่งงาน และบางครั้งคนโสดเหล่านี้ต้องทำงานหนักซึ่งคาดหวังที่จะหาคู่ครอง มีจำนวนมากที่ได้รับความพึงพอใจเพียงเล็กน้อยจากการที่ค้นหาคู่ครอง มีรายงานว่าบางครั้งมีประสบการณ์ทางด้านลบ และความภาคภูมิใจในตนเองลดลง

ในช่วงนี้แหล่งของความยุ่งยากส่วนใหญ่คือ ความสัมพันธ์กับการทำงาน ช่วงนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transition Period) คนโสดบางคนจะยึดมั่นในอาชีพของตนเอง และมีคนโสดบางคนต้องการที่จะเปลี่ยนงานใหม่ แต่ก็ไม่พบกับความพึงพอใจตามที่คาดหวังไว้ (Stein. 1985 : 258 ; citing Starr and Carns. 1972 ; Stein. 1976) สตรีโสดส่วนมากไม่มีความกระจ่างในจุดประสงค์ของอาชีพ ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาที่ได้รับจากวิทยาลัย และสตรีโสดจำนวนมากมีอาชีพเพียงชั่วคราว บ่อยนักที่มีความสัมพันธ์ทางเพศ สตรีโสดจำนวนมากที่อายุใกล้ 30 ปี จะเกิดช่วงวิกฤตของรูปแบบเหล่านั้น และเริ่มที่จะประเมินถึงความเป็นอยู่ของตนเสียใหม่ สตรีโสดอาจจะคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะไม่ได้แต่งงานและเริ่มวางแผนการใช้ชีวิตของตนให้มีความหมายมากขึ้น (Stein. 1985 : 248 ; citing Schwartz. 1976) สตรีโสดจะเริ่มตรวจสอบการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ความเป็นไปได้ในการเริ่มศึกษาต่อ มีการประเมินสถานการณ์ของชีวิต และปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น พัฒนาความสนใจใหม่ ๆ เริ่มมีกิจกรรมใหม่ ๆ และขยายไปสู่หมู่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 ช่วงอายุ 35 ปีขึ้นไป (The Middle Years)

เบอร์นาร์ด (Stein. 1985 : 248 ; citing Bernard. 1982) รายงานว่าผู้หญิงที่ยังคงความเป็นโสดและมีอายุช่วงนี้จะมีลักษณะทางด้านการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ดีกว่าผู้ชายที่เป็นโสดที่มีอายุรุ่นเดียวกัน สตรีโสดเหล่านี้มีการเคลื่อนไหวทางสังคมสูงกว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทั้งทางด้านการศึกษาและอาชีพ ในปี ค.ศ. 1970 จากการศึกษากลุ่มสตรีอเมริกันที่มีอายุ 40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญา และมีรายได้มากกว่า 2,000 ดอลลาร์ จะพบว่าเป็นโสด 1 คน ในทุก ๆ 5 คน และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสตรีที่ไม่ได้ศึกษาในระดับวิทยาลัยจะพบสตรีที่เป็นโสด 1 คน ในทุก ๆ 20 คน

3. สาเหตุของการอยู่เป็นโสด

เหตุผลทางด้านบวกของการอยู่เป็นโสด

ชัชสุนีย์ ศุชิลวรณ์ (2528 : 108) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 196 คน ส่วนใหญ่อายุในช่วง 30 - 34 ปี รองลงมาคือกลุ่มสตรีโสดในกลุ่มอายุ 35 - 40 ปี ด้วยวิธีส่งแบบสอบถาม พบว่า สตรีโสดส่วนใหญ่ให้เหตุผลทางด้านบวกว่า ชีวิตโสดมีอิสระมากกว่าชีวิตแต่งงาน

มนัสวี (นามแฝง) (2529 : 51) กล่าวว่า เหตุผลที่หญิงไทยอยู่เป็นโสดนั้นเพราะว่า มีความรู้ความสามารถที่จะหาเลี้ยงตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งผู้ชาย

ภัสสร ลิมานนท์ (2529 : 99) ศึกษาเรื่องทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับสตรีไทยเรื่องการสมรส ศึกษาสตรีโสดอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 391 คน แยกเป็นอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 137 ราย อายุ 30 - 39 ปี จำนวน 174 ราย อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 80 ราย พบว่าเหตุผลเด่นชัดที่สุดคือ

1. พอใจที่จะอยู่เป็นอิสระคนเดียว มีจำนวนร้อยละ 72.4

2. ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงานมากกว่าการใช้ชีวิตคู่ มีจำนวนร้อยละ 48.8

ริเคอร์ และบริสแบน (Ricker and Brisbane. 1984 : 100) กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นสาเหตุให้สตรีครองตัวเป็นโสด โดยมีสาเหตุดังนี้

1. สตรีมีโอกาสเพิ่มขึ้น การได้รับเงินเดือนดี และความมีเกียรติของสตรี

2. การยอมรับวิธีทางของชีวิตที่แปลกใหม่เพิ่มขึ้น

3. การที่คนหนุ่มสาวละทิ้งบ้านเข้าสู่เมือง

4. หนุ่มสาวแต่งงานช้าขึ้น

สทินเนท และคนอื่น ๆ (Stinnett and others. 1984 : 41) กล่าวว่าการที่สตรีครองตัวเป็นโสดเพราะได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีความเป็นอิสระในเรื่องการเงิน และความก้าวหน้าในอาชีพ เกิดความรู้สึกเป็นอิสระ กล่าวคือผู้หญิงที่มีอาชีพเป็นที่พอใจ การเงินดี ชอบที่จะอยู่เป็นโสด นอกจากนี้ยังกล่าวว่าบุคคลใดที่เลือกใช้ชีวิตโสดเขาจะมีความสุขในการ

191669

ตัดสินใจของเขา ซึ่งผู้ใหญ่ที่มีอาชีพและมีชีวิตอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ส่วนมากจะใช้ชีวิตโสดชอบที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสนุกสนาน มีอิสระในการเดินทาง และทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น

ฮัทเตอร์ (Hutter. 1988 : 290) กล่าวว่า จำนวนของวัยหนุ่มสาวที่เพิ่มขึ้นและเลื่อนการแต่งงานออกไป หรือครองตัวเป็นโสด เป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาสังคม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนของผู้หญิงที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัย และการประสบความสำเร็จในการเรียนจนได้รับปริญญามีจำนวนเพิ่มขึ้น

2. การกระจายแรงงานและโอกาสในอาชีพของผู้หญิง

3. อิทธิพลที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของผู้หญิง

4. จำนวนของผู้หญิงในยุคปัจจุบันที่ถึงระยะเวลาที่ทำการสมรสได้ แต่ไม่แต่งงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น

5. การเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับความปรารถนาที่จะแต่งงานของวัยหนุ่มสาวในวิทยาลัยและนอกวิทยาลัย

6. อัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น

กอมลี่ (Gormly. 1989 : 477) กล่าวว่าผู้หญิงที่ไม่แต่งงานจะมีการศึกษาดีหรือมาจากกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง และประสบความสำเร็จอย่างมาก

แกเร็ท (Gormly. 1989 : 406 ; citing Garett. 1982) กล่าวว่า บุคคลที่เลือกอยู่เป็นโสดเพราะว่าได้รับการพัฒนาในความสามารถของเขา มีอิสระสำหรับที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ไม่ต้องพึ่งพาใคร ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมาก มีอิสระในเรื่องเพศ และมีโอกาสเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพ

ลินด์เซ (Lindsey. 1990 : 130) กล่าวว่า ความเป็นโสดควรจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจน้อยที่สุดสำหรับผู้หญิงในสังคม แต่ใน 20 ปีที่ผ่านมา เมื่อผู้หญิงเริ่มมีการศึกษาและอาชีพที่สูง ทำให้ผู้หญิงส่วนมากครองตัวเป็นโสด ซึ่งสอดคล้องกับเบิร์ด (Lindsey. 1990 : 130 ; citing Bird. 1971) กล่าวว่าการแต่งงานไม่ใช่สิ่งจำเป็นที่ดีที่สุดที่จะต้องดำเนินต่อไป โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง และการแต่งงานไม่ใช่เป็นวิธีทางที่จะเติมสิ่งที่เขาต้องการ

มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่เขาต้องการการแต่งงานเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ ทางกาย ทางสังคม และทางจิตวิทยา

เหตุผลทางด้านลบของการอยู่เป็นโสด

ชัชสุนีย์ ศุษิลวรณ์ (2528 : 108) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด พบว่าสตรีโสดส่วนใหญ่ให้เหตุผลทางด้านลบว่า ยังไม่พบคนที่ถูกใจ กลัวจะประสบกับปัญหาชีวิตสมรส ไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตแต่งงาน

มนัสวี (นามแฝง) (2529 : 51) กล่าวว่า เหตุผลที่หญิงไทยอยู่เป็นโสด เพราะว่าไม่พบคนที่ถูกใจหรือคู่ควรกับตน ไม่ต้องการที่จะเอาชีวิตไปผูกพันกับใคร

ภัสสร ลิมานนท์ (2529 : 99) ศึกษาเรื่องทัศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับสตรีไทยเรื่องการสมรส พบว่าเหตุผลเด่นชัดที่สุดจากผู้ตอบส่วนใหญ่ คือ

1. มีโอกาสพบปะเพศตรงข้าม แต่ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีจำนวนร้อยละ 74.9
2. ไม่ต้องการมีภาระการมีครอบครัว มีจำนวนร้อยละ 44.4
3. ไม่มีโอกาสพบปะคนที่อยู่ในข่ายของความสนใจ มีจำนวนร้อยละ 43.0
4. ยังไม่มีบ้าน และที่ดินเป็นหลักฐาน มีจำนวนร้อยละ 30.9
5. เคยผิดหวังจากคนรักเก่า มีจำนวนร้อยละ 23.1
6. ยังต้องมีภาระดูแลพ่อ แม่ หรือต้องส่งเสียพี่น้อง มีจำนวนร้อยละ 19.9

นวลยง (นามแฝง) (2535 : 108) กล่าวว่า เหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงอยู่เป็นโสดจนสูงอายุก็คือ

1. เคยผิดหวังในผู้ชายที่เคยรักกันมาก่อน เช่น มีคนรัก และจะแต่งงานกัน แต่ต้องเลิกกันไป เพราะฝ่ายชายไปพบคนใหม่ ทำให้ฝ่ายหญิงเสียใจ ไม่อาจจะมีคนรักใหม่ได้ หรือไม่ก็ฝ่ายหญิงเป็นคนรักเดียวใจเดียว จึงยอมอยู่เป็นโสด

2. สิ่งแวดล้อมในครอบครัวเป็นภาพที่ไม่ดี เช่น พ่อชอบทุบตีแม่ พ่อเล่นการพนันหรือติดเหล้า หรือแม่ไม่สนใจครอบครัว ขี้เกียจ หรือติดยาเสพติด

3. สภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อการใช้ชีวิตคู่ที่ได้พบมาตั้งแต่เด็ก

4. เกิดความคิดว่าชีวิตคู่ไม่แน่นอน ไม่มีความสนใจในเรื่องคู่ครอง แม้จะมีผู้ชายมาชอบพอ

5. เกิดความคิดว่าตนเองไม่เหมาะสมที่จะมีชีวิตคู่ เพราะสุขภาพไม่ดี ไม่ต้องการความรับผิดชอบ หรือเกรงความยุ่งยากต่าง ๆ

คุนด์ (Nadelson and Notman. 1981 : 1352 ; citting Kuhn. 1955) ให้เหตุผลทางลบว่า บุคคลไม่เข้าสู่การแต่งงาน เพราะขาดความสนใจในเพศตรงข้าม มีสุขภาพที่ไม่ดี เกิดความรู้สึกว่าขาดลักษณะดึงดูดประทับใจ ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบชีวิตครอบครัว ไม่สามารถที่จะหาคนที่มี "รักแท้" มาเป็นคู่ชีวิตได้ ขาดโอกาสในการพบปะเพศตรงข้าม เนื่องจากการศึกษาที่ต่อเนื่องพ้นวัยที่จะหาคู่ครองหรืออาชีพบางอย่างไม่เอื้ออำนวยให้พบปะเพศตรงข้าม

แกเร็ท (Gormly and Brodzinsky. 1989 : 406 ; citting Garett. 1982) กล่าวว่า คนบางคนยังคงอยู่เป็นโสด เพราะว่ากลัวการแต่งงาน กลัวว่าตนเองจะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อกับคู่ของเขา การแต่งงานทำให้เกิดขีดจำกัดในเรื่องเพศ ยับยั้งการพัฒนาตนเอง ถูกแยกจากสังคมและถูกจำกัดการเคลื่อนไหวในด้านอาชีพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เหตุผลที่สตรีครองตัวเป็นโสด มีทั้งเหตุผลทางด้านบวกและเหตุผลทางด้านลบ ซึ่งพอจะสรุปได้เป็นสาเหตุใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุทางสังคม
2. สาเหตุทางจิตวิทยา

1. สาเหตุทางสังคม

1.1 ค่านิยมเรื่องการแต่งงานเปลี่ยนไป

ในสมัยก่อนงานอาชีพ และการศึกษาเปิดโอกาสให้ชายเท่านั้น งานหลักของสตรีคือ การเป็นแม่บ้าน และการเป็นภรรยา โลกของสตรีมักถูกขีดวงอยู่ภายในครัวเรือน การอยู่เป็นโสดเป็นการสูญเสียโอกาสในการสร้างศักดิ์ศรี สร้างฐานะ สร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองอย่างยิ่ง แต่ในยุคปัจจุบันสตรีมีโอกาสในงานอาชีพ และการศึกษาทัดเทียมกับชาย

ไลกของสตรีมิได้ขีดวงอย่างจำกัดเฉพาะงานในบ้านเรือน จึงไม่จำเป็นนักที่สตรีต้องอาศัยการแต่งงานเป็นกุญแจสำคัญเบื้องต้นเพื่อไขไปสู่ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง การอยู่เป็นโสดของสตรีจึงเป็นเรื่องที่ไม่เสียขวัญนัก แม้สตรีบางคนอาจจะรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่ตนพลาดโอกาสที่จะมีชีวิตคู่ และมีครอบครัว (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2534 : 15)

1.2 ความไม่แน่ใจในความมั่งคงของชีวิตสมรส

สถิติการหย่าร้างของคนกรุงเทพมหานคร จากสถิติของกองทะเบียน กรมการปกครอง พบว่าในปี พ.ศ. 2521 อัตราส่วนการหย่าร้างเท่ากับ 7.0 คู่ (มหาดไทย. 2520) และสถิติจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า ในปีพ.ศ. 2531 อัตราส่วนการหย่าร้างเท่ากับ 8.25 คู่ ในปีพ.ศ. 2532 เท่ากับ 10.06 คู่ (สถิติแห่งชาติ. 2534) ตัวเลขดังกล่าวอาจจะใช้เป็นดัชนีปฏิเสธข้อคิดเห็นดั้งเดิมที่ว่า ชีวิตคู่เป็นสิ่งที่หญิง และชายโดยทั่วไปต่างปรารถนาที่จะมี เพื่อเป็นหลักประกันทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

จากการสำรวจของฐานเศรษฐกิจ (ทัศนคติของผู้หญิงต่อการใช้ชีวิตคู่ ตอนที่ 1 (หญิงโสด). 2528 : 36 - 37) ได้ออกสำรวจสอบถามความคิดเห็นของสตรีโสดและสตรีที่แต่งงานแล้ว จำนวน 600 คน ได้แก่ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ คือ นักศึกษา แม่บ้าน พนักงานบริษัท ข้าราชการ กรรมกร ได้ผลสรุปทัศนะของสตรีโสดดังนี้ เมื่อถามว่า "คนโสดมองชีวิตครอบครัวอย่างไร ถามถึงความคาดหวังในชีวิตแต่งงาน 28% เชื่อว่าจะหวานชื่นไปจนตาย 33% คิดว่ามีความสุขทุกข์บ้างผสมกันไป ที่เหลือก็ว่าเอาแน่ไม่ได้ บางคนก็คิดจะอยู่เป็นโสด ก็บอกเลยว่ามีแต่ความทุกข์ เฉพาะกลุ่มนักศึกษานั้น 44% ตอบว่าคงจะสุขบ้างทุกข์บ้างผสมกันไป แทนที่จะตอบว่าชีวิตหลังแต่งงานจะหวานชื่น ซึ่งผิดกลับที่ผู้ตอบกลุ่มอื่นตอบมา สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันสตรีโสดมองชีวิตจริงจังมากขึ้น

1.3 การยอมรับของสังคมต่อการครองตนเป็นโสดของสตรี

จากการสำรวจของฐานเศรษฐกิจ (ทัศนคติของผู้หญิงต่อการใช้ชีวิตคู่ ตอนที่ 1 (หญิงโสด). 2528 : 36 - 37) ได้ผลสรุปทัศนคติของสตรีโสดดังนี้ เมื่อถามว่า "มองภาพจำเป็นของการแต่งงานเพียงไร" กลุ่มที่ตอบว่าขออยู่เป็นโสดนั้น เป็นข้าราชการตอบมากที่สุดคือ 13 คน จาก 75 คน โดยให้เหตุผลว่า รักอิสระ เสรี และเมื่อถามว่า "มองผู้หญิง

ที่อยู่เป็นโสดตลอดชีวิตอย่างไร" 37% ตอบว่า คงมีเหตุผลที่ครองตนเช่นนั้น 35% บอกว่า คิดถูกแล้ว และเป็นคนโชคดี

1.4 ค่านิยมทางสังคมในการเลือกคู่สมรส

ค่านิยมทางสังคมในการเลือกคู่สมรส เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงมีแนวโน้มเป็นโสดมากขึ้น ค่านิยมดังกล่าวคือ สตรีต้องการผู้ชายที่มีอายุมากกว่า จากการสำรวจของฐานเศรษฐกิจ (ทัศนคติของผู้หญิงต่อการใช้ชีวิตคู่ตอนที่ 1 (หญิงโสด). 2528 : 36 - 37) ได้ผลสรุปทัศนคติของสตรีโสดดังนี้ เมื่อถามว่า "อายุของฝ่ายชายที่คิดจะแต่งงานด้วย" 58% ตอบว่าจะเลือกคนที่แก่กว่า 1 - 5 ปี โดยเฉพาะกลุ่มกรรมกร 79% ตอบข้อนี้ กลุ่มอื่น ๆ พอ ๆ กัน มีข้อน่าสังเกตคือ กลุ่มข้าราชการ 28% ตอบว่าจะเลือกชายที่มีอายุมากกว่า 5 - 10 ปี ในขณะเดียวกันฝ่ายชายยังคงเลือกแต่งงานกับหญิงที่อายุน้อยกว่าตน ดังนั้นสตรีโสดที่อายุมาก นอกจากจะประสบปัญหาที่มีชายโสดจำนวนน้อยแล้ว ยังมีคู่แข่งที่สำคัญคือ สตรีที่อายุน้อยกว่า จึงทำให้สตรีโสดเหล่านี้หาคู่สมรสได้ยาก

นอกจากนี้จากการศึกษาของ ภัสสร ลิมานนท์ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีโสด จำนวน 1004 คน ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลาเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน 2529 ได้แสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่ว่า "ผู้หญิงบางคนเลือกที่จะครองตนเป็นโสดตลอดไป ท่านคิดว่าผู้หญิงเหล่านี้โดยทั่วไปดีกว่าหรือเสียเปรียบกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว" พบว่า 40% ของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มการศึกษา มีความเห็นว่าอยู่เป็นโสดหรือแต่งงานก็ไม่ต่างกันมากนัก

2. สาเหตุทางจิตวิทยา

2.1 เคยผิดหวังในความรัก

โดยเฉพาะความผิดหวังในความรักครั้งแรก ซึ่งก่อตัวเป็นเวลานาน อาจทำให้บุคคลเป็นโสดไปตลอดชีวิต ไม่ว่าความผิดหวังนั้นจะเกิดจากความตายหรือการตีจากของอีกฝ่ายหนึ่งหรือสาเหตุอื่น ๆ (เธียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 45)

2.2 การสิ้นสุดของการหม้าย

อาจเกิดจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตายหรือเปลี่ยนใจ การสิ้นสุดที่เกิดจากการถอนหมั้น ทำให้ฝ่ายตรงข้ามเสียหน้า โดยเฉพาะผู้หญิงถูกถอนหมั้นจะมีปัญหาการเลือกคู่ครองใหม่ในอนาคต

2.3 ความไม่ต้องการสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

สตรีโสดจะอุทิศเวลา กำลังกาย กำลังใจให้กับงานอาชีพ และสังคมมาก ก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการทำงานเพื่อให้ได้ตำแหน่งสูงขึ้น จะพบกับอุปสรรค เพราะการทำงานโดยทั่วไป ผู้ชายมักได้รับการสนับสนุนให้ตำแหน่งหน้าที่สูง ๆ มากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้หญิงโสดต้องรับภาระการดูแลพ่อ แม่ สูงอายุที่อาจเจ็บป่วยช่วยตัวเองไม่ได้ ทำให้หงุดหงิด อึดอัดใจ ไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง เพื่อหาความสุขส่วนตัว (เธียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 51)

2.4 สภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น

ครอบครัวที่พบกับความลำบาก หรือประสบสิ่งแวดล้อมของครอบครัวเป็นภาพที่ไม่ดี เช่น พ่อทุบตีแม่ พ่อเล่นการพนัน ติดเหล้า หรือแม่ไม่สนใจครอบครัว ขี้เกียจ ติดยาเสพติด ทำให้สตรีบางคนกลัวการใช้ชีวิตคู่ อาจคิดว่าตนอาจจะพบกับคู่แบบนั้น (นวลยง (นามแฝง). 2535 : 108)

<u>ความพึงพอใจในชีวิต</u>

<u>แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต</u>

ความพึงพอในชีวิตเป็นลักษณะที่เป็นนามธรรม โดยมีผู้อธิบายความหมายของความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกันไป ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

เลอฟรังซัว (Lefrancois. 1984 : 398) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นการยอมรับจุดมุ่งหมายของความสำเร็จ และปณิธานที่ตั้งไว้ หรือการอดทนต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น

จอห์นสัน และคนอื่น ๆ (Johnson and others. 1986 : 276) ให้ความหมายของความพึงพอใจโดยทั่วไปว่า หมายถึงการรับรู้ด้วยจิตใจที่สงบที่สะท้อนให้เห็นว่า บุคคลรู้สึกสุขสำราญ อิ่มเอม ปราศจากความวิตกกังวล

วอกเกอร์ (Walker. 1988 : 24) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นสิ่งที่ได้รับจากการกระทำต่าง ๆ ได้แก่ สัมพันธภาพ อารมณ์ โดยทั่วไปเป็นส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเข้าใจบุคคลต่าง ๆ

แจ็คเคิล (Jackle. 1974 : 362) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตเป็นความยินดีต่อชีวิตของแต่ละคนที่ได้รับจากการมีกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่แต่ละคนรับรู้ว่า ชีวิตของเขามีความหมาย และสามารถที่จะพัฒนาชีวิตต่อไปได้ และตามความเห็นของตัวเขาเองแล้ว เขารู้สึกพอใจในสภาพที่เป็นอยู่

นิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961 : 137) ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ว่าชีวิตนั้นมีความหมายโดยครอบคลุมความรู้สึกว่ามีความสุขในการดำเนินชีวิต ความตั้งใจ และการอดทนต่อชีวิต ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อัตมโนทัศน์ และระดับอารมณ์

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต ไม่ว่าแนวคิดใดก็ตามต้องมีรากฐานมาจากทฤษฎีของมาสโลว์ (Barry. 1990 : 13 - 17 ; citting Maslow. 1970) ที่กล่าวถึงความต้องการ และความพึงพอใจของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการอยู่เสมอ และเป็นการยากมากที่มนุษย์จะมีความพึงพอใจสูงสุด ยกเว้นในช่วงเวลาสั้น ๆ ทั้งนี้เพราะในธรรมชาติของมนุษย์นั้น เมื่อความปรารถนาอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้วก็จะมีความปรารถนาอย่างอื่นเข้าแทนที่เป็นเช่นนี้เรื่อยไป และลักษณะเฉพาะของชีวิตมนุษย์ก็คือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนานั่นคือ เมื่อใดมีความปรารถนาเกิดขึ้น ก็จะมีแรงขับ และการกระทำที่ถูกปลุกเร้าแล้วก็จะเกิดความพึงพอใจขึ้นจากการที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความปรารถนา ซึ่งพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ของบุคคลที่ปรากฏนั้นมักจะขึ้นอยู่กับความต้องการหรือความปรารถนาขั้นพื้นฐานของบุคคล และเพิ่มความต้องการจากระดับต่ำสู่ระดับสูงขึ้นไปตามลำดับดังนี้คือ

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physical Needs) หรือเรียกว่าความต้องการพื้นฐานขั้นแรก (Basic or Primary Needs เป็นความต้องการเพื่อการอยู่รอดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ การพักผ่อนนอนหลับ เครื่องนุ่งห่ม อุณหภูมิที่เหมาะสม และการขับถ่าย เมื่อความต้องการชนิดนี้ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในลำดับต่อไป

2. ความต้องการด้านความมั่นคง และปลอดภัย (Safty Needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น คือความต้องการความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิต

3. ความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการทางด้านจิตสังคมคือ มีความต้องการความรักหรือต้องการความมั่นคงทางอารมณ์ ความรักทำให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจ อบอุ่น และเกิดความเข้าใจ ซึ่งมนุษย์ต้องการความรู้สึกของการยอมรับ

4. ความต้องการเป็นที่นิยมยกย่องเห็นตนเองมีคุณค่า (Esteem Needs) เป็นความรู้สึกของการยอมรับตนเอง และเป็นการมองตนเองทางด้านบวก ได้แก่ การเห็นตนเองมีคุณค่าในเรื่องของความสามารถ และความมีชื่อเสียง ถ้าความต้องการในขั้นนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง จะทำให้เกิดการขาดความเชื่อมั่น

5. ความต้องการที่จะบรรลุความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์

มาสโลว์ มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนากันได้ ถ้าความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้รับการตอบสนองในทางที่ดี จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต และมีความสุข (Schuster. 1992 : 96)

นอกจากนี้ สมจิตต์ สูพรรณทัศน์ และนิภา มนุญปิจุ (2525 : 105) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการที่สอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ว่า องค์ประกอบของมนุษย์ในทรรศนะของนักจิตวิทยา และนักวิชาการสาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยแบ่งมนุษย์ออกเป็น 3 ส่วน คือ ร่างกายหรือองค์ประกอบทางชีววิทยา ทางอารมณ์ เช่น ความรู้สึก ดีใจ เสียใจ

และความคิด เช่น จินตนาการ ความใฝ่ฝัน ความเชื่อถือ และค่านิยม องค์ประกอบเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว เช่น มีการเกิด เติบโต เสื่อมโทรม และสิ้นชีวิต จึงทำให้เกิดความต้องการด้านต่าง ๆ มากมายตามธรรมชาติของชีวิต ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ความต้องการทางกาย ได้แก่ ความต้องการในการกินอยู่ หลับนอน และสืบพันธุ์

2. ความต้องการทางอารมณ์ ได้แก่ ความอยากสนุกสนาน สดชื่น รื่นเริง ความเจริญหู เจริญตา เจริญใจ ความรักความอบอุ่น และความต้องการความมั่นคงปลอดภัย

3. ความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความต้องการที่จะมีหน้า มีตา ได้รับการยกย่อง การยอมรับความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

4. ความต้องการทางความคิด ได้แก่ ความต้องการที่จะรู้ จะเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ หรือการคิดค้นหาวิธีป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งหลายให้ตัวเองได้ดำรงชีพอย่างสุขสบาย

5. ความต้องการทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความต้องการที่จะมีคุณค่ามีประโยชน์ในชุมชน ต้องการที่พึ่งยึดเหนี่ยวทางใจ

ความต้องการในด้านต่าง ๆ นี้ ถ้าได้รับการตอบสนองมากก็จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต และมีความสุขหรือมีคุณค่าชีวิตที่ดี แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองน้อย บุคคลย่อมมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตน้อยหรือไม่พึงพอใจในชีวิต

จากการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตในหลาย ๆ กรณีนั้น พบว่า กรอบของทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาค่อนข้างคล้ายคลึงกัน เช่น

บัวทรีนอด (Poitrenaud. 1980 : 742) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิต ต้องครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ชีวิตการทำงาน (Professional Life) คือ บุคคลต้องมีความพอใจในความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

2. ความรู้สึกทางอารมณ์ (Sentimental Life) คือ มีความพอใจในเรื่องของความรัก

3. ชีวิตครอบครัว (Family Life) คือ มีความพอใจในความสัมพันธ์ของตนกับคู่ชีวิต และญาติสนิท

4. ชีวิตสังคม (Social Life) คือ ความพอใจกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การเข้าร่วมในองค์กรต่าง ๆ ทางการเมือง ศาสนา หรือองค์กรไม่เป็นทางราชการ

5. การใช้เวลาว่าง (Leisure Activities) คือ มีความพอใจกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนใจ เช่น งานอดิเรกหรือกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน เช่น การไปชมภาพยนตร์ การเล่นกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น

นิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961 : 134 - 143) ได้สร้างดัชนีความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction Index) ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

1. การมีความสุขในการดำเนินชีวิต (Zest) หมายถึง เป็นผู้ที่มีความสุขในการทำกิจวัตรประจำวัน มีความกระตือรือร้น มีการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรม มีการติดต่อสังสรรกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่

2. มีความตั้งใจ และอดทนต่อชีวิต (Resolution and Fortitude) หมายถึง มีการยอมรับว่า ชีวิตมีความหมาย มีการยอมรับ และยืนหยัด ต่อสู้ปัญหาหนัก ๆ ในชีวิตได้ โดยไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตที่เกิดขึ้น และมองว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ให้ประโยชน์อีกแง่มุมหนึ่ง

3. ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น (Congruence Between Desired and Achieved Goals) หมายถึง ความรู้สึกว่า ความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุตามเป้าหมาย

4. อัตมโนทัศน์ (Self Concept) หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองมีสุขภาพกาย จิต และสังคมดี มีความรู้สึกว่า ตนได้ทำในสิ่งที่ดีที่สุด และปัจจุบันดีกว่าอดีต เนื่องจากเวลาในปัจจุบันเป็นเวลาที่ดีที่สุดที่ไม่เคยมีมาก่อน และมีความรู้สึกว่า ร่างกายยังแข็งแรงสามารถพบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ และพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้

5. ระดับอารมณ์ (Mood Tone) หมายถึง การแสดงออกที่แสดงถึงความสุข การมีทัศนคติ และอารมณ์ในทางที่ดี มีความพอใจในเหตุการณ์ปัจจุบัน พอใจที่จะติดต่อกับบุคคลที่อายุน้อยกว่า และไม่รู้สึกเศร้าหรือว้าเหว่แต่อย่างใด

ฟลานาแกน (Flanagan. 1978 : 138 - 147) ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัยผู้ใหญ่ โดยสำรวจกลุ่มอายุ 30, 50, 70 ปี เป็นการประเมินความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความสุขสบายทางด้านร่างกาย และองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต (Physical and Material Well-Being)

1.1 องค์ประกอบในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย ความเป็นเจ้าของ ความสุขสบาย ความคาดหวังในอนาคต ความมั่นคงทางการเงิน

1.2 สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีความสุขปลอดภัยจากความเจ็บป่วย ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ

2. ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (Relation with others People)

2.1 สัมพันธภาพกับคู่สมรส ได้แก่ สัมพันธภาพด้านความรัก ความเป็นเพื่อน ความพึงพอใจในเพศสัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน การสำนึกในบุญคุณ

2.2 การเลี้ยงดูบุตรหลาน ได้แก่ สัมพันธภาพที่นำมาซึ่งการเฝ้าดูพัฒนาการของเด็กใช้เวลาในการสนุกสนานกับเขา รวมทั้งการช่วยเหลือ ชี้แนะ และเรียนรู้จากเขา

2.3 สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว มีการติดต่อสื่อสาร เยี่ยมเยียน สนุกสนาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อนสนิท มีการยอมรับ ช่วยเหลือ ให้ความรัก ให้ความไว้วางใจ และให้คำแนะนำปรึกษาซึ่งกันและกัน

3. ด้านกิจกรรมในสังคม (Social, Community and Civil Activities)

3.1 มีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ การร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร เช่น การไปวัด หรือกลุ่มอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการทำงานที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น

3.2 มีกิจกรรมในท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ

4. ด้านการพัฒนาตนเอง และมีความรู้สึกอิ่มเอมใจ (Personal Development and Fullfillment)

4.1 การพัฒนาสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา และการแก้ไขปัญหา เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิต

4.2 ความเข้าใจส่วนบุคคล และการวางแผนของตนเอง ได้แก่ มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต

4.3 บทบาทในการประกอบอาชีพ มีความสนใจ มีความท้าทายในงาน ได้รับการยอมรับ

4.4 มีการสร้างสรรค์ และการแสดงออก มีความสามารถในการประดิษฐ์ มีจินตนาการทางดนตรี ศิลป วาดภาพ ถ่ายภาพ

5. นันทนาการ (Recreation)

5.1 มีการพบปะสังสรรค์กับบุคคลใหม่ ๆ ทั้งที่บ้าน และที่อื่น ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ

5.2 การได้รับสิ่งบันเทิง เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ดูภาพยนต์

5.3 การหาสิ่งหย่อนใจโดยตนเองเป็นผู้ปฏิบัติ เช่น การเล่นกีฬา ล่าสัตว์ ตกปลา การท่องเที่ยว เป็นต้น

เบิร์กฮาร์ท (Burckhardt. 1985 : 11 - 16) ใช้แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตนำมาศึกษาเพื่อวัดคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคข้ออักเสบในการศึกษาผลกระทบโรคข้ออักเสบต่อคุณภาพชีวิต โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ เหมือนกับแบบวัดของฟลานาแกน (Flanagan. 1978 : 138 - 147) นอกจากนี้ แคมป์แบล, คอนเวอส และร็อดเจอร์ ; ฟลานนาแกน (Burckhardt. 1985 : 11 ; citing Campbell, Converse and Rodger, 1976 ; Flanagan. 1978) นำมาใช้วัดความพึงพอใจในชีวิตเฉพาะเรื่อง (Domain Satisfaction Rating Scales) ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ เช่นเดียวกับของฟลานาแกน (Flanagan. 1978 : 138 - 147)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดของนิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961 : 134 - 143) เนื่องจากเป็นการวัดความพึงพอใจในชีวิตโดยตรง ส่วนแนวความคิดของ ฟลานาแกน (Flanagan. 1978 : 138 - 147) เป็นแนวคิดที่มุ่งวัดคุณภาพชีวิตมากกว่า คือ เป็นการวัดความพึงพอใจในชีวิตเฉพาะเรื่อง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวแปรที่คิดว่าน่าจะเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต โดยได้ศึกษารวบรวมตำรา และเอกสารงานวิจัยอ้างอิงต่าง ๆ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสารงานวิจัยอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ยังมีอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาถึงความสัมพันธ์อันเดียวกันนี้ แต่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น มารวบรวมไว้ในที่นี้ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวโน้มของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ดีขึ้น

โลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1127 - 1141) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต และความเครียดของสตรีที่เคยแต่งงาน และไม่เคยแต่งงาน กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 35 - 65 ปี จำนวน 60 คน จาก 7 หน่วยงาน แบ่งระดับความพึงพอใจในชีวิตเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Chi Square พบว่าตัวแปรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับความพึงพอใจในชีวิต คือ สุขภาพ (p =.001) ความว้าเหว่ (p = .0071) สถานการณ์ที่มีชีวิตอยู่ (อยู่ตามลำพังหรืออยู่กับผู้อื่น) (p =.034) การมีเพื่อนโดยบังเอิญ (p =.042) ความสำคัญของงาน (p =.043) การได้รับเงินเดือนด้วยความยุติธรรม (p = .053) ส่วนตัวแปรที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญคือ การได้รับเงินเดือนแบบมั่นคง สถานภาพของงาน การมีบ้านเป็นของตนเอง การทำประโยชน์ให้กับครอบครัว ระดับการศึกษา และการค้นหาประสบการณ์

คือกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทางจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชายและหญิงที่ไม่เคยสมรสมาก่อน ซึ่งมีอายุระหว่าง 27 - 46 ปี เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ทางอารมณ์และสังคม และการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้แบบสอบถามการวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ Rosenberg (1965) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตของทั้งหญิงและชายในระดับสูง ส่วนตัวแปรความว้าเหว่ทางอารมณ์ และสังคมนั้นมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของ

หญิงมากกว่าชาย และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชายมากกว่าหญิง นอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างหญิงและชายจะพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

อาจายล์ (Carlson and Hatfield. 1992 : 319 ; citing Argyle. 1987) ได้สำรวจว่ามีหลายปัจจัยที่สนับสนุนความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ การแต่งงาน การมีงานทำ และสุขภาพ และยังมีตัวแปรที่ไม่สนับสนุนความพึงพอใจในชีวิต หรือเป็นตัวแปรที่ทำลายความสุข คือ ความวิตกกังวล ความซึมเศร้า และความเครียด

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 143) กล่าวว่า ตัวแปรจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์กับความผาสุข หรือสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และความสุข เป็นกลุ่มของลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น บุคคลที่มีความสุขมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่ออำนาจภายในตน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี รวมถึงการมีจุดประสงค์ที่ดีในการทำงานและการมีกิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข สิ่งหนึ่งที่อาจจะสงสัยคือ สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินโดยรวมของความผาสุข บุคคลที่มีสุขภาพดีถูกรายงานว่ามีความสุขอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับความสุข คือ การมีเพื่อน ความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัว การแต่งงาน โดยทั่ว ๆ ไปผู้ชายที่แต่งงานมีความสุขมากกว่าคนโสด นอกจากนั้นยังพบว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการศึกษา ความมั่งมี ความดึงดูดทางรูปร่าง และอายุ

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตและตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม ตัวแปรที่ศึกษาคือ ความซึมเศร้า การสนับสนุนทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม การรับรู้ความเครียด มิติด้านบุคลิกภาพโดยใช้ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพ อายุ การศึกษา รายได้ เพศ สถานภาพสมรส พบว่า อายุและการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งอายุมาก การศึกษาสูง มีความพึงพอใจมาก ($P < .01$) รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($P < .001$) เพศ และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และเมื่อใช้การวิเคราะห์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple

Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรที่ทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีที่สุดคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง (26.6 % ของความแปรปรวน) ความเครียด (1.4 %) รายได้ (1.2 %)

สาลิกา ไค้วบุญงาม (2533) ศึกษาเรื่องตัวแปรทางสังคมและจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีอายุระหว่าง 40 - 60 ปี จำนวน 200 คน แบ่งเป็นเพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้เป็นบุคคลปกติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครบริเวณเขตพญาไท ดุสิต คลองสาน ตลิ่งชัน และภาษีเจริญ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรคือ เพศ ระดับการศึกษา ความพึงพอใจในสภาพการเงิน การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การระลึกถึงความหลังและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่ามี 5 ตัวแปรที่เข้ามาในสมการทำนายความพึงพอใจในชีวิตตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญดังนี้ คือ การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การระลึกถึงความหลัง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย ความพึงพอใจในสภาพการเงิน และการศึกษา

ช่อทิพย์ บุญยานันท์ (2534) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของครูที่เตรียมตัวและไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูก่อนเกษียณอายุในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 319 คน ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรคือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way Analysis of Variance) ในกรณีที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุและความพึงพอใจในชีวิต ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ส่วนในกรณีที่วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของผู้ที่เตรียมตัว และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และสุขภาพ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้คือ ผู้ที่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าผู้ที่ไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอยู่ ผู้ที่มีสุขภาพดีมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี ความพึงพอใจในชีวิตของผู้ที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน การเตรียมตัว

และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ ในกลุ่มที่มี เพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป ตัวแปรที่พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตมีดังต่อไปนี้ ซึ่งจะขอแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ตัวแปรที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และมีงานวิจัยบางท่านพบว่าเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 สถานภาพสมรส

1.4 การศึกษา

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันอย่างไม่มีนัยสำคัญกับความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่

2.1 การได้รับเงินเดือนแบบมั่นคง

2.2 สถานภาพของงาน

2.3 การมีบ้านเป็นของตนเอง

2.4 การทำประโยชน์ให้กับครอบครัว

2.5 การค้นหาประสบการณ์

จะเห็นได้ว่า ตัวแปรการได้รับเงินเดือนแบบมั่นคง สถานภาพสมรส การมีบ้านเป็นของตนเอง การทำประโยชน์ให้กับครอบครัว และการค้นหาประสบการณ์ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญกับความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยจึงไม่เลือกตัวแปรเหล่านี้มาศึกษา

3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญ กับความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่

3.1 รายได้ ความพึงพอใจในสภาพการเงิน การได้รับเงินเดือนด้วยความยุติธรรม ความมั่งมี

3.2 ความสำคัญของงาน การมีงานทำ การมีจุดประสงค์ที่ดีในการทำงาน

3.3 สถานการณ์ที่มีชีวิตอยู่ (อยู่กับเพื่อนหรืออยู่ตามลำพัง) การมีเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย

3.4 การเข้าร่วมกิจกรรม การมีกิจกรรม

3.5 การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ

3.6 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

3.7 ความเครียด

3.8 ความวิตกกังวล

3.9 ความซึมเศร้า

3.10 การสนับสนุนทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3.11 ความภาคภูมิใจในตนเอง

3.12 ความว้าเหว่

จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่กล่าวมาในกลุ่มนี้ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญ กับความพึงพอใจในชีวิต เหตุที่ผู้วิจัยไม่เลือกตัวแปรบางตัวที่กล่าวมาศึกษาด้วยเหตุผลดังนี้คือ

1. ความสำคัญของงาน การมีงานทำ การมีจุดประสงค์ที่ดีในการทำงาน ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า สตรีไสดกลุ่มนี้มีงานทำทุกคน และงานอยู่ในลักษณะเดียวกัน

2. สถานการณ์ที่มีชีวิตอยู่ (อยู่กับเพื่อนหรืออยู่ตามลำพัง) การมีเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า สตรีไสดกลุ่มนี้ส่วนมากอาศัยอยู่ในหอพักที่ทางโรงพยาบาลจัดให้ ทำให้ได้พบปะกับเพื่อนผู้เสียเป็นส่วนมาก มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยไปในทางที่ดี

3. การเข้าร่วมกิจกรรม การมีกิจกรรม ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า การเข้าร่วมกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคม

4. การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า สตรีไสดกลุ่มนี้มีอาชีพเป็นพยาบาล อยู่ใกล้ชิดกับแพทย์ และพยาบาลส่วนมากมักมีสุขภาพดี ซึ่งถูกคัดเลือกตั้งแต่การบรรจุเข้ารับราชการ จึงคิดว่าสุขภาพไม่แตกต่างกัน

5. ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า สตรีโสดกลุ่มนี้มักอาศัยอยู่ในหอพักเป็นส่วนมาก

6. ความเครียด ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลว่า ได้มีผู้ศึกษาแล้วคือ งานวิจัยของ อรวีย์ กีรติเสถียร (2534) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรี พบว่า สตรีโสดมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

7. ความวิตกกังวล ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลว่า ความวิตกกังวลเป็นส่วนหนึ่งของความเครียด

8. ความซึมเศร้า ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาด้วยเหตุผลว่า ความซึมเศร้าเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ เป็นโรคจิตชนิดหนึ่งซึ่งมีอารมณ์เศร้าเป็นลักษณะเด่น คือเป็นกลุ่มอาการทางจิตเวช

ส่วนตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรบางตัว ได้แก่ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ ยังไม่มีผู้ใดนำมาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตในกลุ่มของสตรีโสดในประเทศไทยอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวมาศึกษาว่า ตัวแปรใดที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้และอยู่ในตำแหน่งแตกต่างกันอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

<u>ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด</u>

จากการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดดังต่อไปนี้

1. <u>ปัจจัยทางชีวสังคม</u> ได้แก่

1.1 <u>อายุกับความพึงพอใจในชีวิต</u>

การศึกษาเกี่ยวกับอายุกับความพึงพอใจในชีวิต จากการค้นคว้าพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

กฤษดา ตงศิริ (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะ และคอที่ได้รับรังสีรักษา ตัวแปรที่ศึกษาคือ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งอวัยวะไรคที่เป็น ระยะของไรค ระยะเวลาที่ได้รับรังสีรักษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะ และคอที่มารับการรักษาที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 120 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ มีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ช่อทิพย์ บุญยานันทน์ (2534) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของครูที่เตรียมตัว และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูก่อนเกษียณอายุในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษา จำนวน 319 คน พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกันในช่วง 50 - 54 ปี และ 55 - 59 ปี มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน

เสาวนีย์ ตนะดุลย์ (2533) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านปัญญา เสนานิเวศน์ แฟลตดินแดง และชุมชนเมืองพัทยา จำนวน 288 คน เมื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตจำแนกตามอายุ ไม่พบนัยสำคัญระหว่างอายุกับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม สำหรับความพึงพอใจในแต่ละมิติ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานอาชีพ และความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อม

มอร์แกน (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 114 - 115 ; citing Morgan. 1937) พบว่า ความพึงพอใจ และความสุขในชีวิตของคนเราจะค่อย ๆ ลดลงทีละน้อย แต่จะมีความสุขอย่างมากในช่วง 25 - 45 ปี คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ แลนดิส (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 114 - 115 ; citing Landis. 1942) ในอีก 5 ปีต่อมา โดยการสำรวจจากผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ซึ่งแยกจากกันพบว่าบุคคลที่มีอายุระหว่าง 25 - 45 ปี จะตอบว่าตนเองมีความสุขมากที่สุดในช่วงอายุนี้คิดเป็นร้อยละ 50 ทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง แต่ภายหลังจากนั้นแล้ว ความสุข และความพึงพอใจในชีวิตจะ

ลดลงค่อนข้างมาก โดยจะเหลือเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น เมื่ออายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ซึ่งผลการวิจัยทั้งสองสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาบุคลิกภาพทั้ง 8 ของ อิริกสัน (Erikson. 1963) ซึ่งในขั้นสุดท้ายของพัฒนาการในวัยสูงอายุ บุคคลจะเกิดความขัดแย้งระหว่างความภาคภูมิใจกับความรู้สึกสิ้นหวัง และท้อแท้

โลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1127 - 1141) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต และความเครียดของสตรีโสดทั้งที่เคยแต่งงาน และไม่เคยแต่งงาน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 60 คน มีอายุระหว่าง 35 - 65 ปี โดยแบ่งอายุออกเป็น 3 กลุ่มคือ ช่วงอายุระหว่าง 35 - 45 ปี 46 - 55 ปี และ 56 - 65 ปี โดยเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า อายุไม่มีผลกับความพึงพอใจในชีวิตในกลุ่มตัวอย่างนี้

แคมป์เบล และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1132 ; citing Campbell. 1975) กล่าวว่า สตรีโสดที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะยิ่งโสดนานเท่าไร ยิ่งชอบชีวิตโสด เนื่องจากสามารถปรับตัวเข้ากันได้จากตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น และรายได้มากขึ้น

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิต และตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม ผู้วิจัยได้เลือก อายุ เป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ยิ่งอายุมากมีความพึงพอใจมาก

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแคมป์เบล (Loewenstein and others. 1981 : 1132 ; citing Campbell. 1975) เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และสตรีโสดที่มีอายุมากมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีอายุน้อย

1.2 ระดับการศึกษากับความพึงพอใจในชีวิต

การศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษากับความพึงพอใจในชีวิต จากการค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

กฤษดา ตงศิริ (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะ และคอที่ได้รับรังสีรักษา ผู้วิจัยได้เลือกระดับการศึกษา เป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ป่วยที่มีความแตกต่างกันในด้านระดับการศึกษา มีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ

ช่อทิพย์ บุณยานันทน์ (2534) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของครูที่เตรียมตัว และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความพึงพอใจในชีวิต จำแนกตามระดับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ และระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างของความพึงพอใจในชีวิตระหว่างผู้ที่เตรียมตัว และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความพึงพอใจในชีวิตของผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโทไม่มีความแตกต่างกัน

เสาวนีย์ ตนะดุลย์ (2533) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตในทุกมิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

สาลิกา ไค้วบุญงาม (2533) ศึกษาเรื่องตัวแปรทางสังคม และจิตวิทยาที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ความพึงพอใจในสถานภาพการเงิน การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การระลึกถึงความหลัง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีอายุระหว่าง 40 - 60 ปี จำนวน 200 คน แบ่งเป็นเพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษานี้เป็นบุคคลปกติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษา จนถึงปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร

ไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1140) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต และความเครียดของสตรีโสดทั้งที่เคยแต่งงานและไม่เคยแต่งงาน กล่าวว่า ระดับการศึกษาที่สูง สตรีส่วนมากครองความเป็นโสดหรือหลีกเลี่ยงการแต่งงาน การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน พบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวน 10 คน ระดับปริญญาโทมีจำนวน 19 คน ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 14 คน ระดับวิทยาลัยมีจำนวน 13 คน และระดับเตรียมอุดมมีจำนวน 4 คน พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่ว ๆ ไปสูง พบในสตรีโสดที่ทำงาน มีการศึกษาสูง ในระดับนักวิชาชีพ โดย 85% มีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีเพียง 15% มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ

เอ็ดเวอร์ด และเคลมแม็ค (Edwards and Klemmack. 1973 : 497 - 501) ศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในชีวิตโดยใช้ตัวแปร 22 ตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิง จำนวน 224 คน เป็นชายจำนวน 233 คน อยู่ในวัยกลางคน และวัยชรา โดยมีช่วงอายุระหว่าง 45 - 46 ปี และ 65 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยได้เลือกการศึกษาเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิต

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิต และตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม ผู้วิจัยได้เลือกการศึกษาเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ยิ่งการศึกษาสูง ยิ่งมีความพึงพอใจมาก

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ ไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981) เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต และศึกษาในกลุ่มสตรีโสด ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ เป็นการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตแต่เป็นการศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ

1.3 <u>รายได้กับความพึงพอใจในชีวิต</u>

การศึกษาเกี่ยวกับรายได้กับความพึงพอใจในชีวิต จากการค้นคว้าพบงานวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ

สาวไสดคนหนึ่งใช้นามแฝงว่า สาวไสดยุค' 27 (สาวไสดยุค'27 (นามแฝง). 2527ก : 45) กล่าวว่า สตรีไสดที่จะใช้ชีวิตไสดให้มีความสุขในสังคมปัจจุบันได้ระดับหนึ่งนั้นต้องสามารถพึ่งตนเองได้พอสมควรในแง่ของการเงิน เพราะเงินคือพระเจ้าที่สามารถจะบันดาลความสุขต่าง ๆ ทางโลก ในระดับต่าง ๆ ให้กับชีวิตมนุษย์ เพราะฉะนั้นสตรีไสดที่มีปัจจัยนี้พร้อมบริบูรณ์ทำให้ชีวิตไสดอยู่อย่างมีความสุข

สาลิกา ไค้วบุญงาม (2533) ศึกษาเรื่องตัวแปรทางสังคมและจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ความพึงพอใจในสถานภาพการเงินเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในสถานภาพการเงิน เข้ามาเป็นอันดับที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอันดับที่ 1 คือ การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ อันดับที่ 2 คือ การระลึกถึงความหลัง อันดับที่ 3 คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย

ช่อทิพย์ บุณยานันทน์ (2534) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในชีวิตครูที่เตรียมตัวและไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ ผู้วิจัยได้เลือก รายได้ เป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์หสสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตของผู้ที่มีรายได้ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน

กฤษดา ตงศิริ (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา ผู้วิจัยได้เลือกรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอ็ดเวอร์ด และเคลมแม็ค (Edwards and Klemmack. 1973 : 497 - 501) ศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิง 224 คน

ชาย 233 คน อยู่ในวัยกลางคนและวัยชราโดยมีอายุระหว่าง 45 - 46 ปี และ 65 ปีขึ้นไป ตัวแปรที่ศึกษาคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้รายได้เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิต

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตและตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม โดยใช้รายได้เป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ สาลิกา ไค้วบุญงาม (2533) และ เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991) จึงได้ตั้งสมมติฐานว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดและสตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ

1.4 รูปแบบของการอยู่เป็นโสด

การมีชีวิตอยู่โดยมิได้แต่งงานสามารถที่จะมีความสุขได้แตกต่างกันไป โดยมีรูปแบบต่าง ๆ กัน สเติน (Thomas. 1992 : 267 ; citing Stein. 1981) กล่าวว่า แต่ละคนที่อยู่เป็นโสดมีพื้นฐานที่ว่าอยู่เป็นโสดด้วยความสมัครใจ (Voluntary) หรืออยู่เป็นโสดด้วยความไม่สมัครใจ (Involuntary) แต่ถ้ามองทางด้านสถานภาพขึ้นอยู่กับสถานภาพที่เลือกระหว่างการอยู่เป็นโสดโดยถาวร (Stable) หรืออยู่เป็นโสดโดยชั่วคราว (Temporary) ซึ่งชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่ครองตัวเป็นโสดจะประเมินตัวของเขาเอง และข้อผูกมัดต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โดยทั่ว ๆ ไป มี 4 รูปแบบของการอยู่เป็นโสดดังนี้ คือ (Saxton. 1983 : 198 - 199 ; citing Stein. 1981)

1. กลุ่มที่สมัครใจอยู่เป็นโสดเพียงชั่วคราว (Voluntary Temporary Singles)

2. กลุ่มที่สมัครใจอยู่เป็นโสดโดยถาวร และเลือกที่จะไม่แต่งงาน (Voluntary Stable Singles)

3. กลุ่มที่เป็นโสดเพียงชั่วคราว โดยที่ไม่สมัครใจที่จะอยู่เป็นโสด (Involuntary Temporary Singles)

4. กลุ่มที่เป็นโสดโดยถาวร โดยที่ตนเองไม่ได้สมัครใจที่จะอยู่เป็นโสด (Involuntary Stable Singles) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงรูปแบบของการอยู่เป็นโสด

	โดยความสมัครใจ	โดยความไม่สมัครใจ
เป็นโสดโดยชั่วคราว	1. กลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน 2. กลุ่มที่เคยแต่งงานมาก่อน ทั้ง 2 กลุ่มนี้จะไม่มองหาคู่ครองชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้มีความคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวความคิดเรื่องการแต่งงาน	1. กลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน 2. กลุ่มที่เคยแต่งงานมาก่อน ทั้ง 2 กลุ่มกำลังมองหาคู่ครอง แต่ยังหาไม่ได้
เป็นโสดโดยถาวร	1. กลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน 2. กลุ่มที่เคยแต่งงานมาก่อน โดยเลือกใช้ชีวิตที่เป็นโสด ทั้ง 2 กลุ่มเลือกที่จะอยู่เป็นโสด มีความคิดหลายอย่างที่ตรงข้ามกับแนวความคิดในเรื่องแต่งงาน หรือเป็นกลุ่มศาสนา เช่น นักบวช	1. กลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน 2. กลุ่มที่เคยแต่งงานมาก่อน ทั้ง 2 กลุ่มต้องการที่จะแต่งงาน แต่หาคู่ครองไม่ได้ และยอมรับที่จะอยู่เป็นโสด

1. กลุ่มที่สมัครใจอยู่เป็นโสดเพียงชั่วคราว (Voluntary Temporary Singles) ในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เลื่อนการแต่งงานออกไป เพราะว่าให้ความสนใจกับการศึกษา อาชีพ กลุ่มนี้ยังรวมถึง กลุ่มที่หย่าร้าง และไม่คิดที่จะแต่งงาน แต่ก็ยังมีความหวังว่าจะแต่งงาน

2. กลุ่มที่สมัครใจอยู่เป็นโสดโดยถาวร (Voluntary Stable Singles)

2.1 กลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมาก่อน

2.2 กลุ่มที่เคยแต่งงานมาก่อน แต่ไม่คิดที่จะแต่งงานอีก

2.3 กลุ่มที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามี ภรรยา ซึ่งไม่ตั้งใจที่จะแต่งงาน

2.4 กลุ่มที่เป็นครอบครัวเดียว ซึ่งไม่เคยแต่งงานมาก่อน และเคยแต่งงานมาก่อน โดยไม่ได้มองหาคู่ครอง แต่มีเด็กอยู่ตามลำพังโดยมีไว้เป็นเพื่อน

2.5 กลุ่มที่มีการดำเนินชีวิต ซึ่งมีกฎข้อบังคับห้ามการแต่งงาน เช่น ชี นักบวช และพระสงฆ์

3. กลุ่มที่เป็นโสดเพียงชั่วคราว โดยที่ไม่สมัครใจที่จะอยู่เป็นโสด (Involuntary Temporary Singles) กลุ่มนี้หมายถึง กลุ่มคนโสดที่ยอมรับค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน และต้องการที่จะแต่งงานในชั่วระยะเวลานี้ แบ่งออกเป็น

3.1 กลุ่มที่อายุยังน้อย และยังไม่เคยแต่งงานมาก่อน ซึ่งไม่ต้องการที่จะอยู่เป็นโสด จึงพยายามมองหาคู่ครองอยู่เสมอ

3.2 กลุ่มที่อายุมาก และยังไม่เคยแต่งงานมาก่อน ซึ่งแต่ก่อนเลื่อนความคิดที่จะแต่งงาน แต่ปัจจุบันกำลังมองหาคู่ครองอยู่เสมอ

3.3 กลุ่มที่ซึ่งเป็นหม้าย และหย่า ซึ่งต้องการที่จะแต่งงานใหม่อีกครั้ง

4. กลุ่มที่เป็นโสดโดยถาวร โดยที่ตนเองไม่ได้สมัครใจที่จะอยู่เป็นโสด (Involuntary Stable Singles) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนโสดที่อายุมากแล้ว แบ่งออกเป็น

4.1 กลุ่มที่อายุมากแล้ว และยังไม่เคยแต่งงานมาก่อน ซึ่งปรารถนาที่จะแต่งงาน แต่ยังหาคู่ครองไม่ได้

4.2 กลุ่มที่อายุมากแล้วเป็นหม้ายหรือหย่า ซึ่งยอมรับสถานภาพโสดโดยไม่เปลี่ยนแปลง

นอกจากนั้น คอร์บี้ และซาริท (Corby and Zarit. 1983 : 191) ยังได้แบ่งคนโสดตามสาเหตุของความสมัครใจในการอยู่เป็นโสดไว้ 2 ประการ คือ

1. คนโสดที่ต้องการจะเป็นโสดด้วยความสมัครใจ เป็นกลุ่มคนโสดที่ชอบชีวิตโสด เพราะมีอิสระเสรีทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว การดำเนินอาชีพ เศรษฐกิจ อารมณ์ และสังคม

2. คนโสดที่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ เป็นกลุ่มที่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ อาจมีสาเหตุมาจากความบกพร่องในตนเอง หรือไม่พบคนที่มีคุณสมบัติตรงกับความประสงค์ของตน

ในงานวิจัยนี้แบ่งรูปแบบของการอยู่เป็นโสดตามแนวความคิดของสเติน ที่แบ่งคนโสด โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคอร์บี้ และซาริท ดังนี้คือ

1. การอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

2. การอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

<u>งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการอยู่เป็นโสดกับความพึงพอใจในชีวิต</u>

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องรูปแบบของการอยู่เป็นโสด มีดังนี้

ชัชสุนีย์ ศุขิลวรณ์ (2528) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด ศึกษากรณีที่ไม่เคยแต่งงาน และมีอายุ 30 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรความสมัครใจในการเลือกใช้ชีวิตโสดเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ความสมัครใจในการเลือกใช้ชีวิตโสด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเกียรติภูมิแห่งตนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ถ้าสตรีโสดสมัครใจที่จะอยู่เป็นโสดเองมากเท่าไร เธอก็จะมีเกียรติภูมิแห่งตนอยู่ในระดับสูง

นิภาวรรณ กิริยะ (2534) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรีโสด และสตรีที่สมรสแล้วที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรความสมัครใจในการเลือกใช้ชีวิตโสดเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้

ผลการศึกษาพบว่า สตรีโสดที่อยู่เป็นโสดโดยความสมัครใจมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าสตรีโสดที่อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาถึงรูปแบบของการอยู่เป็นโสดกับความพึงพอใจในชีวิต แต่จากการทบทวนแนวคิด และการจัดกลุ่มของคนโสดของ สเติน เช่นนี้ จะเห็นได้ว่าลักษณะของความสมัครใจน่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต เพราะสตรีโสดที่อยู่เป็นโสดด้วยความสมัครใจ อาจจะให้ความสำคัญต่อสิ่งอื่นมากกว่าการหาคู่ครอง กล่าวคือการให้ความสนใจต่อการศึกษา ต่อการทำงาน การเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง มีอิสระเสรีทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว การดำเนินอาชีพ เศรษฐกิจ อารมณ์ และสังคม มีความมั่นใจในตนเอง มีความพึงพอใจอย่างแท้จริงในการตัดสินใจในการเลือกสถานะดังกล่าว

2. <u>การสนับสนุนทางสังคม</u> (Social Support)

2.1 <u>แนวความคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม</u>

การสนับสนุนทางสังคมเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัย และมีการศึกษากันมาก จึงเกิดแนวคิด และความหมายของการสนับสนุนทางสังคมต่าง ๆ กันมากมาย เช่น

แจคสัน (Jackson. 1990 : 10) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการให้ทางด้านสังคม และอารมณ์ จากคู่สมรส เด็ก เพื่อน สัมพันธภาพต่าง ๆ และจากสถาบันทางสังคม

คอบบ์ (Brandt and Weinert. 1981 : 277 ; citing Cobb. 1976) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เปรียบเสมือนข้อมูลที่ทำให้เกิดความเชื่อว่ามีคนอื่นรู้สึกเอื้ออาทร รัก เชื่อมั่น ให้คุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคมที่ติดต่อสื่อสาร และมีหน้าที่ร่วมกัน

แคบบ์แลน และคนอื่น ๆ (Brandt and Weinert. 1981 : 277 ; citing Caplan. 1974 ; Dean and Lin. 1977 ; Tolsdorf. 1976) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการแลกเปลี่ยนวัสดุ สิ่งของ การบริการ ความสุขสบายทางอารมณ์ ความรักใคร่ผูกพัน ความช่วยเหลือ การแก้ไขปัญหา และความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

คอบบ์ และคนอื่น ๆ (Muhlenkamp and Sayles. 1986 : 334 ; citing Cobb. 1976 ; Dimond and Jones. 1982 ; Norbeck. 1981) ได้อธิบายการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นสิ่งจำเป็นโดยตลอดของช่วงชีวิต นำมาซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นผลจากความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ และเป็นการติดต่อที่ให้ความรู้สึกในแง่ดี

ลิน และคนอื่น ๆ (Gierszewski. 1983 : 43 ; citing Lin and others. 1979) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการสนับสนุนต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคล ตลอดจนความผูกพันทางสังคมที่บุคคลมีกับผู้อื่น กลุ่ม และชุมชนที่ใหญ่

ไดมอนด์ และโจน (Hubbard, Muhlenkamp, and Brown. 1984 : 266 ; citing Dimond and Jones. 1983) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ 4 ประเภท คือ

1. การติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดผลในแง่ดี (Communication of Positive Effect) ได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่น ความรู้สึกว่ามีคนสนใจ ดูแลเอาใจใส่ มีความเชื่อถือเคารพยกย่อง

2. ความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือความมั่นคงทางสังคม (Sense of Belonging or Social Integration) ได้แก่ สิ่งที่ทำให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ การเป็นสมาชิกของสังคม การมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ

3. ปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน (Element of Reciprocity) เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้รับพอใจ

4. พฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดหาสิ่งของ (Instrument Behavior) เป็นการช่วยเหลือด้านการเงิน อุปกรณ์ สิ่งของต่าง ๆ

เฮาส์ (Cronenwett. 1985 : 95 ; citing House. 1981) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุน 4 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional) ได้แก่ ด้านความรัก การดูแล ความไว้วางใจ ความสนใจ ความเป็นห่วง

2. การได้รับการช่วยเหลือทางด้านวัตถุ (Material) ได้แก่ ด้านการเงิน งานบ้าน การทำงาน

3. การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูล (Information) ได้แก่ ข่าวสาร ช่วยแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนข่าวสาร

4. การได้รับการสนับสนุนในด้านการประเมินค่า (Comparison) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตัวเองหรือจากประสบการณ์ การให้ข้อมูลย้อนกลับจนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

ทอยส์ (Preston and Grimes. 1987 : 37 ; citing Thoits. 1982) ได้อธิบายการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นระดับความต้องการพื้นฐานทางสังคมของบุคคล ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในกลุ่มสังคม และได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การช่วยเหลือทางด้านอารมณ์ และสังคม (Socioemotional aid) ได้แก่ การได้รับความเข้าใจ การยอมรับ ได้รับการยกย่องมีคุณค่าจากบุคคลอื่น

2. การช่วยเหลือด้านสื่อ และสิ่งของเครื่องใช้ (Instrumental aid) ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ และช่วยเหลือ ตลอดจนการรับผิดชอบต่าง ๆ

คาห์น (Norbeck and Lindsey. 1981 ; citing Kahn. 1979) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคล ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความผูกพันทางด้านอารมณ์ และความคิด เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในแง่ดีของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่น ๆ

2. ด้านการได้รับการยอมรับ เป็นการยอมรับพฤติกรรมของบุคคลอื่น ทั้งในด้านการกระทำ และความคิดของบุคคลอื่น

แบรนท์ และไวเนิร์ท (Brandt and Weinert. 1985 : 13) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการให้ซึ่งกันและกันใน 5 อย่าง คือ

1. การให้ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ทำให้บุคคลเกิดความอบอุ่นใจ

2. การให้ความรู้สึกว่า บุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Integration) ทำให้บุคคลได้ติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคม

3. การให้ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา (Opportunity for Nurturance Behavior) ทำให้บุคคลได้รับการพัฒนาทั้งด้านความคิด การตัดสินใจ

4. การให้ความรู้สึกว่า มีคุณค่า (Reassurance of Worth) ทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5. การให้ความรู้สึกว่า ได้รับความช่วยเหลือ และแนะนำ (Sense of Reliable Alliance) ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

นอกจากนี้ยังมีผู้ประเมินการสนับสนุนทางสังคมไว้ดังนี้

1. นอร์เบค ลินเซย์ และคาร์ไรรี (Norbeek, Lindsey and Carrieri. 1981 : 265) ประเมินการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคมที่เรียกว่า Norbeck Social Support Questionnaire (NSSQ) เป็นแบบทดสอบวัดที่ยึดแนวความคิดของคาห์น (Kahn) ซึ่งแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ (Affect) ด้านการได้รับการยอมรับ (Affirmation) ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Aid-based) โดยลักษณะของคำถามจะเป็นมาตรประเมินค่า 5 อันดับ

2. แบรนด์ และไวเนิร์ท (Brandt and Weinert. 1985 : 8 - 9) ประเมินการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคมที่เรียกว่า Personal Resources Questionnaire (PRO) ซึ่งแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความใกล้ชิดสนิทสนม ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนา ด้านการให้ความรู้สึกว่ามีคุณค่า และด้านการได้รับความช่วยเหลือและแนะนำ

ในการวิจัยครั้งนี้วัดการสนับสนุนทางสังคมโดยใช้แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคมของแบรนด์ และไวเนิร์ท ซึ่งชมนาด วรรณพรศิริ (2535) เป็นผู้แปลแบบทดสอบนี้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมกับความพึงพอใจในชีวิต

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมกับความพึงพอใจในชีวิต มีดังนี้

บอร์ทเนอร์ และฮุลช์ (Bortner and Hultsh. 1979 : 45) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ตัวแปรด้านจิตสังคม เช่น การสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีกว่าตัวแปรข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ

ออสทร็อม (Cockrum and White. 1985 : 554 ; citing Austrom. 1984) เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดกับสตรีที่สมรสแล้ว โดยใช้ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้ดีกว่าสตรีที่สมรสแล้ว

แจคสัน (Jackson. 1990 : 9 - 27) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิตในช่วงระยะวิกฤตของผู้หญิงผิวดำ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงผิวดำ จำนวน 120 คน อยู่ในช่วงอายุ 40 - 60 ปี ใช้แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตของนิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961) ชื่อ Life Satisfaction Index A (LSIA) และแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของแจคสัน (Jackson. 1985) ชื่อ Social Resource Inventory (SRI) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของการสนับสนุนทางสังคม และส่วนประกอบของความพึงพอใจในชีวิตในช่วงระยะวิกฤตของผู้หญิงผิวดำ

เสาวนีย์ ตนะดุลย์ (2533) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านปัญญา นวธานี เสนานิเวศน์ แฟลตดินแดง และชุมชนเมืองพัทยา จำนวน 288 คน ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ความเครียด ความศรัทธาในศาสนา และความเชื่อในไสยศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

ชมนาด วรรณพรศิริ (2535) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพจิตของพยาบาลโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 255 คน ใช้แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของแบรนท์ และไวเนิร์ท ผลการศึกษาพบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมของพยาบาลในโรงพยาบาลพุทธชินราชสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานสำหรับงานวิจัยครั้งนี้คือ การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด และสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

3. ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem)

3.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นรากฐานของภาวะสุขภาพทางจิตสังคม และเป็นการแสดงถึงคุณภาพชีวิตของบุคคล (Taft. 1985 : 77) เป็นสิ่งที่ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งอัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคล (Adreoli. 1981 : 324 ; citing Fit and others. 1976) ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าความภาคภูมิใจในตนเองไว้ต่าง ๆ กัน คือ

เฟรนช์ และคาน (Rosenberg and Kaplan. 1982 : 357 ; citing French and Kahn. 1962 : 21) ได้ให้ความหมายว่า เป็นผลเฉลี่ยของการประเมินคุณสมบัติของเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งแต่ละบุคคลมีน้ำหนักตามศูนย์กลางของมัน ความภาคภูมิใจในตนเองอาจได้รับจากความแตกต่างระหว่างผลของความรู้สึกของบุคคลกับผลของอัตตะในอุดมคติของตนเอง โดยที่อัตตะในอุดมคติที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลส่วนมากปรารถนาเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกลักษณ์ของตนเอง

คอปเปอร์สมิท (Rosenberg and Kaplan. 1982 : 357 ; citing Coopersmith. 1967 : 4 - 5) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึงการประเมินการกระทำของแต่ละบุคคล และเป็นการยึดมั่นตามขนบธรรมเนียมด้วยตัวของเขาเอง

โดยแสดงถึงทัศนะแห่งการยอมรับ (Approval) หรือการไม่ยอมรับ (Disapproval) และชี้ให้เห็นถึงความเชื่อของแต่ละบุคคลว่า ตนมีความสามารถ มีความสำคัญ มีความสำเร็จ และมีคุณค่า โดยสรุปความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการตัดสินของบุคคลในเรื่องที่เกี่ยวกับความมีคุณค่า โดยแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่บุคคลผู้นั้นยึดถืออยู่

คอปเปอร์สมิท และคนอื่น ๆ (Muhlenkamp and Sayles. 1986 : 334 citing Coopersmith. 1967 ; Crouch and Straub 1983 ; Stanwych. 1983) ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่า เป็นการเรียนรู้ปรากฏการณ์ เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้นี้เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับสิ่งแวดล้อม และลักษณะรอบ ๆ ตัว โดยมีจุดเริ่มต้นจากภายในครอบครัว และรวมทั้งคนอื่น ๆ

แบรนดูร่า (Bandura. 1986 : 356) ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง เช่นเดียวกับ Coopersmith ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึงการประเมินตัวของเขาเองว่า เขาเป็นคนอย่างไร ถ้าบุคคลใดแสดงความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า จะกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขณะที่บุคคลใดที่แสดงความภาคภูมิใจในตนเอง กล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง นอกจากนี้ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ความภาคภูมิใจในตนเองสามารถที่จะประเมินจากพื้นฐานของความสามารถหรือเป็นการลงความเห็น ความภาคภูมิใจของตนเองทั้งทางด้านบวก และด้านลบ ความภาคภูมิใจในตนเองได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากความสามารถ ความรู้สึกของความภาคภูมิใจ บุคคลจะได้รับจากมาตรฐานการกระทำของตนเองที่ได้ตั้งไว้ บุคคลเหล่านี้ถ้าประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้จะเกิดความพึงพอใจ ในขณะเดียวกันบุคคลใดก็ตามเมื่อประเมินตนเองแล้วพบว่า ตนเองประสบความล้มเหลวไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตนเองตั้งไว้ ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ Bandura กล่าวว่า การตัดสินจากสังคม (Social Judgement) มีอิทธิพลในการรับรู้ของบุคคลว่าจะประเมินตนเองออกมาในลักษณะเช่นใด เช่น จะพบการประเมินจากบุคคลอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพอใจ และไม่พอใจ และทัศนคติมากกว่าที่จะเป็นการแสดงที่เกิดจากความสามารถ นอกเหนือจากนั้น แบบแผนทางวัฒนธรรมเป็นอีกวิธีหนึ่งในการตัดสินจากสังคม ในการประเมินตนเองในด้านการมีคุณค่า บุคคลมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าขึ้นอยู่กับจรรยา ภูมิหลัง เชื้อชาติ เพศหรือลักษณะทางร่างกาย และการยอมรับการประเมินจากบุคคลอื่น

นอกจากนั้นการที่บุคคลจะรับรู้ว่า ตนเองมีความภาคภูมิใจ มีกระบวนการอยู่ 2 ขั้นตอนคือ (Taft. 1985 : 79 ; citing Frank and Morolla. 1976)

1. การสะท้อนให้เห็นการประเมินของบุคคลอื่นจากการเห็นพ้องร่วมกันทางสังคม กระบวนการนี้มีรากฐานมาจากแนวความคิดของคูเลย์ (Cooley) ที่เรียกว่า "กระจกมองตน" (Looking - glass self) เป็นการเน้นให้เห็นการยอมรับของบุคคลอื่นเหมือนกระจกที่สะท้อนรูปภาพตัวเอง หรือเป็นความรู้สึกที่ได้รับจากภายนอกต่อความภาคภูมิใจของตน (Outer Self - esteem) เป็นความภาคภูมิใจของตนเองที่มีรากฐานมาจากการเห็นพ้อง และการยอมรับจากบุคคลอื่น

2. ความรู้สึกของบุคคลต่อสภาพ และความสามารถที่ได้รับการยอมรับด้วยตัวของตนเองต่อภาวะแวดล้อม และผลที่เกิดขึ้น กระบวนการนี้เป็นความรู้สึกภายในต่อความภาคภูมิใจของตน (Inner Self - esteem) เป็นความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในสังคมและผลกระทบของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม นั่นคือความภาคภูมิใจในตนเองขึ้นกับการกระทำ การควบคุม และอำนาจ ซึ่งจีแคส (Taft. 1985 : 79 ; citing Gecas. 1979) ได้อธิบายมิติของความภาคภูมิใจนี้ว่า เราสามารถที่จะรู้จักตัวของเราเอง และสามารถที่จะประเมินตัวของเราเองจากการกระทำ และผลลัพธ์จากความสามารถของเรา และผลจากความพยายามของเรา

จากความหมายหลาย ๆ อย่างที่กล่าวมา เป็นการให้ความหมายที่ร่วมกันซึ่งเป็นพื้นฐานของความหมายที่ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองประกอบด้วยการเข้าใจ และการประเมินตนเอง

ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ

จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงได้พบคุณลักษณะดังนี้ บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงเป็นผู้ที่ชอบเปลี่ยนแปลงบุคคลอื่น เป็นผู้นำบุคคลอื่นมากกว่าที่จะถูกเปลี่ยนแปลงหรือคล้อยตามบุคคลอื่น (Bass. 1960 : 299) มีความสามารถหรือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ชอบต่อต้านกลุ่มที่คล้อยตาม (Bass. 1960 : 299 ; citing Thorndike and Hochbaun. n.d.) นอกจากนี้ มาสโลว์ (Bass. 1960 : 300 ;

citing Maslow. n.d.) กล่าวว่า ผู้หญิงที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงชอบที่จะเป็นผู้นำ นอกจากนี้ คอบเปอร์สมิท กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง พบว่า มีความสามารถ มีกำลัง มีคุณค่า และมีความสำคัญ

ส่วนผู้ที่มีความภาคภูมิใจตนเองต่ำ จะหมายถึง การปฏิเสธตนเอง ความไม่พึงพอใจในตนเอง และรู้สึกดูถูกตนเอง ขาดความนับถือตนเอง (Rosenberg and Kaplan. 1982 : 357 ; citing Rosenberg. 1967 : 31) ไม่กล้าที่จะสบตา ชอบก้มหน้า และเดินอย่างช้า ๆ คำพูดลังเล และหยุดเป็นช่วง ๆ ไม่สามารถยอมรับคำกล่าวในทางบวกที่เกี่ยวกับตนเอง กลัวการถูกตำหนิจากบุคคลอื่น ชอบลงโทษตัวเอง ใช้คำขอโทษบ่อย ๆ คำพูดรู้สึกว่าหมดหวัง ไม่มีคุณค่า ขาดความช่วยเหลือ และมีอำนาจน้อย หลีกเลี่ยงที่จะพบกับคนแปลกหน้าในสังคมหรือขาดสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงการสนทนาหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดความรู้สึกทางลบเกี่ยวกับตนเอง ขาดความมั่นใจ ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีอาการวิตกกังวล กลัวโกรธ (Kozier, Erb and Bufalino. 1989 : 165) ไม่พบบทบาทตามที่ตนคาดหวังไว้ (Carpenito. 1990 : 330) สูญเสียบทบาทการทำงานในสังคม สูญเสียด้านสุขภาพ และสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง (Whall. 1987 : 41 ; citing Taft. 1985 : 79)

3.2 <u>งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองกับความพึงพอใจในชีวิต</u>

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความภาคภูมิใจในตนเองกับความพึงพอใจในชีวิต มีดังนี้

คือกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทางจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชาย และหญิงที่ไม่เคยสมรสมาก่อน ซึ่งมีอายุระหว่าง 27 - 40 ปี เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามการวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ Rosenberg (1965) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง

เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิต และตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม ผู้วิจัยได้เลือกความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ทำนายได้ดีที่สุดคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับคือกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985) จึงได้ตั้งสมมติฐานสำหรับงานวิจัยนี้คือ ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

4. ความว้าเหว่ (Loneliness)

4.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความว้าเหว่

เซียร์ส เพพลอ และเทเลอร์ (Sears, Peplau and Taylor. 1991 : 292) ให้ความหมายของความว้าเหว่ว่า เป็นความไม่สุขสบาย เมื่อบุคคลขาดสัมพันธภาพทางสังคมในส่วนที่มีลักษณะสำคัญ สิ่งที่ขาดอาจเป็นด้านปริมาณ เราอาจจะไม่มีเพื่อนหรือมีเพียงไม่กี่คนน้อยกว่าที่เราต้องการหรืออาจจะขาดในด้านคุณภาพคือ อาจจะรู้สึกว่าสัมพันธภาพเป็นเพียงผิวเผินหรือมีความพึงพอใจน้อยหรืออาจกล่าวว่าความว้าเหว่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในของบุคคลไม่สามารถแยกแยะโดยการมองดูได้ในคนบางคน

เพพลอ และเพลอแมน (Martin and Osborne. 1989 : 462 - 463 ; citing Peplau and Perman. 1982) ให้ความหมายของความว้าเหว่ได้หลายอย่างคือ ความว้าเหว่เป็นการตอบสนองต่อการขาดความสนิทสนม เป็นการได้รับความไม่พึงพอใจต่อสัมพันธภาพทางสังคมหรือเกิดจากแรงขับทางสังคมที่ได้รับไม่เพียงพอ

ไวส์ (Saxton. 1983 : 134 ; citing Weiss. 1975) ได้ให้ความหมายของความว้าเหว่ว่าเป็นความรู้สึกของความทุกข์ทรมานจากการถูกแยกโดยปราศจากความใกล้ชิด

ยังค์ (Martin and Osborne. 1989 : 436 ; citing Young. 1982) ให้ความหมายของความว้าเหว่ว่า ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางอารมณ์ แรงจูงใจ และความคิดเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจ มีความสัมพันธ์กับความซึมเศร้า บุคคลว้าเหว่ อธิบายได้ว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสุข กระสับกระส่าย มองโลกในแง่ร้าย เป็นศัตรู บุคคลที่ว้าเหว่อาจมีแรงจูงใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่ถึงระยะเวลาว่านานเท่าไรที่เขาว้าเหว่

4.2 <u>ชนิดของความว้าเหว่</u>

ยังค์ (Martin and Osborne. 1989 : 436 ; citing Young. 1982) แบ่งความว้าเหว่ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ชนิดที่เกิดชั่วคราวแล้วหายไป (Transient Loneliness) เกิดช่วงเวลาสั้น ๆ เกิดเป็นนาทีหรือเกิดเป็นชั่วโมง เป็นประสบการณ์ที่เกิดกับทุก ๆ คนเป็นส่วนมากชั่วเวลาใดเวลาหนึ่ง เพราะว่าเป็นกลุ่มอาการที่ไม่รุนแรงไม่ได้ตั้งใจที่จะให้เกิด

2. ชนิดที่เกิดจากมีสถานการณ์ที่สำคัญในชีวิตเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น (Situational Loneliness) เป็นผลมาจากความสำคัญที่เกิดขึ้น เช่น การสูญเสียคู่ชีวิต การหย่า เป็นการสูญเสียที่ไม่สามารถควบคุมได้

3. ชนิดเรื้อรัง (Chronic Loneliness) เป็นชนิดที่เกิดขึ้นกับระยะเวลา บุคคลจะว้าเหว่เป็นระยะเวลา 2 ปี หรือมากกว่า 2 ปี เกิดเรียงลำดับมาจนถึงขั้นสุดท้าย กลุ่มอาการของความว้าเหว่ชนิดนี้อาจจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความคิดที่เกิดขึ้น

ไวส์ (Sears, Peplau and Taylor. 1991 : 294 ; citing Weiss. 1973) แบ่งความว้าเหว่ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความว้าเหว่ทางอารมณ์ (Emotional Loneliness) เป็นผลมาจากการขาดความสนิทสนมอาจเกิดจากเด็กที่ขาดความสนิทสนมจากพ่อ แม่ หรือผู้ใหญ่ที่ขาดความสนิทสนมจากสามีหรือภรรยา หรือขาดความสนิทสนมจากเพื่อน

2. ความว้าเหว่ทางสังคม (Social Loneliness) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งอาจเกิดจากขาดเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากเพื่อนหรือผู้ร่วมงาน

นอกจากนี้ ไวส์ (Worchel, Cooper and Goethales. 1991 : 259 ; citing Weiss. 1973, 1974) ยังกล่าวว่า ความว้าเหว่ทางอารมณ์ (Emotional Loneliness) มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพของบุคคลในด้านคุณภาพในขณะที่ความว้าเหว่ทางสังคม (Social Loneliness) มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพของบุคคลในด้านปริมาณ

ความว้าเหว่ไม่มีส่วนไหนของสังคมที่จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดได้ แต่มีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลมากกว่าสิ่งอื่น (Sears, Peplau and Taylor. 1991 : 294 ; citing Peplau and Perlman. 1982) แน่นอนประสบการณ์ในวัยเด็กของแต่ละบุคคลทำให้ไอนเอียงไปสู่ความว้าเหว่ เชฟเวอร์ (Sear, Peplau and Taylor. 1991 : 294 ; citing Shaver. 1986) ใช้ทฤษฎีแห่งการสัมผัสในครอบครัวเด็ก ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใหญ่เกิดความว้าเหว่น้อยถ้าเขาได้รับการสัมผัสที่มั่นคงจากครอบครัวในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่น ๆ อีกทีกล่าวว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันมีอัตราเสี่ยงจะเกิดความว้าเหว่เท่าผู้ใหญ่

พาร์ลี (Sears, Freedman and Peplau. 1985 : 209 ; citing Parlee. 1979) กล่าวว่า ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์กับอายุ คนส่วนมากมักจะพูดว่าวัยชราเป็นความว้าเหว่มาก แต่จากการศึกษาพบว่า ความว้าเหว่สูงสุดพบในวัยรุ่น และผู้ใหญ่ตอนต้นความว้าเหว่น้อยที่สุดพบในประชาชนที่อายุมาก จากการสำรวจในเมืองใหญ่ ๆ พบว่า

ในกลุ่มอายุที่ต่ำกว่า 18 ปี กล่าวว่า ว้าเหว่บางครั้งหรือว้าเหว่บ่อย ๆ พบ 79%

ในกลุ่มอายุ 45 - 54 ปี กล่าวว่า ว้าเหว่บางครั้งหรือว้าเหว่บ่อย ๆ พบ 55%

ในกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป กล่าวว่า ว้าเหว่บางครั้งหรือว้าเหว่บ่อย ๆ พบ 37%

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยไม่มีเหตุผลในการแบ่งช่วงอายุ อาจเกิดจากการมีช่องว่างระหว่างวัยบุคคลวัยหนุ่มสาวเต็มใจที่จะพูดความรู้สึก และรับรู้ถึงความว้าเหว่มากกว่าวัยสูงอายุ เพราะวัยหนุ่มสาวมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง เช่น การละทิ้งบ้านไปอาศัยอยู่ในเมือง หรือการมีงานทำเต็มเวลา ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุของความว้าเหว่

ส่วนบุคคลสูงอายุสังคมของเขาอาจจะอยู่นิ่ง อายุอาจจะนำไปสู่ทักษะทางสังคม และเกิดความคาดหวังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม

มีองค์ประกอบหลายอย่างทางบุคลิกภาพที่ทำให้เกิดความว้าเหว่ (Sears, Peplau and Taylor. 1991 : 294 ; citing Peplau and Perlman. 1982) บุคคลที่ว้าเหว่มีแนวโน้มที่จะเก็บตัว ขี้อาย สะทกสะท้านมาก และมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกน้อย (Sears, Peplau and Taylor. 1991 : 294 ; citing Jones and Smith. 1982) บุคคลที่ว้าเหว่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีทักษะทางสังคมต่ำ ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล และความเก็บกด องค์ประกอบทางบุคลิกภาพหลายอย่างเหล่านี้เป็นสาเหตุ และเป็นผลลัพธ์ของความว้าเหว่ เช่น บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความเต็มใจน้อยที่จะเลี่ยงการกระทำต่าง ๆ ในสังคม สิ่งนี้เป็นการยากสำหรับเขาในการที่จะมีเพื่อน เป็นการเพิ่มความว้าเหว่ ในทางตรงกันข้ามประสบการณ์ของความว้าเหว่เป็นเวลานาน ๆ อาจจะนำบุคคลนั้นไปสู่ความล้มเหลวทางสังคม และเป็นสาเหตุที่ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้นหยุดลง

สาวโสดคนหนึ่งใช้นามแฝงว่า สาวโสดยุค '27 (สาวโสดยุค '27 (นามแฝง). 2527 ก : 44) กล่าวว่า ความรู้สึกว้าเหว่ ขาดเพื่อนจะเป็นมากขึ้นตามเวลาที่อยู่เป็นโสด คือ ยิ่งอายุมากขึ้น คนรุ่นเดียวกันก็จะเหลืออยู่เป็นโสดน้อยลงหรือบางรายแทบจะไม่มีเลย เพื่อนเก่าที่เคยสนิทเข้าใจอะไรกันได้ถึงจะยังมีอยู่ แต่ถ้าเขามีครอบครัวแล้ว ความสัมพันธ์เก่า ๆ ก็ย่อมจะห่างเหินไป รู้สึกบ่อย ๆ ว่า เดี๋ยวนี้ไม่มีเพื่อนเหลืออีกเลย อยากหาคนปรึกษา รับรู้ความในใจก็ไม่มี จะหันไปหาเพื่อนสนิทที่แต่งงานแล้ว เหมือนมีหมอกอะไรบาง ๆ กั้นไว้ไม่ให้เกิดความรู้สึกสนิทเหมือนเก่า เวลาคุยกันก็เหมือนคุยกันคนละภาษา เวลาไปเที่ยวกับเพื่อนที่มีครอบครัวแล้ว ผลปรากฏว่า ไปทีไรก็ยังเหงากลับมาทุกที เหงาหนักกว่าอยู่คนเดียวเสียอีก แม้เขาจะปฏิบัติกับเราดีอย่างไร ก็ยังรู้สึกว่าเป็นส่วนเกิน ในที่สุดเราก็เหงาลึก ๆ พิกล ๆ จนได้ จากการศึกษาของ บีควอท์ (Bequaert. 1976 : 14) พบว่า ไม่มีสตรีโสดคนใดเลยที่ต้องการจะอยู่ในสภาพที่รู้สึกว้าเหว่ อ้างว้าง แต่เมื่อสตรีโสดต้องอยู่ในสภาพที่โดดเดี่ยว ขาดเพื่อนคู่ชีวิต เธอจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงความรู้สึกว้าเหว่ไปได้

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความว้าเหว่กับความพึงพอใจในชีวิต

ไวส์ (Weiss. 1981 : 161) ศึกษาเกี่ยวกับความว้าเหว่ โดยใช้คำถามว่า "ระหว่างสัปดาห์ที่ผ่านมา คุณเคยรู้สึกว้าเหว่หรือรู้สึกอยู่ห่างไกลจากคนอื่นหรือไม่ ?" ในกลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมีหญิง 27% และชาย 23% รายงานว่า ว้าเหว่รุนแรงมาก ส่วนกลุ่มที่แต่งงานมีหญิงเพียง 10% และชาย 6% ที่รายงานว่า ว้าเหว่มาก จะเห็นว่าในกลุ่มที่ไม่แต่งงาน หญิง และชายมีความเหงาไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อเทียบระหว่างสถานภาพการสมรสทั้งชายและหญิงที่ไม่เคยแต่งงานมีอัตราส่วนของผู้ที่รู้สึกเหงาสูงกว่ากลุ่มที่แต่งงาน

ไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Lowenstein and others. 1981 : 1127 - 1141) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต และความเครียดของสตรีทั้งที่เคยแต่งงานและไม่แต่งงาน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 35 - 65 ปี จำนวน 60 คน จากเจ็ดหน่วยงานที่ต่างกัน แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่าความว้าเหว่มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด กล่าวคือ สตรีโสดที่มีความว้าเหว่ มีจำนวน 14 คน มีเพียง 1 คน ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง และมีเพียง 5 คน ที่มีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับต่ำ

คือกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทางจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชาย และหญิงที่ไม่เคยสมรสมาก่อน ซึ่งมีอายุระหว่าง 27 - 40 ปี เป็นชาย 30 คน หญิง 30 คน ผู้วิจัยได้เลือกความว้าเหว่ทางอารมณ์ และสังคม เป็นตัวแปรตัวหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แบบทดสอบวัดความว้าเหว่ของ UCLA Loneliness Scale ของ Russell, Peplau and Ferguson (1978) วิเคราะห์โดยใช้ Regression Analysis พบว่า ความว้าเหว่ทางอารมณ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981) จึงได้ตั้งสมมุติฐานสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และสตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก

กรอบความคิดของการวิจัยครั้งนี้

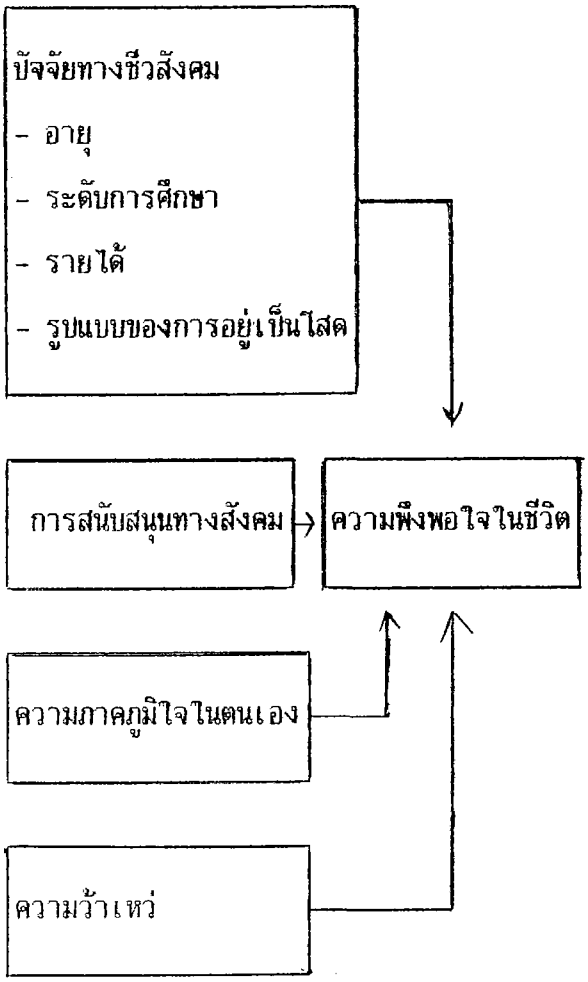

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เมื่อเปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ และทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ สามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

1. สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีอายุน้อย

2. สตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ

3. สตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ

4. สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

5. สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

6. สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

7. สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก

8. อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

9. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

10. รายได้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

11. รูปแบบของการอยู่เป็นโสด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

12. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

13. ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

14. ความว้าเหว่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

15. อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งวิธีดำเนินการออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 649 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช สูตรที่ใช้ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างคือ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 725)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีนี้ต้องการให้เกิดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ .05

N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากคำนวณแล้วได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 248 คน และเนื่องจากสัดส่วนของพยาบาลที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปในโรงพยาบาลศิริราชมีสัดส่วนต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งมวลประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ หรือตามระดับชั้น (Strata) ก่อน แล้วเลือกสุ่มหน่วยประชากรมาจากแต่ละชั้นภูมิ ในงายวิจันนี้ประชากรที่ใช้ แยกออกเป็นชั้นภูมิตามลักษณะของอายุ โดยการสุ่มอย่างได้สัดส่วน (Stratified Poportional) ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 208 - 209) ดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 แสดงจำนวนอายุของพยาบาล และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ช่วงอายุ	จำนวนพยาบาลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป	จำนวนพยาบาลไสด (ประชากร)	กลุ่มตัวอย่าง
30 - 35 ปี	309	201	77
36 - 45 ปี	639	373	143
46 ปีขึ้นไป	174	75	30
รวม	1122	649	250

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นไสด

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 7 อันดับ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 5 อันดับ

ตอนที่ 4 แบบทดสอบวัดความว้าเหว่ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 4 อันดับ

ตอนที่ 5 แบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 5 อันดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวแปรที่ศึกษา โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคม

1. ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคมของ ชมนาด วรรณพรศิริ (2535) ซึ่งแปลจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม (PRO 85) ของแบรนด์ และไวเนิร์ก (Brandt and Weinert. 1985) ได้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมหานครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีค่าความเชื่อมั่นจากการใช้สูตร α-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .87

2. แบบทดสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยนำไปหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร α-Coefficient พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8864

3. แบบทดสอบประกอบด้วยข้อความ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 7 อันดับ แบบทดสอบจะมีข้อคำถามที่วัดการสนับสนุนทางสังคมสูง ปานกลางและต่ำ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านความใกล้ชิดสนิทสนม
2. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
3. ด้านได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา

4. ด้านการให้ความรู้สึกมีคุณค่า

5. ด้านมีผู้คอยให้ความช่วยเหลือ และแนะนำ

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	
.	ฉันมีใครคนหนึ่งที่เมื่อได้อยู่ใกล้ชิดแล้ว ฉันรู้สึกว่ามีความปลอดภัย	7 6 5 4 3 2 1
..	เมื่อฉันมีปัญหาฉันไม่สามารถที่จะพึ่งพาญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงให้ช่วยเหลือได้	7 6 5 4 3 2 1
...	ฉันใช้เวลากับคนที่มีความสนใจตรงกันฉัน	7 6 5 4 3 2 1

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบ

แบบทดสอบประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก 20 ข้อ และข้อความที่มีความหมายทางลบ 5 ข้อ โดยมีคำตอบตั้งแต่ "เห็นด้วยมากที่สุด" จนถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด" เกณฑ์การตรวจให้คะแนนเป็นดังต่อไปนี้

เมื่อเป็นข้อความทางบวก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	7	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วย	ให้	6	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่แน่ใจ	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อเป็นข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่แน่ใจ	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วย	ให้	6	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	7	คะแนน

การแบ่งระดับการสนับสนุนทางสังคม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

การสนับสนุนทางสังคมสูง หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่ได้คะแนนสูงกว่าค่า $\bar{X}$ + 1S.D.

การสนับสนุนทางสังคมปานกลาง หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่ได้คะแนนอยู่ระหว่าง $\bar{X} \pm$ 1S.D.

การสนับสนุนทางสังคมต่ำ หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่า $\bar{X}$ - 1S.D.

<u>แบบทดสอบตอนที่ 3</u> แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองของ นิภาวรรณ กิริยะ (2534) ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ คอปเปอร์สมิท ฉบับที่ใช้กับผู้ใหญ่ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีโสด และสตรีที่สมรสแล้วที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 77 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นจากการใช้สูตร α - Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .87

2. แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยนำไปหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร α - Coefficient พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8092

3. แบบทดสอบประกอบด้วยข้อคำถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 5 อันดับ แบบทดสอบจะมีข้อคำถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองสูง ปานกลาง และต่ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีอำนาจ
2. ด้านการมีความสำคัญ
3. ด้านการมีคุณความดี
4. ด้านการมีความสามารถ

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
.	ฉันค่อนข้างแน่ใจในตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
..	ฉันชอบทำงานกับบุคคลที่มีอายุน้อยกว่าฉัน ..	.....	.....	.....	.....	.....
...	ฉันและครอบครัวมีช่วงเวลาที่สนุกสนานมากร่วมกัน	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบ

แบบทดสอบประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก 12 ข้อ และข้อความที่มีความหมายทางลบ 20 ข้อ โดยมีคำตอบตั้งแต่ "มากที่สุด จนถึง "น้อยที่สุด เกณฑ์การตรวจให้คะแนนเป็นดังต่อไปนี้

เมื่อเป็นข้อความทางบวก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	มาก	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	น้อย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อเป็นข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	มาก	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	น้อย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแบ่งระดับความภาคภูมิใจในตนเอง แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ความภาคภูมิใจในตนเองสูง หมายถึง ความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้คะแนนสูงกว่าค่า $\bar{X}$ + 1S.D.

ความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง หมายถึง ความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้คะแนนอยู่ระหว่าง $\bar{X} \pm$ 1S.D.

ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ หมายถึง ความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่า $\bar{X}$ - 1S.D.

<u>แบบทดสอบตอนที่ 4</u> แบบทดสอบวัดความว้าเหว่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. แปลแบบทดสอบความว้าเหว่ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย แห่งเมืองลอสแองเจลิส (University of California, Los Angeles Loneliness Scale หรือที่เรียกว่า UCLA Loneliness Scale) ของ รัสเซล, เพพลอ และคิวไทรนา (Russell, Paplau and Cutrona. 1980 : 472 - 479)

2. แบบทดสอบที่แปลขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 4 อันดับ และให้ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา 3 ท่าน ตรวจสอบสำนวนในการแปลทั้งหมด ได้แก่ รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร ผศ.มยุรี กุลแพทย์ อ.สุธีรา ภัทรายุตวรรตน์

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) คือ นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ กับคะแนนรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยถือว่า คะแนนรวมเป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวมของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ดังนั้นข้อคำถามใดก็ตามที่มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมต่ำ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะนั้น ๆ จึงต้องตัดข้อคำถามนั้นออกไปซึ่งการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในลักษณะนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อสอบ (Item Analysis) ไปในคราวเดียวกัน ซึ่งจะเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาใช้ในงานวิจัย ได้ข้อคำถาม 17 ข้อ แต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การหาความเชื่อมั่น หลังจากคัดเลือกและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำแบบทดสอบมาคำนวนหาค่าความเชื่อมั่น อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้สูตรα- Coefficient พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8315 ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงแต่น้อย	จริงปานกลาง	จริงที่สุด
.	ฉันรู้สึกว่าคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวฉันเข้ากับฉันได้ดี	.....	.....	.....	.....
..	ฉันไม่ได้ใกล้ชิดกับใครเลย	.....	.....	.....	.....
...	ฉันเป็นคนไผงผาง	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบ

แบบทดสอบประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก 10 ข้อและข้อความที่มีความหมายทางลบ 7 ข้อ โดยมีคำตอบตั้งแต่ "จริงที่สุด" จนถึง "ไม่จริงเลย"

เมื่อเป็นข้อความทางบวก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	จริงปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	จริงแต่น้อย	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่จริงเลย	ให้	4	คะแนน

เมื่อเป็นข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	จริงแต่น้อย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

การแบ่งระดับความว้าเหว่ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ความว้าเหว่มาก หมายถึง ความว้าเหว่ ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่า $\bar{X}$ + 1S.D.

ความว้าเหว่ปานกลาง หมายถึง ความว้าเหว่ ที่ได้คะแนนอยู่ระหว่าง $\bar{X} \pm$ 1S.D.

ความว้าเหว่น้อย หมายถึง ความว้าเหว่ ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่า $\bar{X}$ - 1S.D.

แบบทดสอบตอนที่ 5 แบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. แปลแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction Index A หรือ LSIA ของ นิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก (University of Chicago)

2. แบบทดสอบที่แปลขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 5 อันดับ และให้ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา 3 ท่าน ตรวจสอบสำนวนในการแปลทั้งหมด ได้แก่ รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร ผศ.มยุรี กุลแพทย์ อ.สุธีรา ภัทรายุตวรรตน์

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง คือ นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ กับคะแนนรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยถือว่า คะแนนรวมเป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวมของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ดังนั้นข้อคำถามใดก็ตามที่มีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมต่ำ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดในสิ่งที่เป็นโครงสร้างของคุณลักษณะนั้น ๆ จึงต้องตัดข้อคำถามนั้นออกไปซึ่งการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในลักษณะนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อสอบ ไปในคราวเดียวกัน ซึ่งจะเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาใช้ในงานวิจัย ได้ข้อคำถาม 18 ข้อ แต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การหาความเชื่อมั่น หลังจากคัดเลือกและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำแบบทดสอบมาคำนวนหาค่าความเชื่อมั่น อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้สูตร α - Coefficient

5. แบบทดสอบจะมีข้อคำถามวัดความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านความมีชีวิตชีวา (Zest)

2. ด้านความตั้งใจ และความอดทนในการดำเนินชีวิต (Resolution and Fortitude)

3. ด้านความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น (Congruence Between Desired and Achieved Goals)

4. ด้านอัตมโนทัศน์ (Self - Concept)

5. ด้านระดับอารมณ์ (Mood Tone)

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
.	เมื่อฉันอายุมากขึ้น ฉันรู้สึกว่าสิ่งต่าง ๆ ดูจะดีกว่าที่ฉันคิดไว้	.....	.....	.....	.....	.....
..	ฉันประสบอุบัติเหตุในชีวิตมากกว่าคนอื่นที่ฉันรู้จัก	.....	.....	.....	.....	.....
...	ตอนนี้เป็นเวลาที่น่าเบื่อที่สุดในชีวิตของฉัน	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบ

แบบทดสอบประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก 11 ข้อ และข้อความที่มีความหมายทางลบ 7 ข้อ โดยมีคำตอบตั้งแต่ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" จนถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

เมื่อเป็นข้อความทางบวก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

เมื่อเป็นข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

การรวมคะแนน นำคะแนนทั้งหมดมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อของแบบทดสอบ ดังนั้น คะแนนสูงสุดคือ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 1 คะแนน

การแบ่งระดับความพึงพอใจในชีวิต แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 4.50 - 5.00 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 คะแนน

ความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49 คะแนน

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช หัวหน้างานการพยาบาลทุกฝ่าย และหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกหอเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ตรวจดูรายชื่อพยาบาลที่ได้มาจากการแยกออกเป็นชั้นภูมิตามลักษณะของอายุ โดยการสุ่มอย่างได้สัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายว่าปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยใดบ้าง เพื่อแยกรายชื่อตามหอผู้ป่วยที่ผู้นั้นปฏิบัติงานอยู่

3. จัดดำเนินการให้พยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม และแบบทดสอบในคราวเดียวกันใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 15 วัน

4. นำแบบสอบถาม และแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์

5. นำแบบสอบถาม และแบบทดสอบที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้ว

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic for the Social Science : SPSS/PC+) และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แยกคะแนนตามกลุ่มตัวแปรอิสระที่ศึกษา

2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าร้อยละของ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ และความพึงพอใจในชีวิต ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้สถิติเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1, 2, 3

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง รูปแบบของการอยู่เป็นโสด กับคะแนนความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้สถิติที (t-test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 4

5. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของคะแนน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง

ความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิต และทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์ด้วย t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 8 - 14

6. ค้นหาอำนาจในการทำนายโดยมีตัวแปรเกณฑ์คือ ความพึงพอใจในชีวิต ตัวทำนาย คือ อายุ ระดับการศึกษา รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ โดยใช้การวิเคราะห์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression)

<u>สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic for the Social Sceince : SPSS/PC+ โดยใช้สูตรตามโปรแกรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและเพื่อสะดวกต่อการนำเสนอผล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-Distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-Distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
X_1	แทน	อายุ
X_2	แทน	ระดับการศึกษา
X_3	แทน	รายได้
X_4	แทน	รูปแบบของการอยู่เป็นโสด
X_5	แทน	การสนับสนุนทางสังคม
X_6	แทน	ความภาคภูมิใจในตนเอง
X_7	แทน	ความว้าเหว่
Y	แทน	ความพึงพอใจในชีวิต
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการทำนาย
R^2_{change}	แทน	สัมประสิทธิ์ของการทำนายที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มตัวทำนายทีละตัว

F change แทน ค่าสถิติเอฟ (F) ที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของการเพิ่มตัวทำนายเข้าไปครั้งละ 1 ตัว

S.Eest แทน ความคลาดเคลื่อนของมาตรฐานของการทำนาย

Y' แทน ความพึงพอใจในชีวิตที่ได้จากการทำนาย ด้วยตัวทำนายต่าง ๆ ในรูปคะแนนดิบ

b แทน สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ

β แทน สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

a แทน ค่าคงที่ของสมการทำนาย

p แทน ค่าระดับการมีนัยสำคัญทางสถิติ

* แทน ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** แทน ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

<u>การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย</u>

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

<u>ตอนที่ 1</u> การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

<u>ตอนที่ 2</u> การเสนอผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดเมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

<u>ตอนที่ 3</u> แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

<u>ตอนที่ 4</u> การศึกษาอำนาจการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยใช้อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ เป็นตัวทำนาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของสตรีไสด จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
30 - 35 ปี	77	30.8
36 - 45 ปี	143	57.2
46 ปีขึ้นไป	30	12.0
รวม	250	100.0
2. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	1.2
ปริญญาตรี	210	84.0
สูงกว่าปริญญาตรี	37	14.8
รวม	250	100.0
3. รายได้		
ต่ำกว่า 12,000.00 บาท	71	28.4
12,000.000 - 14,000.00 บาท	88	35.2
14,000.00 บาท ขึ้นไป	91	36.4
รวม	250	100.0

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
4. รูปแบบของการอยู่เป็นโสด		
อยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ	118	47.2
อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ	132	52.8
รวม	250	100.0
5. การสนับสนุนทางสังคม		
การสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง (146 คะแนนขึ้นไป)	43	17.2
การสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง (118 - 146 คะแนน)	170	68.0
การสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 118 คะแนน)	37	14.8
รวม	250	100.0
(MEAN = 132.16 S.D. = 14.65 MINIMUM = 72.00 MAXIMUM = 167.00)		
6. ความภาคภูมิใจในตนเอง		
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับสูง (129 คะแนนขึ้นไป)	38	15.2
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง (104 - 129 คะแนน)	172	68.8
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 104 คะแนน)	40	16.0
รวม	250	100.0
(MEAN = 116.38 S.D. = 14.65 MINIMUM = 152.00 MAXIMUM = 84.00)		

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
7. ความว้าเหว่		
ความว้าเหว่ในระดับมาก (38 คะแนนขึ้นไป)	43	17.2
ความว้าเหว่ในระดับปานกลาง (26 - 38 คะแนน)	166	66.4
ความว้าเหว่ในระดับน้อย (ต่ำกว่า 26 คะแนน)	41	16.4
รวม	250	100.0
(MEAN = 32.11 S.D. = 6.09 MINIMUM = 19.00 MAXIMUM = 51.00)		
8. ความพึงพอใจในชีวิต		
ความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง	5	2.0
ความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างสูง	157	62.8
ความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลาง	87	34.8
ความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ	1	0.4
ความพึงพอใจในชีวิตในระดับต่ำ	0	0
(MEAN = 65.07 S.D. = 7.80 MINIMUM = 41.00 MAXIMUM = 89.00)		

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 250 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 36 - 45 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 57.2 รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และ 46 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 30.8 และ 12.0 ตามลำดับ

ส่วนระดับการศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในขั้นปริญญาตรี คือร้อยละ 84.0 รองลงมา คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรีซึ่งมีจำนวนร้อยละ 14.8 และ 1.2 ตามลำดับ ในด้านรายได้นั้น กลุ่มที่มีรายได้ 14,000.00 บาทขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 36.4 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 12,000.00 - 14,000.00 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 12,000.00 บาท มีจำนวนร้อยละ 35.2 และ 28.4 ตามลำดับ ส่วนรูปแบบของการอยู่เป็นโสดนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.8 เป็นกลุ่มที่มีรูปแบบของการเป็นอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ และร้อยละ 47.2 เป็นกลุ่มที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ เมื่อพิจารณาในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 68.0 รองลงมาคือ มีการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงและระดับต่ำ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 17.2 และ 14.8 ตามลำดับ สำหรับความภาคภูมิใจในตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง คือร้อยละ 68.8 กลุ่มที่มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ และระดับสูงมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีร้อยละ 16.0 และ 15.2 ตามลำดับ ส่วนความว้าเหว่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความว้าเหว่ในระดับปานกลางคือ ร้อยละ 66.4 กลุ่มที่มีความว้าเหว่ในระดับมาก และในระดับน้อยมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีร้อยละ 17.2 และ 16.4 ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจในชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือ ร้อย 62.8 รองลงมาคือร้อยละ 34.8 มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางสำหรับความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง และระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 2 และ 0.4 ตามลำดับ และไม่พบความพึงพอใจในชีวิตในระดับต่ำ

ตอนที่ 2 การเสนอผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดเมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

2.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีอายุแตกต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีอายุน้อย"

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับอายุ

ระดับอายุ	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
30 - 35 ปี	77	64.9481	8.1562
36 - 45 ปี	143	65.0280	7.7477
46 ปี ขึ้นไป	30	65.5667	7.2999

ตาราง 5 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	8.7970	4.3985	.0718
ภายในกลุ่ม	247	15125.0470	61.2350	
รวม	249	15133.8440		

จากตาราง 5 แสดงว่า สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีอายุน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

2.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ"

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	70.3333	9.8150
ปริญญาตรี	210	64.8952	7.5049
สูงกว่าปริญญาตรี	37	65.6216	9.2326

ตาราง 7 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	100.7794	50.3892	.8279
ภายในกลุ่ม	247	15033.0646	60.8626	
รวม	249	15133.8440		

จากตาราง 7 แสดงว่า สตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

2.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีรายได้แตกต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ปานกลาง หรือต่ำ"

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับรายได้

ระดับรายได้	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
รายได้ต่ำ	71	64.9577	7.6484
รายได้ปานกลาง	88	63.5455	7.4909
รายได้สูง	91	66.6264	7.9800

ตาราง 9 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีระดับรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	425.8559	212.9279	3.5758*
ภายในกลุ่ม	247	14707.9881	59.5465	
รวม	249	15133.8440		

$t_{.05\ (df\ =\ 2,247)} = 3.0153$

จากตาราง 9 แสดงว่า สตรีโสดที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าในกลุ่มสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ ปานกลาง สูง มีคู่ใดบ้างที่มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบต่อโดยใช้ Student - q-Statistic แบบ Newman - Keuls ดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	$\overline{X}$	ปานกลาง	ต่ำ	สูง
		63.5455	64.9577	66.6264
ปานกลาง	63.5455	-	1.4122	3.0809*
ต่ำ	64.9577		-	1.6687
สูง	66.6264			-

จากตาราง 10 แสดงว่า สตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 แต่สตรีโสดที่มีรายได้สูงและปานกลาง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

2.4 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ"

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามรูปแบบของการอยู่เป็นโสด

รูปแบบของการอยู่เป็นโสด	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
อยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ	118	66.8814	7.307
อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ	132	63.4470	7.889

ตาราง 12 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดต่างกัน

รูปแบบของการอยู่เป็นโสด	N	$\bar{X}$	S.D.	t
อยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ	118	66.8814	7.307	3.57*
อยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ	132	63.4470	7.8895	

$t_{.05\ (df\ =\ 248)} = 1.980$

จากตาราง 12 แสดงว่า สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

2.5 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า "สตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ"

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับการสนับสนุนทางสังคม

ระดับการสนับสนุนทางสังคม	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
การสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ	37	59.0000	7.6085
การสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง	170	64.8882	6.7816
การสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง	43	71.0000	7.5561

ตาราง 14 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2880.9675	1440.4835	29.0380*
ภายในกลุ่ม	247	12252.8765	49.6068	
รวม	249	15133.8440		

$F_{.05}(df = 2,247) = 3.0153$

จากตาราง 14 แสดงว่า สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าในกลุ่มสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง ปานกลาง ต่ำ มีคู่ใดบ้างที่มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบต่อโดยใช้ Student - q - Statisitc แบบ Newman - Keuls ดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด ที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน

การสนับสนุนทางสังคม		ปานกลาง	ต่ำ	สูง
	$\bar{X}$	59.0000	64.8882	71.0000
ต่ำ	59.0000	-	5.8882*	12.0000**
ปานกลาง	64.8882		-	6.1118**
สูง	71.0000			-

จากตาราง 15 แสดงว่า สตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 และสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีไสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง หรือต่ำ"

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับความภาคภูมิใจในตนเอง

ระดับความภาคภูมิใจ	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับสูง	38	71.7895	6.8740
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง	172	65.5698	6.5060
ความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ	40	56.5250	6.1352

ตาราง 17 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4679.3904	2339.6952	55.2783*
ภายในกลุ่ม	247	10454.4536	42.3257	
รวม	249	15133.8440		

$F_{.05}(df = 2,247) = 3.0153$

จากตาราง 17 แสดงว่า สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าในกลุ่มสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง ปานกลาง ต่ำ มีคู่ใดบ้างที่มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบต่อโดยใช้ Student - q - Statisitc แบบ Newman - Keuls ดังตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่างกัน

ความภาคภูมิใจในตนเอง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
	$\bar{X}$	56.5250	65.5698	71.7895
ต่ำ	56.5250	-	9.0448*	15.2645*
ปานกลาง	65.5698		-	8.2197*
สูง	71.7895			-

จากตาราง 18 แสดงว่า สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 และสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลาง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า "สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ปานกลาง หรือมาก"

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อจำแนกตามระดับความว้าเหว่

ระดับความว้าเหว่	N	ความพึงพอใจในชีวิต	
		$\bar{X}$	S.D.
ความว้าเหว่ในระดับน้อย	43	58.7907	6.6960
ความว้าเหว่ในระดับปานกลาง	166	65.3855	7.0785
ความว้าเหว่ในระดับมาก	41	70.3659	7.2827

ตาราง 20 เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2861.8902	1430.9451	28.8009*
ภายในกลุ่ม	247	12271.9538	49.6840	
รวม	249	15133.8440		

$F_{.05}(df = 2,247) = 3.0153$

จากตาราง 20 แสดงว่า สตรีโสดที่มีความว้าเหว่ต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อหาว่าในกลุ่มสตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย ปานกลาง มาก มีคู่ใดบ้างที่มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบต่อโดยใช้ Student - q - Statisitc แบบ Newman - Keuls ดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ สำหรับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ต่างกัน

ความว้าเหว่		น้อย	ปานกลาง	มาก
	$\bar{X}$	58.7909	65.3855	70.3659
น้อย	58.7907	-	6.5948*	11.5752*
ปานกลาง	65.3855		-	4.9804*
มาก	70.3659			-

จากตาราง 21 แสดงว่า สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ปานกลาง และมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 และสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ปานกลาง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาอันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิต เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 8 - 13 ที่ว่า "อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดตามลำดับ" และทดสอบสมมติฐานข้อ 14 ที่ว่า "ความว้าเหว่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด"

ตาราง 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

ตัวแปร	ความพึงพอใจในชีวิต
อายุ	.0199
ระดับการศึกษา	.0064
รายได้	.0960
รูปแบบของการอยู่เป็นโสด	.2240***
การสนับสนุนทางสังคม	.5088***
ความภาคภูมิใจในตนเอง	.6499***
ความว้าเหว่	-.4911***

p < .001

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า

อายุไม่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9

รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10

รูปแบบของการอยู่เป็นโสด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 11

การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 12

ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 13

ความว้าเหว่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 14

ตอนที่ 4 การศึกษาอำนาจการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดโดยใช้ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นไสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ เป็นตัวทำนาย ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นไสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดได้"

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ตัวทำนาย 7 ตัว คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นไสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ โดยมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นตัวแปรเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนาย และระหว่างตัวเกณฑ์กับตัวทำนาย ดังแสดงไว้ในตาราง

ตาราง 23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวทำนาย และระหว่างตัวเกณฑ์กับตัวทำนาย

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y
อายุ (X_1)	1.0000	-.1800**	.6595***	.1814**	-.0970	.1120	-.0640	.0199
ระดับการศึกษา (X_2)		1.0000	-.1654***	-.1714**	.1726**	.0927	-.0834	.0064
รายได้ (X_3)			1.0000	.1657**	.0218	.1478**	-.1735**	.0960
รูปแบบของการอยู่เป็นโสด (X_4)				1.0000	.1477**	.1655**	-.1618**	.2204***
การสนับสนุนทางสังคม (X_5)					1.0000	.5522***	-.5275***	.5088***
ความภาคภูมิใจในตนเอง (X_6)						1.0000	-.6143***	.6499***
ความว้าเหว่ (X_7)							1.0000	-.4911***
ความพึงพอใจในชีวิต (Y)								1.0000

จากตาราง 23 พบว่า ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มี 3 ตัว คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบของการอยู่เป็นไสด แสดงว่า สตรีไสดที่มีองค์ประกอบของตัวทำนาย 3 ตัว นี้สูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูงหรือถ้ามีองค์ประกอบของตัวทำนายนี้ต่ำจะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ สำหรับตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีเพียงตัวเดียว คือ ความว้าเหว่ แสดงว่า สตรีไสดที่มีความว้าเหว่น้อย จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูง หรือสตรีไสดที่มีความว้าเหว่มาก จะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ ส่วนตัวทำนายอื่น ๆ คือ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายพบผล ดังนี้

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

อายุ	กับ	รายได้
การสนับสนุนทางสังคม	กับ	ความภาคภูมิใจในตนเอง

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

อายุ	กับ	รูปแบบของการอยู่เป็นไสด
ระดับการศึกษา	กับ	การสนับสนุนทางสังคม
รายได้	กับ	รูปแบบของการอยู่เป็นไสด
รายได้	กับ	ความภาคภูมิใจในตนเอง
รูปแบบของการอยู่เป็นไสด	กับ	การสนับสนุนทางสังคม
รูปแบบของการอยู่เป็นไสด	กับ	ความภาคภูมิใจในตนเอง

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

ระดับการศึกษา	กับ	รายได้
การสนับสนุนทางสังคม	กับ	ความว้าเหว่
ความภาคภูมิใจในตนเอง	กับ	ความว้าเหว่

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

อายุ	กับ	ระดับการศึกษา
ระดับการศึกษา	กับ	รูปแบบของการอยู่เป็นโสด
รายได้	กับ	ความว้าเหว่
รูปแบบของการอยู่เป็นโสด	กับ	ความว้าเหว่

4.2 ศึกษากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ หรือมีประสิทธิภาพสูง ในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ดังแสดงผลในตาราง 24

ตาราง 24 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ ในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	β	F	R	R^2	R^2 change	F change
1	X_6	.3310	.5182	181.3542***	.6499	.4224	.4224	181.3542***
2	X_5	.1103	.2073	102.9967***	.6743	.4547	.0324	14.6543***
3	X_4	1.6202	.1040	72.3284***	.6821	.4652	.0105	4.8124***

ค่าคงที่ (a) = 11.2070

รวมร้อยละที่อธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้

$(R^2 \times 100) = 46.52$ (ตัวทำนาย 3 ตัว)

R = .6821 S.E.est = 5.7360

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณจากตาราง 24 พบว่า มีกลุ่มตัวทำนาย 3 ตัว ที่มีนัยสำคัญ หรือมีประสิทธิภาพสูงในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสตรีโสดได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด ตามลำดับ โดยมีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นตัวทำนายแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 42.24 การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเองทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 45.47 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดยอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้น จากการใช้ตัวทำนายแรกตัวเดียว ร้อย 3.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และรูปแบบของการอยู่เป็นโสดเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิสูงลำดับที่ 3 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 46.52 (ตัวทำนาย 3 ตัว) โดยสามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัว ร้อยละ 1.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความพึงพอใจในชีวิตสตรีโสด กับกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 เท่ากับ .6821 ทั้งนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวทำนายทั้ง 3 ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม รูปแบบของการอยู่เป็นโสด สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด หรือมีอำนาจทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดร้อยละ 46.52 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนายเท่ากับ 5.74 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 11.2070 + 0.3310 X_6 + 0.1103 X_5 + 1.6202 X_4$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยจำแนกตามตัวแปรด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ ตลอดจนตรวจสอบดูว่าตัวแปรใดมีความสำคัญในการสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ซึ่งพอสรุปขั้นตอนและผลการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

<u>จุดมุ่งหมายของการศึกษา</u>

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด กับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

4. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่

<u>วิธีดำเนินการศึกษา</u>

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นสตรีโสดที่มีอาชีพเป็นพยาบาลมีอายุ 30 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช ในปี พ.ศ. 2536 จำนวน 250 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากรพยาบาลกลุ่มนี้ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยแบ่งช่วงอายุเป็น

3 ช่วง คือ 30 - 35 ปี 36 - 45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย ในแต่ละช่วงอายุ ตามที่ได้แสดงไว้ในตาราง 2 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากรตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคม ใช้แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคมของ ชมนาด วรรณพรศิริ (2535) ซึ่งแปลจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของแบรนด์ และไวเนิร์ก (Brandt and Weinert. 1985) มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่าชนิด 7 อันดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 แบบทดสอบชุดนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร α-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8864

ตอนที่ 3 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง ใช้แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ นิภาวรรณ กิริยะ (2534) ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ คอปเปอร์สมิท ฉบับที่ใช้กับผู้ใหญ่ มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า ชนิด 5 อันดับ จำนวน 32 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 แบบทดสอบชุดนี้ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร -Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8092

ตอนที่ 4 แบบทดสอบวัดความว้าเหว่ ผู้วิจัยแปลแบบทดสอบวัดความว้าเหว่ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียแห่งเมืองลอสแองเจลิส (University of California, Los Angeles Loneliness Scale หรือที่เรียกว่า UCLA Loneliness Scale) ของรัสเซล เพพลอ และคิวไทรนา (Russell, Paplau and Cutrona. 1980 : 472 - 479) มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า ชนิด 4 อันดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .94 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร α-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .8098 สำหรับความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ ใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ กับคะแนนรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาใช้ในงานวิจัย ได้ข้อคำถาม 17 ข้อ แต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นำข้อคำถามที่คัดเลือกจำนวน 14 ข้อนี้ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8315

ตอนที่ 5 แบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต ผู้วิจัยแปลแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction Index A หรือ LSIA) ของ นิวการ์เทน และคนอื่น ๆ (Neugarten and others. 1961) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก (University of Chicago) มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 อันดับ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรα-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7871 สำหรับความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบทดสอบ ใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉพาะข้อนั้น ๆ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรการหาสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาใช้ในงานวิจัย ได้ข้อคำถาม 18 ข้อ แต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมทั้งฉบับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นำข้อคำถามที่คัดเลือกจำนวน 18 ข้อนี้ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α-Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8097

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ซึ่งกำหนดเนื้อหาและตัวสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด ใช้สถิติร้อยละ ส่วนการสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง ความว้าเหว่ และความพึงพอใจในชีวิต ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด เมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ โดยใช้สถิติเอฟ ทดสอบและตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีนิวแมน - คูลส์ ในกรณีที่พบว่า F-test มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรูปแบบของการอยู่เป็นโสดใช้สถิติที่ทดสอบ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่กับความพึงพอใจในชีวิต โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์อำนาจการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดโดยใช้อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ เป็นตัวทำนาย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหากลุ่มทำนายที่มีนัยสำคัญที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1

1. ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีร้อยละ 57.2 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 84.0 ส่วนใหญ่มีรายได้ 14,000.00 บาทขึ้นไป ร้อยละ 36.4 ส่วนรูปแบบการอยู่เป็นโสดนั้น มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจมากที่สุด ร้อยละ 52.8

2. การสนับสนุนทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 68.0

3. ความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 68.8

4. ความว้าเหว่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความว้าเหว่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 66.4

5. ความพึงพอใจในชีวิต พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 62.8

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ต่างกัน พบว่า

1. สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีอายุน้อย

2. สตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ

3. สตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สตรีโสดที่มีรายได้สูง และปานกลางมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ

4. สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโดยที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่ากับสตรีโสดที่มีความว้าเหว่ปานกลางและมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดกับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ พบว่า

1. อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

2. ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

3. รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

4. รูปของการอยู่เป็นโสด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

7. ความว้าเหว่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาตัวแปรอิสระ ที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ พบว่า ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญหรือมีประสิทธิภาพในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตมี 3 ตัว ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด ตามลำดับ โดยมีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นตัวทำนายแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 42.24 การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับ 2 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเอง ทำนายความพึงพอใจของสตรีโสดได้ร้อยละ 45.47 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดยสามารถทำนายเพิ่มขึ้น จากการใช้ตัวทำนายแรกตัวเดียวร้อยละ 3.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และรูปแบบของการอยู่เป็นโสดเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงลำดับที่ 3 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 46.52 (ตัวทำนาย 3 ตัว) โดยสามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัว ร้อยละ 1.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด กับกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 เป็น .6821 ทั้งนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวทำนายทั้ง 3 ได้แก่ ความภาคภูมิใจ

ในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในชีวิต หรือสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 46.52 โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนายเท่ากับ 5.74 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 11.2070 + 0.3310\ X_6 + 0.1103\ X_5 + 1.6202\ X_4$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับดังนี้คือ ระดับความพึงพอใจในชีวิต ตัวแปรอิสระต่าง ๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ ตลอดจนการทำนายความพึงพอใจในชีวิต

1. ระดับความพึงพอใจในในชีวิตของสตรีโสด ผลการศึกษาพบว่า สตรีโสด ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กล่าวคือ คะแนนมาตรวัดระดับความพึงพอใจในชีวิตมีช่วงระหว่าง 1.0 - 5.0 คะแนน คะแนนต่ำสุดในการศึกษาครั้งนี้คือ 41 คะแนน คะแนนสูงสุด คือ 89 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 65.07 และเมื่อทำการจัดกลุ่ม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 62.8

สตรีโสดส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า ความพึงพอใจในชีวิตในงานวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมในเรื่อง ความรู้สึกที่ดีต่อสภาพที่เป็นอยู่การรับรู้ว่าชีวิตนั้นมีความหมาย โดยครอบคลุมความรู้สึกว่ามีความสุขในการดำเนินชีวิต ความตั้งใจและการอดทนต่อชีวิต ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้น อัตมโนทัศน์และระดับอารมณ์ (Neugarten and others. 1961 : 134 - 143) อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เมื่อความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้รับการตอบสนองในทางที่ดีจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในชีวิต และมีความสุข (Schuster. 1992 : 96) และเมื่อนำความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่ศึกษา มาเปรียบเทียบกับการให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ จะพบว่า ความพึงพอใจนั้น มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับการให้ความสำคัญด้วย อาจอธิบายได้จากแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ที่ว่า ความต้องการของบุคคลจะถูกจัดลำดับความสำคัญ

จากความต้องการเบื้องต้น ไปจนถึงความต้องการขั้นซับซ้อน การประเมินความพึงพอใจของบุคคลประเมินได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ามีผลตอบสนองต่อความต้องการในระดับต่าง ๆ อย่างไร หากความต้องการได้รับการตอบสนองมาก ก็จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกพึงพอใจมาก แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองน้อย บุคคลย่อมมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตน้อย (สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนุญปิจุ. 2525 : 105) นอกจากนี้ บัวทรีนอค (Poitrenaud. 1980 : 742) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคล คือ ชีวิตการทำงาน คือมีความพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ชีวิตครอบครัว คือมีความพอใจในความสัมพันธ์ของตนกับญาติสนิท หรือชีวิตสังคมคือมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม สอดคล้องกับพิพาดา ยังเจริญ (2535 : 215) กล่าวว่า สตรีโสดที่มีการศึกษา มีงานทำ มีรายได้ ไม่ต้องการที่จะพึ่งใคร เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าค่อนข้างสอดคล้องกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีงานทำ มีรายได้เป็นของตนเอง มีการศึกษา ในด้านสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะบ้านพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหอพักเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าสตรีโสดส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการเป็นส่วนมาก ดังนั้นจึงส่งผลให้มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของไลเวนส์ไตน์และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1130) ซึ่งพบว่า พยาบาลอายุ 38 ปี ไม่เคยแต่งงาน มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลาง

2. อายุ จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .0199$) แสดงว่า ไม่ว่าสตรีโสดจะมีอายุเท่าใดก็ตาม จะไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 8 และจากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดเมื่อจำแนกตามอายุ และผลการวิจัยพบว่า สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีอายุน้อย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าสตรีโสดจะมีอายุเท่าใดก็ตามจะมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า อายุไม่ได้เป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิตซึ่งผลที่ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของเลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ที่พบว่า

อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างของเลวินสัน และคนอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วง 25 - 34 ปี คือ ร้อยละ 40 ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น สำหรับอาชีพเป็นลูกจ้างร้อยละ 64 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาขั้นวิทยาลัย ร้อยละ 64 มีรายได้ปานกลาง ส่วนน้อยมีรายได้สูง ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะแตกต่างกันทั้งในด้านอายุ อาชีพ และรายได้ ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีวิธีดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกัน มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่ประกอบอาชีพในสาขาหรือวงการแพทย์เหมือนกันอาจมีความคล้ายคลึงกันทั้งวุฒิภาวะทางปัญญา และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับมาทำให้ความพึงพอใจในชีวิตใกล้เคียงกันจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะคล้ายคลึงกันดังกล่าวจึงอาจทำให้การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1127 - 1141) ที่พบว่า อายุไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต และจากการศึกษาเปรียบเทียบของงานวิจัยฉบับนี้พบว่า พยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาอายุของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีอายุ 3 ช่วง คือ 30 - 35 ปี 36 - 45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.2 อยู่ในช่วงอายุ 36 - 45 ปี รองลงมาร้อยละ 30.8 อยู่ในช่วงอายุ 30 - 35 ปี และร้อยละ 12.0 อยู่ในช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตพบว่า กลุ่มที่มีอายุ 30 - 35 ปี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 64.9481 กลุ่มที่มีอายุ 36 - 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 65.0280 และ 65.5667 ตามลำดับ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า เหตุที่ในแต่ละกลุ่มอายุมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่าในแต่ละระดับอายุมีกิจกรรมในชีวิตที่ช่วยทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตได้ต่างรูปแบบกัน โดยที่กลุ่มอายุ 30 - 35 ปี เป็นช่วงที่ประเมินถึงการดำเนินชีวิตของตนเองในรูปแบบใหม่ เริ่มคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะไม่ได้แต่งงาน โดยการเริ่มวางแผนการใช้ชีวิตของตนให้มีความหมายมากขึ้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการอาจจะเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจเพื่อทำให้มีสภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ยังมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น จึงมีส่วน

ช่วยให้ความพึงพอใจในชีวิตไม่ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุสูงกว่า ส่วนกลุ่มอายุ 36 - 45 ปี เป็นกลุ่มที่เลือกอาชีพตามที่ตนเองต้องการ มีรายได้เพียงพอ ปรับตัวได้ ค่อนข้างยอมรับความเป็นไสด มีความพึงพอใจในด้านอาชีพ รายได้ และในกลุ่ม 46 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่คิดว่าตนเองต้องเป็นไสดแน่ ๆ กลุ่มนี้ส่วนมากอยู่ในระดับผู้บริหาร เป็นกลุ่มที่มีกิจกรรมมาก มีความพึงพอใจในบทบาทที่ตนเองได้รับ จะเห็นได้ว่า แต่ละกลุ่มอายุ มีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ตนเองปฏิบัติอยู่ จึงอาจทำให้ความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .0064$) แสดงว่า ไม่ว่าสตรีไสดจะมีการศึกษาระดับใดก็ตาม จะไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 9 และจากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สตรีไสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากสตรีไสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าสตรีไสดจะมีการศึกษาระดับใดก็ตาม จะมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิต ผลที่ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของไลเวสไตน์ และคนอื่น ๆ (Loewenstein and others. 1981 : 1140) ที่พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่ว ๆ ไปพบในสตรีไสดที่ทำงานมีการศึกษาสูง ในระดับนักวิชาชีพโดยร้อยละ 85 มีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีเพียงร้อยละ 15 ที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่าง 60 คน ของไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาเอกจำนวน 10 คน ระดับปริญญาโท 19 คน ระดับปริญญาตรี 14 คน ระดับวิทยาลัย 13 คน ระดับเตรียมอุดม 4 คน จะเห็นว่าระดับการศึกษามีหลายระดับ และงานวิจัยของสาลิกา ไล้วบุญงาม (2533) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา 4 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี โดยแต่ละระดับมีจำนวนเท่ากันคือระดับละ 50 คน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน เมื่อพิจารณางานวิจัยของไลเวนสไตน์ และคนอื่น ๆ และงานวิจัยของสาลิกา

จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยทั้ง 2 ฉบับ มีความหลากหลายในระดับการศึกษา ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นพยาบาลอย่างเดียว จบจากสถาบันการศึกษาแห่งเดียวกัน ดังนั้นวุฒิภาวะทางปัญญา และประสบการณ์ที่ได้รับ จึงไม่น่าจะมีความแตกต่างกันมากนัก อีกทั้งเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 คือ ปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 14.8 ได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีและร้อยละ 1.2 ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิต พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 64.8952 กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 70.3333 และ 65.6216 ตามลำดับ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า เหตุที่ระดับการศึกษาของงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่างกับความพึงพอใจในชีวิตอาจเป็นเพราะพยาบาลที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับผู้บริหารทั้งหมด ทั้งนี้สมัยก่อนพยาบาลสำเร็จการศึกษาขั้นอนุปริญญา แต่ในปัจจุบัน มีโอกาสที่จะศึกษาต่อได้แต่ไม่ศึกษาต่อเพราะมีความพึงพอใจต่อสถานะภาพของตนเองอยู่แล้วส่วนพยาบาลที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า ปริญญาตรี คือ ปริญญาโท มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกันเพราะว่า พยาบาลที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อย เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่สามารถนำวุฒิมาปรับได้ ไม่ได้รับสิทธิพิเศษใด ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งบางคนมีอายุมากแล้ว ไม่ต้องการที่จะไปเริ่มงานใหม่หรือบางคนอยู่ในระดับผู้บริหาร มีความพึงพอใจในสถานภาพของตนอยู่แล้ว ในขณะที่บางคนมีอายุน้อยแต่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาอื่นกำลังมองหางานใหม่แต่ยังหาไม่ได้ ทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับพยาบาลที่มีอายุมาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำคะแนนมาเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในชีวิตไม่สูงมากจึงทำให้คะแนนความพึงพอใจในชีวิตเมื่อเฉลี่ยแล้วคะแนนพอ ๆ กัน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ คะแนนความพึงพอใจในชีวิตจึงให้ผลไม่แตกต่างกัน จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแม้จะจบการศึกษาในระดับปริญญาโทก็ยังคงปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งเดิม ในสถานที่เดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ๆ ทั้งสิ้น จึงอาจทำให้มีการรับรู้ต่อความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน ระหว่างสตรีไสดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ช่อทิพย์ บุณยานันทน์ (2534) พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตของผู้มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย พบว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวน 21 คน ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 286 คน ระดับปริญญาโทมีจำนวน 12 คน แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่ ช่อทิพย์ บุณยานันทน์ศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้ มีระดับการศึกษา 3 ระดับเหมือนกัน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเหมือนกัน จากเหตุผล และความสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว เป็นเครื่องยืนยันในผลการวิจัยครั้งนี้ว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกัน

4. รายได้ ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .0960$) แสดงว่า ไม่ว่าสตรีโสดจะมีรายได้ระดับใดก็ตาม จะไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 10 และจากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด เมื่อจำแนกตามรายได้ ผลการวิจัยพบว่า สตรีโสดที่มีรายได้สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 และสตรีโสดที่มีรายได้สูงและปานกลางมีความพึงพอใจในชีวิต ไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ผลที่ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สาลิกา ไค้วบุญงาม (2533) ซึ่งพบว่า ความพึงพอใจในสภาพการเงินมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างของ สาลิกา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพแตกต่างกัน คือ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้างเอกชน ทำให้รายได้แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน และจากงานวิจัยของเลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 141 - 169) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง มีรายได้แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน ผลจากงานวิจัยทั้ง 2 ฉบับที่กล่าวมานี้ ขัดแย้งกับงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาครั้งนี้เป็นข้าราชการพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง คิดเป็นร้อยละ 36.4 มีรายได้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.2 มีรายได้ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 28.4 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 66.6264 กลุ่มที่มีรายได้ปานกลาง และรายได้ต่ำ

มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 63.5455 และ 64.9577 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าถึงแม้พยาบาลจะมีระดับเงินเดือนกำกับอยู่ก็ตาม แต่พยาบาลเหล่านี้รายได้ที่ได้รับประจำเดือนไม่ได้เป็นรายได้ที่แน่นอนตายตัว แต่ละคนมีโอกาสหารายได้พิเศษ ซึ่งได้จากการรับจ้างอยู่เวรบ่าย - ดึก หรือได้จากเงินค่าล่วงเวลา โดยการขึ้นทำงานในวันหยุด นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการเป็นพยาบาลพิเศษ หรือได้เงินเพิ่มพิเศษจากการทำงานนอกเวลาในโรงพยาบาลเอกชน จะเห็นได้ว่าพยาบาลหารายได้ได้ง่ายเพราะฉะนั้นรายได้ไม่สามารถเป็นตัวแปรต้นที่ชัดเจนที่จะทำให้ระดับความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกันส่วนในกรณีที่รายได้สูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่ารายได้ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันน้อยมาก คือ เท่ากับ 3.0809 เมื่อดูภาพรวมของระดับรายได้ของกลุ่มรายได้สูง รายได้ปานกลาง จะเห็นว่ารายได้สูง รายได้ปานกลางไม่ต่างกับรายได้ต่ำ เพราะฉะนั้น งานวิจัยฉบับนี้รายได้ไม่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน

5. รูปแบบของการอยู่เป็นโสด ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า รูปแบบของการอยู่เป็นโสดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .2240$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 11 แสดงว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงด้วย และจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของการอยู่เป็นโสดเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิต ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่า สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ อาจให้ความสำคัญต่อสิ่งอื่นมากกว่าการหาคู่ครอง กล่าวคือ การให้ความสนใจต่อการศึกษา ต่อการทำงาน การเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของตน มีอิสระในชีวิตส่วนตัว การดำเนินอาชีพ เศรษฐกิจ อารมณ์ และสังคม มีความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจอย่างแท้จริงในการตัดสินใจเลือกสถานะดังกล่าว (พิพาคา ยังเจริญ. 2535 : 215) และจากการวิจัยของภัสสร ลิมานนท์ (2529 : 99) ยังพบอีกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่ไม่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานภาพการเป็นโสดของตน ส่วนสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจอาจจะ

ไม่พบคนที่ถูกใจ กลัวประสบปัญหาในชีวิตสมรส มีภาระการรรับผิดชอบมาก ยังไม่พร้อมที่ใช้ชีวิตแต่งงาน (ชัชสุนีย์ สุชิลวรณ์. 2528 : 108) ขาดความมั่นใจ จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลเรื่องการหาคู่ครอง และบางคนก็คิดว่าตนอายุมากเกินกว่าที่จะแต่งงาน จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสตรีโสดทั้ง 2 กลุ่ม มีความพึงพอใจและการใช้ชีวิตโสดแตกต่างกัน และโดยเหตุที่สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจมีบุคลิกภาพที่เชื่อมั่น และมีความพึงพอใจในตนเองมากกว่า จึงทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

6. การสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .5088$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 12 แสดงว่า สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูงด้วย และจากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีการสนับสนุนสังคมต่ำ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 5 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิต ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นการติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดผลในแง่ดี ได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่น ความรู้สึกว่ามีคนมาสนใจ ดูแลเอาใจใส่ มีความเชื่อถือ เคารพยกย่อง (Hubbard. Muklenkamp and Brown. 1984 : 266 ; citing Dimond and Jones. 1983) การสนับสนุนทางสังคมจะทำให้บุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทำให้บุคคลมีประสบการณ์ที่ดี มีอารมณ์มั่นคง ช่วยให้บุคคลคงไว้ซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นปกติสุข (Cohen and Wills. 1985 : 310 - 357) ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ในทางตรงกันข้ามการขาดการสนับสนุนทางสังคม ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตต่ำ (Lewinsohn. 1991 : 164) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงทำให้การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ตนะดุลย์ (2533) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และงานวิจัยของแจคสัน (Jackson. 1990 : 9 - 27) พบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบของการสนับสนุนทางสังคม และส่วน

ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต และจากการศึกษาเปรียบเทียบของงานวิจัยฉบับนี้ พบว่า พยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าพยาบาลที่มีการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง และต่ำ โดยที่การสนับสนุนทางสังคมในงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานและการทำงานมากกว่าปัญหาชีวิต เหตุที่พยาบาลมีการสนับสนุนทางสังคมสูงเป็นเพราะว่าพยาบาลกลุ่มนี้ได้รับความใกล้ชิดสนิทสนมจากกลุ่มร่วมวิชาชีพ มีความผูกพันสูงกับรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะได้รับความช่วยเหลือและแนะนำ เมื่อมีการอบรมดูงาน มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมจึงมีความรู้สึกว่าตนเองมีค่า คือ ได้ทำงานอย่างมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของสังคม ทำให้สตรีโสดกลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง เกิดความพึงพอใจในชีวิต ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมปานกลางและต่ำ เป็นเพราะว่าพยาบาลกลุ่มนี้ได้รับความใกล้ชิดสนิทสนมจากกลุ่มร่วมวิชาชีพน้อย มีความผูกพันน้อยกับรุ่นพี่ รุ่นน้อง คือ ปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้ดี มีเพื่อนน้อยเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นไม่สามารถหาคนที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ และแนะนำได้ ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมอบรม ดูงาน มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ทำให้สตรีกลุ่มนี้ขาดการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน และเพื่อน และขาดการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ดังนั้นจึงทำให้ความใกล้ชิดสนิทสนมทางสังคมต่ำ ด้วยเหตุนี้สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

7. ความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = .6499$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 13 แสดงว่า สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงด้วย และจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 6 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิต ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากความสามารถและจากมาตรฐานของตนที่ตั้งไว้ บุคคลเหล่านี้ถ้าประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้จะเกิดความพึงพอใจ (Bandura. 1986 : 356) สตรีโสดก็เช่นเดียวกันอาจจะคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะไม่ได้แต่งงานและเริ่มวางแผนการใช้ชีวิตของตนให้มีความหมายมากขึ้น (Stein. 1985 :

248 ; citing Schiwartz. 1978) โดยเริ่มตรวจสอบการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ความเป็นไปได้ในการเริ่มศึกษาต่อ มีการประเมินสถานการณ์ของชีวิตและปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น พัฒนาความสนใจใหม่ ๆ เริ่มมีกิจกรรมใหม่ ๆ และขยายไปสู่หมู่เพื่อน พร้อมทั้งความเชื่อมั่นในตนเองว่า สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ชาย การสละเวลาส่วนตัวเพื่อความก้าวหน้าและความทะเยอทะยานเพื่อประสบความสำเร็จในอาชีพจะทำได้มาก ทั้งนี้เพราะสตรีโสดไม่ต้องกังวลเรื่องเศรษฐกิจ เพราะสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถอุทิศเวลาให้กับงานอาชีพได้เต็มที่ กล้าเสี่ยง สามารถรับผิดชอบงานได้มาก เนื่องจากอาชีพ การงาน มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการมีเอกลักษณ์ของบุคคล มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้ชีวิตของบุคคลมีความหมาย มีตำแหน่งในสังคม พร้อม ๆ กับการได้รับความพึงพอใจจากการกระทำกิจกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ การทำงานยังเป็นสิ่งสำคัญต่อการมองภาพพจน์ของบุคคลเป็นอย่างมากอีกด้วย และความพึงพอใจในงานอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความเพลิดเพลินในงานที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง อันจะมีผลกระทบถึงความพึงพอใจในชีวิตอีกด้วย (ศิรางค์ ทับสายทอง. 2530 : 17) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงทำให้ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของค็อกครัม และไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต และงานวิจัยฉบับนี้พบว่าพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าพยาบาลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลางและต่ำ เหตุที่พยาบาลมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง อาจเป็นเพราะว่าความพึงพอใจในชีวิตของตน ในการที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ให้ได้รับความสุขสบายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ร่วมกับมีการพัฒนาตนเอง ให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์พยาบาลและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ และแนวคิดเชิงวิชาการให้กระจายกว้างขวางออกไป โดยมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทำวิจัย จะพบว่าการมีงานทำ การศึกษาต่อ รวมทั้งการสร้างผลงาน เป็นบ่อเกิดแห่งความสุขในชีวิตได้ดีที่สุด ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลางและต่ำ อาจเป็นเพราะว่าไม่เกิดความรู้สึกว่า การปฏิบัติวิชาชีพของตนมีคุณค่า ทำให้มีพฤติกรรมการทำงานเพียง

เพื่อให้งานเสร็จไปวันหนึ่ง ๆ ความคิดหรือความพยายามที่จะสร้างประโยชน์ต่อผู้รับบริการย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นหากการทำงานไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ย่อมเป็นการใช้เวลาที่ไร้คุณค่าอย่างยิ่งผลตามมา คือ ขาดความสุข ความภาคภูมิใจก็ลดน้อยลง ด้วยเหตุนี้สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

8. ความว้าเหว่ ผลการศึกษาพบว่า ความว้าเหว่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิต ($r = -.4911$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 14 แสดงว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูง และสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มากมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ และจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อยมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 7 ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงกล่าวโดยว่า ความว้าเหว่เป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในชีวิต ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ความว้าเหว่เป็นการตอบสนองต่อการขาดความสนิทสนม เป็นการได้รับความไม่พึงพอใจต่อสัมพันธภาพทางสังคม (Martin and Osborne. 1989 : citing Peplau and Perman. 1982) เป็นความรู้สึกของความทุกข์ทรมานจากการถูกแยกโดยปราศจากความใกล้ชิด (Saxton. 1983 : 134 ; citing Young. 1982) สอดคล้องกับคำกล่าวของชลอลักษณ์ ลักษณะวงศ์ศรี (2536) กล่าวว่าความว้าเหว่เป็นอารมณ์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ เกิดขึ้นบ่อยและเป็นอารมณ์ที่อยู่คู่กับมนุษยชาติมากที่สุดอารมณ์หนึ่ง เป็นอารมณ์ที่ไม่มีความสุข มักจะเกิดจากความไม่พอใจในเรื่องสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของบุคคลที่เกิดความว้าเหว่ โดยเฉพาะสัมพันธภาพที่เกี่ยวกับความรู้สึกใกล้ชิด สนิทสนม (Intimacy) โดยความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมนี้ เป็นความรู้สึกพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ความว้าเหว่เป็นข้อเสียที่สำคัญของสตรีโสด ซึ่งจากการศึกษาของบีควอท์ (Bequaert. 1974 : 14) พบว่าไม่มีสตรีโสดคนใดเลยที่ต้องการจะอยู่ในสภาพที่รู้สึกอ้างว้าง แต่เมื่อสตรีโสดต้องอยู่ในสภาพที่โดดเดี่ยวขาดเพื่อนคู่คิด จึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงความรู้สึกว้าเหว่ไปได้ และจากการศึกษาของค็อกครัมและไวท์ (Cockrum and White. 1985 : 551 - 556) พบว่า ความว้าเหว่ทางอารมณ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย การศึกษาของ โลเวนสไตน์ (Loewenstein. 1981 : 1127 - 1141) พบว่าความว้าเหว่มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างสูงกับ

ความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และจากการศึกษาเปรียบเทียบของงานวิจัยฉบับนี้พบว่า พยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความว้าเหว่มาก มีความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าพยาบาลที่มีความว้าเหว่ปานกลางและน้อย เหตุที่พยาบาลมีความว้าเหว่มากมีความพึงพอใจในชีวิตน้อยอาจเนื่องจากว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ต่างจากบุคคลอาชีพอื่น คือ ลักษณะการเรียนอยู่ในกลุ่มผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่จะมีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับบุคคลอื่นน้อย ทำให้พยาบาลมีสังคมแคบ ลักษณะปฏิสัมพันธ์คงมีแต่เพียงกลุ่มพยาบาลเท่านั้น ประกอบกับอาชีพพยาบาลส่วนมากมักจะอาศัยอยู่ในหอพักที่ทางโรงพยาบาลเป็นผู้จัดให้ ต้องปฏิบัติงานในเวรเช้า - บ่าย - ดึก หมุนเวียนเปลี่ยนไป ทำให้เวลาว่างไม่ตรงกับอาชีพอื่นหรือไม่ตรงกับเพื่อนพยาบาลด้วยกัน เกิดความรู้สึกว้าเหว่ ความรู้สึกนี้จะมีมากขึ้นตามเวลาที่อยู่เป็นโสด คือยิ่งมีอายุมาก คนรุ่นเดียวกันที่เหลือเป็นโสดก็น้อยลง หรือบางรายแทบจะไม่มีเลย เพื่อนเก่าที่เคยสนิท เคยเข้าใจกันได้ถึงจะยังมีอยู่ แต่ถ้าหากพวกเขาเหล่านั้นมีครอบครัวแล้ว ความสัมพันธ์เก่า ๆ ก็ย่อมจะห่างเหินไป ยิ่งในรายที่มีบ้านอยู่ต่างจังหวัดร่วมกับการขาดญาติ พี่น้อง ยิ่งประสบความว้าเหว่มาก ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตลดน้อยลง ในทางตรงข้ามกลุ่มที่มีความว้าเหว่ปานกลางและน้อย มีความพึงพอใจในชีวิตมาก เนื่องจากว่ามีบ้านอยู่ใกล้โรงพยาบาลทำให้กลับบ้านได้บ่อยเมื่อกลับบ้านแวดล้อมไปด้วย ญาติ พี่น้อง หรือในรายที่มีเวลาว่างมากอาจหางานอดิเรกทำโดยเรียนวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ตัดเสื้อผ้า ประดิษฐ์วัสดุต่าง ๆ ขายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ บางรายอาจเรียนภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ บางรายอาจเข้าวัดปฏิบัติธรรม ซึ่งทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตมากด้วยเหตุนี้สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก

9. การทำนายความพึงพอใจในชีวิต จากการศึกษาความสามารถในการทำนายของตัวแปรต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ เพื่อค้นหาตัวแปรทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรอิสระมี 7 ตัว คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ ปรากฏว่ามีตัวแปรเพียง 4 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ความว้าเหว่ และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด และเมื่อนำตัวแปรเข้าสู่สมการทำนาย ซึ่งมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นตัวแปรเกณฑ์ ผลปรากฏดังนี้

ตัวแปรที่สามารถทำนายมีอยู่ 3 ตัว จาก 7 ตัว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด ตามลำดับ สำหรับความว้าเหว่นั้น ถึงแม้จะมีความสำคัญ แต่เมื่อเข้าร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ อีก 3 ตัว ดังกล่าว ก็ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้

จากผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าตัวทำนายอื่น ๆ เนื่องจากเป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 ที่เข้าสู่สมการทำนายและสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 42.24 ผลที่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ซึ่งตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์นั้น ความต้องการความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการเป็นที่นิยมยกย่องเห็นตนเองมีคุณค่า เป็นความรู้สึกถึงการยอมรับตนเอง เป็นการมองตนเองทางด้านบวก ได้แก่ การเห็นตนเองมีคุณค่าในเรื่องของความสามารถและความมีชื่อเสียง ถ้าความต้องการทางด้านนี้ได้รับการตอบสนอง จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ผลที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของ เลวินสัน และคนอื่น ๆ (Lewinsohn and others. 1991 : 149 - 169) ที่พบว่า ตัวแปรซึ่งทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีที่สุด คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง จากเหตุผลและความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ จึงอาจส่งผลให้ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นตัวทำนายที่สำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเอง ทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 45.47 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดยสามารถทำนายเพิ่มขึ้น จากการใช้ตัวทำนายแรกตัวเดียว ร้อยละ 3.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และผลที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของบอร์ทเนอร์และฮุลช์ (Bortner and Hultsh. 1979 : 45) พบว่า ตัวแปรด้านจิตสังคม เช่น การสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีกว่าตัวแปรข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ จากการศึกษาของ ออสทร็อม (Cockrum and White. 1985 : 554 ; citing Austrom 1984) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด ได้ดีกว่า

สตรีที่สมรสแล้ว จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับที่ 2 และมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

รูปแบบของการอยู่เป็นโสด เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพเป็นลำดับ 3 สามารถร่วมกับความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ร้อยละ 46.52 (ตัวทำนาย 3 ตัว) โดยสามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัว ร้อยละ 1.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กล่าวคือ สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ เป็นกลุ่มที่ชอบชีวิตโสดเพราะมีอิสระมากกว่าชีวิตแต่งงาน (ชัชสุนีย์ ศุชิวรณ์. 2528 : 108) มีความพอใจที่อยู่เป็นอิสระคนเดียว ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงานมากกว่าการใช้ชีวิตคู่ (ภัสสร ลิมานนท์. 2529 : 99) มีความสามารถเลี้ยงตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพิงผู้ชาย (มนัสวี นามแฝง. 2529 : 51) มีการพัฒนาในความสามารถ มีอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตไม่ต้องพึ่งพิงใคร มีการเพิ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมาก และมีโอกาสเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพ (Gormal. 1989 : 406 ;. citing Garett. 1982) นอกจากนี้โดยทั่วไปแล้ว การที่สตรีครองตัวเป็นโสดเพราะได้รับการศึกษาขั้นสูงนั้น มีความเป็นอิสระในเรื่องการเงินและความก้าวหน้าในวิชาชีพจึงเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ กล่าวคือ สตรีโสดที่มีอาชีพเป็นที่พอใจ การเงินดี ชอบที่จะอยู่เป็นโสด พวกเขาจะมีความสุขในการตัดสินใจของเขา (Stinett and others. 1984 : 41) สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับที่ 3 และมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

จากการที่ตัวแปรความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม รูปแบบของการอยู่เป็นโสด ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้นั้น เป็นเพราะว่า สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ ร่วมกับมีการสนับสนุนทางสังคมดี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้ว่าความว้าเหว่จะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ อีก 3 ตัว ดังกล่าวพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรความว้าเหว่

เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ภายในสูงกับความภาคภูมิใจในตนเอง (r= -.6143) และการสนับสนุนทางสังคม (r=-.5275) ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมถูกเลือกเข้าไปเป็นตัวทำนายก่อน หรืออาจกล่าวได้ว่า ความว้าเหว่ส่งผลผ่านความภาคภูมิใจในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มากกว่าที่จะส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิต จึงไม่ถูกเลือกเข้าไปในสมการอีก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสตรีโสด ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม รูปแบบของการอยู่เป็นโสด ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด แต่ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ ได้แก่ ความว้าเหว่ ข้อมูลเหล่านี้ จึงสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการเสนอแนวทางในการปฏิบัติได้ 3 ประการ คือ

1. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปัจจัยทางด้านบริหารเป็นปัจจัยที่มาจากการบริการจัดการที่พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานอยู่ โดยผู้บริหารควรจัดการให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการทำงาน ให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน และลดภาระงานของพยาบาลให้เหมาะสมกับกาลังคน

1.2 ปัจจัยทางด้านบุคลิกลักษณะส่วนตนของพยาบาล หมายถึง ความมุ่งหมายหรือปรัชญาของชีวิต ความคาดหวังในชีวิตส่วนตนและการทำงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกเฉพาะในตัวบุคคลที่บ่งชี้ว่า บุคคลนั้นได้ทำงานอย่างมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจะต้องมีการผสมผสานกลมกลืนกันเป็นอย่างดีระหว่างงานและชีวิต ผลที่ตามมาคือ ความพอใจที่เกิดขึ้นทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ก่อให้เกิดคุณค่าในชีวิต เกิดความความภาคภูมิใจในตนเอง

2. ส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม โดยผู้บริหารสามารถส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมได้ดังนี้

2.1 สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงาน เป็นการสร้างระบบสนับสนุนที่เหนียวแน่นระหว่างผู้ร่วมงาน เพื่อปรับปรุงให้มีความผูกพันกันมากขึ้น

2.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงาน เช่น การกล่าวยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติงานดี

2.3 ปรับปรุงเงินชดเชยต่าง ๆ ของพยาบาลให้สูงขึ้นให้เพียงพอกับค่าครองชีพ

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนา โดยอนุญาตให้ลาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้ในทุกสาขา เพื่อพัฒนาตนเองและเป็นการแสวงหาความรู้ และความก้าวหน้าในการทำงาน สนับสนุนให้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เวลาในการทำวิจัย หรือการส่งเข้ารับการอบรม ดูงาน

2.5 สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยในการทำงาน โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน จัดการประชุมปรึกษาปัญหา และร่วมมือค้นหาแนวทางแก้ไข ติดตามปัญหาและนิเทศการพยาบาลโดยสม่ำเสมอ

3. ลดความว้าเหว่ โดยตนเองสามารถลดความว้าเหว่ได้ดังนี้

3.1 ใช้เวลาว่างในการศึกษาค้นคว้าด้านวิชาการ

3.2 หางานอดิเรกที่พอใจในการที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง

3.3 อุทิศตนเพื่อวิชาชีพหรือเพื่อสังคม

3.4 มีกลุ่มเพื่อนและคบหาสมาคมกับผู้ที่สนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน

3.5 พยายามยืนหยัดและรับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถคุ้มครองและดูแลตนเองได้ กล้าที่จะไปไหนคนเดียวโดยไม่รู้สึกเคอะเขินและยังเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย

3.6 ฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์กับคนทั่ว ๆ ไป สามารถมีเพื่อนใหม่ได้ง่ายและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนเก่า ๆ ไว้ได้

3.7 ทำตัวให้มีคุณค่าสำหรับครอบครัว ทำให้ไม่รู้สึกว้าเหว่ โดดเดี่ยว ยังมีพ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง เป็นที่พึ่งทางใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจว่า เป็นที่ต้องการ เป็นที่ยอมรับและเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อครอบครัวอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการแบ่งระดับรายได้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ยากที่จะแบ่งได้ตามความเป็นจริง เพราะพยาบาลส่วนใหญ่มีรายได้พิเศษนอกเหนือจากงานประจำ ซึ่งไม่สามารถนำมาแจกแจงตามความเป็นจริงได้ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องรายได้ มีความคลาดเคลื่อนเพราะรายได้มากหรือรายได้น้อยไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยเสนอให้มีงานวิจัยใหม่โดยศึกษาตัวแปร ความพึงพอใจในสภาพการเงิน แทนตัวแปรรายได้

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของสตรีไสดในอาชีพอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกันหรือไม่

3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของชายไสด หรือศึกษาเปรียบเทียบทั้งหญิงและชายที่เป็นไสด ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความเข้าใจในพฤติกรรม ที่คนไสดแสดงออกมา

4. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต เช่น ความซึมเศร้า ความเครียด บุคลิกภาพ สุขภาพ เครือข่ายทางสังคม การรับรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษดา ตงศิริ. ความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งบริเวณศีรษะ และคอที่ได้รับรังสีรักษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531. อัดสำเนา.

จอนฟอน (นามแฝง). "เรื่องของสัมพันธสภาพ ทำไมเขาจึงไม่ยอมแต่งงาน," คู่สร้างคู่สม. 11(128) : 55 - 57 ; เมษายน 2533.

ชลอศักดิ์ ลักษณะวงศ์ศรี. "ความเหงา," จุลสารศูนย์สุขวิทยา. 11(1) : 32 - 34 ; มิถุนายน 2536

ชัชสุนี ศุษิลวรณ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด ศึกษากรณีที่ไม่เคยแต่งงาน และมีอายุ 30 ปีขึ้นไป. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

ชมนาด วรรณพรศิริ. ความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพจิตของพยาบาลโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535. อัดสำเนา.

ช่อทิพย์ บุญยานันทน์. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของครูที่เตรียมตัว และไม่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

ทวีรัสม์ ธนาคม. ตำราครอบครัว. สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ : วิบูลย์กิจการพิมพ์, 2524.

"ทัศนคติของผู้หญิงต่อการใช้ชีวิตคู่ ตอนที่ 1 (หญิงโสด)," ฐานเศรษฐกิจ. 5(1) : 36 - 37 ; กรกฎาคม, 2528.

เธียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

นวลยง (นามแฝง). "ทำไมถึงไม่แต่งงาน," สตรีสาร. 44(16) : 108 ; กรกฎาคม 2535.

นวลละออ สุภาผล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

นิภาวรรณ กิริยะ. การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรีโสด และสตรีที่สมรสแล้ว ที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศส.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

พยอม อิงคตานุวัฒน์. จิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โครงการตำราศิริราช คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523.

พิพาดา ยังเจริญ. "โลกทัศน์ของสตรีญี่ปุ่นยุคเทคโนโลยี," ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง จากสมัยจารีต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

เพ็ญแข ปัจจนปัจจนึก. พื้นฐานทางสังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ของการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอกลักษณ์ดีไซน์. ม.ป.ป.

ไพศาล หวังพานิช. วิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

ภัสดา ภราดร (นามแฝง) "ผู้หญิงจะอายทำไมถ้าต้องอยู่โสด," มติชนรายวัน. 20 พฤศจิกายน 2522. หน้า 5.

ภัสสร ลิมานนท์. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับ การสมรส. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มนัสวี (นามแฝง). "หญิงยุคใหม่กับการแต่งงาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 33(7) : 51 ; สิงหาคม, 2529.

มหาดไทย, กระทรวง. ประมวลสถิติประจำปี 2520 กองการทะเบียน กรมการปกครอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2520.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526.

รัชดา เอี่ยมยิ่งพานิช. ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.

ลลิตา ธีระสิริ. เพื่อรักเพื่อความสำเร็จ. เรียบเรียงจาก The Sucessful Woman โดย Dr. Joyce Brothers. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รวมทรรศน์, 2532.

ศิรางค์ ทับสายทอง. จิตวิทยาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์ และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์การพิมพ์, 2535.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาวัยกลางคน : การเผชิญภาวะวิกฤต และการปรับตัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2534.

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนุญปิจุ. ประชากรกับคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2525.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. เครื่องชี้ข้อมูลสถิติที่สำคัญของประเทศไทย พุทธศักราช 2534. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.

_____. รายงานลักษณะประชากรจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2528.

_____. รายงานลักษณะประชากรจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. 2532. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2532.

_____. ประมวลข้อมูลสถิติที่สำคัญของประเทศไทย พ.ศ. 2535. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.

สาลิกา โค้วบุญงาม. ตัวแปรทางสังคม และจิตวิทยาที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533. อัดสำเนา.

สาวไสดยุค '27 (นามแฝง). "ความรู้สึกของสาวไสด," สตรีทัศน์. 2(1) 43 - 45 ; กุมภาพันธ์ - เมษายน, 2527 ก.

สาวไสดยุค '27 (นามแฝง). "ความรู้สึกของสาวไสด," สตรีทัศน์. 2(2) 45 - 47 ; พฤษภาคม - กรกฎาคม, 2527 ข.

สุพัฒนา เดชาติวงศ์. "ชี้ปัญหาสามแบบต้นตอ "หญิงเครียด" เตือนสาวไสดอย่าแก้ด้วยวิธีสำส่อน," สยามรัฐ. 26 มกราคม 2531. หน้า 11.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

เสาวนีย์ ตนะดุลย์. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533. อัดสำเนา.

อรวีย์ กีรติเสถียร. ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

Andreoli, Kathleen G. "Self-Concept and Health Beliefs in compliant and Noncompliant Hypertensive Patients," Nursing Research. 30(6) : 323 - 328 ; November/December, 1981.

Bandura, Albert. Social Foundations of Thougth and Action ; A social Cognitive Theory. New Jersey : Printice - Hall, Inc., 1986.

Barry, Patricia D. Mental Health and Mental Illness. 4th ed. Philadelphia : J.B.Lippincott Company., 1990.

Bass, Bernard M. Leadership, Psychology and Organization Behavior. New York : Harper & Brothers, 1960.

Beck, C.M. and others. Mental Health Psychiatric Nursing : A Holistic Life- cycle Approach. St.Louise : The C.V.Mosby Company, 1984.

Bequaert, Lucia H. Single Woman, alone and together. Boston : Becon Press Book., 1976.

Bortner, R.W and D.F.Holtsh. "A Multivariate Analysis of Correlation of Life Satisfaction in Adulthood," Journal of Gerontology. 25 : 41 - 47 ; April, 1979.

Brant, Patricia A. and Clearann Weinert. "The PRO-A Social Support Measure," Nursing Research. 30(5) : 277 - 280 ; September/ October, 1981.

Burckhardt, Carol S. "The Impact of Arthritis on Quality of Life," Nursing Research. 34(1) : 11 - 16 ; January - February, 1985.

Carlson, John G. and Elaine Hatfield. Psychology of Emotion. United States of America : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1992.

Carpenito, Lynda Jual. Nursing Diagnosis : Application to Clinical Practice. 3nd ed. Philadelphia : J.B. Lippincott Company, 1990.

Cockrum, Janet and Priscilla White. "Influences on the Life Satisfaction of Never - Married Men and Women," Flamily Relations. 34 : 551 - 556 ; October, 1985.

Corby, N. and J.M. Zarit. "Old and Alone : The Unmarried in Later Life," In Sexuality in the Later Years : Role and Behavior. New York : Acadamic Press, 1983.

Cronenwett, Linda R. "Network Structure, Social Support, and Psychological Outcomes of Pregnancy," Nursing Research, 34(2) : 93 - 99 ; March/April, 1985.

Edwards, John N. and David L. Klemmack. Correlates of Life Satisfaction : A Re-examination," Journal of Gerontology. 38(4) : 497 - 502 ; 1973

Flanagan, John C. "A Research Approach to Improving Our Quality of Life," American Psychologist. 34(1) : 138 - 147 ; January - February, 1978.

Gierszewski, Susan Abbott. "The Relationship of Weight Loss, Locus of Control and Social Support," Nursing Research. 32(1) : 43 - 47; January/February, 1983.

Gormly, Anne V. and David M. Brodzinsky. Lifespan Human Development. 4th ed. Holt, Rinchart and Winston, Inc., 1989.

Hubbard, Patricia, Ann F. Muhlenkamp and Nancy Brown. "The Relationship Between Social Support and Self Care Practices," Nursing Research. 33(5) : 266 - 270 ; September/October, 1984.

Hutter, Mark. The Changing Family : Comparative Perspectives. 2nd ed. New York : Macmillan Publishing Company, 1988.

Jackle, Marry J. "Life Satisfaction and Kidney Dialysis," Nursing Forum. 13 : 360 - 371 ; April, 1974.

Jackson, Beryl B. "Social Support and Life Satisfaction of Black Climacteric Women," Western Journal of Nursing Research. 12(1) : 9 - 27 ; February, 1990.

Johnson, F.L. and others. "Life Satisfaction of elderly American Indian," International Nursing Study. 23 : 265 - 273 ; September, 1986.

Kozier, Barbara, Glenora Erb., Patricia Mc Ray Bufalino. Introduction to Nursing. California : Addison, Wesley Publishing Company, 1989.

Lerner, Richard M. and David F. Hultsoh. Human Development A Life - Span Perspective. New York : Mc Graw - Hill,Inc., 1983.

Lefrancois, Guy R. The Lifespan. Belmont, California : Wadsworth Publishing Company, 1984.

Lewinsohn, Perter M., Julie E. Redner and John R. Seeley. "The relationship between life satisfaction and psychosocial variables : new perspectives," Subjective Well - Being. edited by Strack, Fritz., Michael Arggle, and Norbert Schwarz Great Britain : Pergamon Press, Inc., 1991.

Lindsey, Lindah L. Gender Roles : A Sociological Perspective. New Jersey : Prentice. Hall,Inc., 1990.

Loewenstein, Sophie F. and others. "A Study of Satisfactions and Stresses of Single Woman in Midlife," Sex Roles. 7(11) : 1127 - 1141 ; November, 1981.

Martin, Garry L. and J.G. Osborne. Psychology, Adjustment and Everday Living. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1989.

Muhlenkamp, N.F. and Judy A. Sayles "Self-Esteem, Social Support, And Positive Health Practices," Nursing Research. 35(6) : 334 - 338 ; November/December, 1986.

Nadelson, Carol C. and Malkah T. Notman. "To Marry or Not to Marry : A choice." American Journal of Psychiatry. 138(10) : 1352 - 1356 ; October, 1981.

Neugarten, Bernice L., Robert J. Havighurst and Sheldon S. Tobin. "The Measurement of Life Satisfaction," Journal of Gerontology. 134 : 134 - 143 ; August, 1961.

Norbeck, Jane S., ADA M. Lindsey and Virginia L. Carrieri. "The Development of an Instrument to Measure Social Support," Nursing Research. 30(5) : 264 - 269 ; September/October, 1981.

Poitrenaud, J. and others. "Factor related to Attitude toward Retirement among French Practised manager and Top executives," Journal of Gerontology. 34 : 723 - 727 ; September, 1980.

Preston ; Deborah and Jorge Grimes "A Study of difference in Social Support," Journal of Gerontological Nursing. 13(2) : 36 - 40 ; February, 1987.

Ricker, Audrey Palm and Holly E. Brisbane. Marriage and Single Life. Uniteds States of America : Glencose Publishing Company, 1984.

Rosenberg, Morris and Howard B. Kaplan. Social Psychology of the Self - Concept. Arlington Height, Illinois : Harlan Davidson, Inc., 1982.

Russell, Dan., Letitia A Peplau and Carolyn E. Cutrona. "The Revised UCLA Loneliness Scales : Concurrent and Discriminant Validity Evidence," Journal of Personality and Social Psychology. 39(3) : 472 - 480 ; 1980.

Saxton, Lioyd. The individual, Marriage and the Family. California : Wadsworth, Inc., 1983.

_____ . The Individual Marriage and the Family. Belmont, California : Wadsworth Publishing Company, 1983.

Schuster, Clara Show. The process of human development : A Holistic Life - Span Approach. 3nd ed. New York : J.B.Lippincott Company, 1992.

Sears, David O., J.L. Freedman and L.A. Peplau. Social Psychology. 5th ed. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1985.

Sears, David O., L.A. Peplau and S.E. Taylor. Social Psychology. 7th ed. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1991.

Stein, Peter J. "The Voluntory Singles," in Marriage and Family in a changing Society. edited by Henslin, James M.P. 245 - 249 New York : The Free Press A Divison of Macmillan,Inc., 1985.

Stinnett, Nick, James Walters and Evelyn Kaye. Relationships in Marriage and the Family. 2nd ed. United States of America : Macmillian Publishing Company, 1984.

Taft, LOIS B. "Self - Esteem in Later Life : a nursing perspective," Advance Nursing Science. 8(1) : 77 - 84 ; 1985.

Thomas, Jeanne L. Adulthood and Aging. United States of America : A divison of Simon & Schuster, Inc., 1992.

Walker, Stuart R. and Rachel M. Rosser. Quality of Life Assessment and Application. London : MIP Press Limited., 1988.

Weiss, Robert S. "The Study of Loneliness," in Single Life Unmarried Adults in Social Context. edited by Peter J.Stein. New York : St. Martin's Press,Inc., 1981.

Whall, Ann L. "Self - Esteem and Mental Health of Older Adults," Jounal of Gerontological Nursing. 13(4) : 41 - 42 ; 1987.

Worchel, Stephen, J. Cooper and G.R. Goethals. Understanding Social Psychology. Pacific Grove, California : Cole Publishing Company, 1991.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 พฤศจิกายน 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารทางการพยาบาล และพยาบาลประจำการ

ข้าพเจ้า นางสาวรัชนี เบญจธนัง เป็นนักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด" โดยมีวัตถุระสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดที่มีอาชีพเป็นพยาบาลในระดับผู้บริหารและพยาบาลประจำการที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบแบบอสอบถามฉบับนี้โดยอิสระและตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

อนึ่ง คำตอบของท่านจะนำไปวิเคราะห์ และรายงานเป็นภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของท่านแต่อย่างใด

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และกรุณาส่งแบบสอบถามคืนที่งานพัฒนาบุคลากร ฝ่ายการพยาบาล ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2536 ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นางสาวรัชนี เบญจธนัง)

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความว้าเหว่

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว

คำชี้แจง ไปรดเติมคำลงในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ท่านเลือกตอบ

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี.....เดือน

2. รายได้รวมทั้งหมดของท่านต่อเดือน (เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษอื่น ๆ).....บาท

3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุดของท่านอยู่ในระดับใด

( ) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

( ) ระดับปริญญาตรี

( ) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

4. ถ้าให้ท่านเลือกระหว่างการใช้ชีวิตอยู่เป็นโสด และการใช้ชีวิตแต่งงานมีครอบครัว อยากทราบว่าท่านจะเลือกการใช้ชีวิตแบบใด

( ) เลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่เป็นโสด

( ) เลือกที่จะใช้ชีวิตแต่งงานมีครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า ท่านมองดูตนเองในปัจจุบันเป็นอย่างไร ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริงของท่าน

ไปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ไปรดเลือกเพียงคำตอบเดียวจากเห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เมื่อฉันอายุมากขึ้น ฉันรู้สึกว่าสิ่งต่าง ๆ ดูจะดีกว่าที่ฉันเคยคิดไว้ ...	.....	.....	.....	.....	.....
2. ฉันประสบอุปสรรคในชีวิตมากกว่าคนส่วนใหญ่ที่ฉันรู้จัก	.....	.....	.....	.....	.....
3. ตอนนี้เป็นช่วงเวลาที่น่าเบื่อที่สุดในชีวิตของฉัน	.....	.....	.....	.....	.....
4. ฉันรู้สึกสุขสบายเหมือนเมื่อฉันอายุยังน้อยอยู่	.....	.....	.....	.....	.....
5. ชีวิตของฉันควรจะมีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้	.....	.....	.....	.....	.....
6. ในชีวิตของฉันมีช่วงชีวิตที่ดีที่สุดอยู่หลายอย่าง	.....	.....	.....	.....	.....
7. สิ่งต่าง ๆ ที่ฉันทำส่วนมากช่างน่าเบื่อ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. ฉันหวังว่าในอนาคตจะมีอะไรที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งที่ให้ความสุขเกิดขึ้นกับตัวฉัน	.....	.....	.....	.....	.....
9. สิ่งต่าง ๆ ที่ฉันทำ ยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจเหมือนเคย	.....	.....	.....	.....	.....
10. ฉันรู้สึกว่าแก่และเหนื่อยหล้า	.....	.....	.....	.....	.....
11. ฉันรู้สึกว่าฉันแก่ลง แต่นั่นไม่ได้เป็นสิ่งที่รบกวนฉัน	.....	.....	.....	.....	.....
12. เมื่อหวนนึกถึงความหลังแล้ว ฉันรู้สึกชื่นชมตัวเองอยู่มาก	.....	.....	.....	.....	.....
13. แม้ว่าฉันจะเปลี่ยนอดีตของฉันได้แต่ฉันก็ไม่ทำ	.....	.....	.....	.....	.....
14. ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจของฉันแย่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ที่อายุเท่ากับฉัน	.....	.....	.....	.....	.....
15. ฉันมีบุคลิกดี เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในวัยเดียวกันกับฉัน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16. เมื่อหวนนึกถึงความหลังแล้ว ฉันไม่ได้สมหวังในสิ่งสำคัญที่ฉันอยากได้	.....	.....	.....	.....	.....
17. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้ว ฉันเศร้ามากกว่าเขา	.....	.....	.....	.....	.....
18. ฉันได้รับความสมหวังในชีวิตมิใช่น้อย	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความว้าเหว่

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ เป็นข้อความที่ท่านจะใช้บรรยายความรู้สึกของตัวท่านเอง ข้อความเหล่านี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด แต่จะพิจารณาเลือกข้อความที่ท่านคิดว่าตรงกับความรู้สึกของท่านในขณะนี้ให้มากที่สุด โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / โดยเลือกเพียงข้อเดียวจากไม่จริงเลยถึงจริงที่สุด

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงแต่น้อย	จริงส่วนใหญ่	จริงที่สุด
1. ฉันรู้สึกว่าคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวฉันเข้ากับฉันได้ดี	.....	.....	.....	.....
2. ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครเลยที่ฉันจะหันหน้าไปพึ่งพิงได้	.....	.....	.....	.....
3. ฉันไม่รู้สึกว่าฉันอยู่คนเดียว	.....	.....	.....	.....
4. ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน	.....	.....	.....	.....
5. ฉันมีเพื่อนล้อมรอบตัวฉัน	.....	.....	.....	.....
6. ฉันไม่ได้ใกล้ชิดกับใครแล้ว	.....	.....	.....	.....
7. คนรอบข้างฉันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสนใจและความคิดเห็นของฉัน	.....	.....	.....	.....
8. ฉันเป็นคนไผงผาง	.....	.....	.....	.....
9. ฉันมีความรู้สึกใกล้ชิดกับคนอื่น	.....	.....	.....	.....
10. ฉันรู้สึกถูกทอดทิ้ง	.....	.....	.....	.....
11. สังคมของฉันเป็นแบบผิวเผิน	.....	.....	.....	.....
12. ฉันรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียว	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงแต่น้อย	จริงส่วนใหญ่	จริงที่สุด
13. ฉันสามารถหาเพื่อนใหม่ ๆ ได้ง่าย เมื่อฉันอยากมีเพื่อน	.....	.....	.....	.....
14. ฉันรู้สึกว่ามีคนเข้าใจ และรู้ใจฉันมาก .	.....	.....	.....	.....
15. ฉันไม่มีความสุข เนื่องมาจากการถูกทอดทิ้ง	.....	.....	.....	.....
16. มีคนอีกมากมายที่ฉันสามารถจะพูดคุยด้วยได้	.....	.....	.....	.....
17. มีคนรอบข้างอีกมากมายที่ฉันจะหันหน้าไปปรับทุกข์ได้	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ต้องการทราบความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวท่าน โดยให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีลักษณะ ความรู้สึกหรือปัญหาบางประการตรงกับ ข้อความแต่ละข้อมากน้อยเพียงไร ดังนั้นจึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด แต่คำตอบที่ดีที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึก หรือตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่าน

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดยเลือกเพียงช่องเดียวจากมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ฉันค่อนข้างแน่ใจในตนเอง	...	...	....	...	...
2. มีบ่อยครั้งที่ฉันอยากที่จะเป็นบุคคลอื่น	...	...	....	...	...
3. ฉันและครอบครัวมีช่วงเวลาที่สนุกสนานมากร่วมกัน .	...	...	....	...	...
4. การออกไปพูดต่อหน้ากลุ่มบุคคลเป็นสิ่งที่ยากมาก สำหรับฉัน	...	...	....	...	...
5. ฉันอยากมีอายุน้อยกว่าที่เป็นอยู่	...	...	....	...	...
6. ฉันอยากเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างในตัวฉัน หากทำได้	...	...	....	...	...
7. ฉันตัดสินใจโดยไม่มีปัญหามากนัก	...	...	....	...	...
8. ฉันเป็นคนที่ใครอยู่ด้วยแล้วสนุกสนาน	...	...	....	...	...
9. ฉันมักมีอารมณ์เสียง่ายขณะอยู่ที่บ้าน	...	...	....	...	...
10. ฉันต้องใช้เวลานานมากในการคุ้นเคยกับอะไรใหม่ ๆ	...	...	....	...	...
11. ฉันมักเสียใจในการกระทำของฉันบ่อย ๆ	...	...	....	...	...
12. ฉันกำลังทำงานอย่างเต็มความสามารถ	...	...	....	...	...
13. ฉันยอมแพ้อย่างง่าย ๆ	...	...	....	...	...

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14. ฉันค่อนข้างจะมีความสุข	...	...	....	...	...
15. ฉันชอบทำงานกับบุคคลที่มีอายุน้อยกว่าฉัน	...	...	....	...	...
16. ฉันเข้าใจตนเอง	...	...	....	...	...
17. การเป็นตัวฉันนี้ก็ยากลำบากอยู่ที่เดียว	...	...	....	...	...
18. สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตของฉันวุ่นวายไปหมด	...	...	....	...	...
19. คนอื่น ๆ มักจะทำตามความคิดของฉัน	...	...	....	...	...
20. ไม่มีใครที่บ้านใส่ใจในตัวฉันนัก	...	...	....	...	...
21. ฉันสามารถตัดสินใจเอง และยืนหยัดในการตัดสินใจนั้นได้	...	...	....	...	...
22. ฉันไม่ชอบที่เป็นผู้หญิง	...	...	....	...	...
23. ฉันคิดว่าตนเองไม่ค่อยจะเอาไหน	...	...	....	...	...
24. มีหลายครั้งที่ฉันอยากออกไปเสียจากบ้าน	...	...	....	...	...
25. ฉันรู้สึกละลายใจตัวเองบ่อย ๆ	...	...	....	...	...
26. ฉันมักจะดูไม่ดีเท่าคนส่วนใหญ่	...	...	....	...	...
27. เมื่อฉันมีอะไรที่จะพูดฉันมักจะพูดออกมา	...	...	....	...	...
28. ครอบครัวของฉันเข้าใจฉัน	...	...	....	...	...
29. ผู้บังคับบัญชาทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันยังดีไม่พอ	...	...	....	...	...
30. คนส่วนใหญ่ได้รับการชอบพอมากกว่าฉัน	...	...	....	...	...
31. ฉันรู้สึกท้อแท้ที่ทำงานบ่อย ๆ	...	...	....	...	...
32. โดยปกติแล้วสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ทำให้ฉันราคาญใจนัก	...	...	....	...	...

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อความซึ่งถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งท่านได้รับจากบุคคลรอบข้าง เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน แพทย์ พยาบาล ว่ามีพฤติกรรมปฏิบัติต่อท่านอย่างไร

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่อง / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความรู้สึกหรือความจริงที่เกิดขึ้นกับตัวท่านมากที่สุด โดยเลือกเพียงคำตอบเดียวจากเห็นด้วยมากที่สุด ถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1. ฉันมีใครคนหนึ่งที่เมื่อได้อยู่ใกล้ชิดแล้วฉันรู้สึกมีความปลอดภัย .	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ฉันรู้สึกเป็นคนสำคัญในกลุ่มที่ฉันอยู่	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. คนอื่นมักจะบอกให้รู้ว่าฉันทำงานได้ดี	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4. เมื่อฉันมีปัญหา ฉันไม่สามารถที่จะพึ่งพาญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงให้ช่วยเหลือได้	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
5. ฉันมีโอกาสมากเพียงพอในการพบปะกับบุคคลที่ทำให้ฉันมีความรู้สึกว่าฉันเป็นคนพิเศษ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
6. ฉันใช้เวลากับคนที่มีความสนใจตรงกับฉัน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
7. มีโอกาสน้อยมากในชีวิตของฉันที่จะให้ความช่วยเหลือและดูแลผู้อื่น	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
8. คนอื่นทำให้ฉันรู้ว่าพวกเขาชอบทำงานกับฉัน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
9. ฉันพอจะหาความช่วยเหลือได้ ถ้าฉันต้องการความช่วยเหลือในระยะยาว	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
10. ไม่มีใครที่ฉันพอจะบอกได้ว่าฉันรู้สึกอย่างไร	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
11. ภายในกลุ่มเพื่อนของฉันเราต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
12. ฉันมีโอกาสที่จะกระตุ้นให้กำลังใจคนอื่นให้พัฒนาความสนใจ และทักษะของพวกเขา	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
13. ครอบครัวของฉันทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของครอบครัว	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
14. ฉันมีญาติหรือเพื่อนที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ฉัน แม้เขาจะรู้สึกว่าฉันไม่อาจจะตอบแทนเขาได้	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
15. เวลาที่ฉันอารมณ์เสีย จะมีคนบางคนที่ฉันสามารถระบายความรู้สึกให้ฟังได้	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
16. ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครมีปัญหาเหมือนฉัน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
17. ฉันชอบที่จะทำอะไรเป็นพิเศษเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ทำให้ชีวิตของคนอื่นมีชีวิตชีวา	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
18. ฉันรู้สึกว่าคนอื่นรู้สึกนิยมชมชอบในตัวฉัน .	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
19. มีคนบางคนที่รักและห่วงใยฉัน	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
20. ฉันมีคนที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสังคมและร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
21. ฉันมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่บุคคลอื่นต้องการ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
22. ถ้าฉันต้องการคำแนะนำจะมีคนมาช่วยวางแผนที่จะจัดการกับสถานการณ์นั้น	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
23. ฉันมีความรู้สึกว่าฉันเป็นที่ต้องการของคนอื่น .	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
24. มีคนคิดว่าฉันไม่ใช่เพื่อนที่ดีอย่างที่ฉันเป็น ...	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
25. ถ้าฉันไม่สบายจะมีคนมาแนะนำฉันเกี่ยวกับการดูแลตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ภาคผนวก ข

ตาราง 25 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ

ข้อที่	ค่า r	ข้อที่	ค่า r
1	.6485**	11	.4643**
2	.4348**	12	.4881**
3	.5628**	13	.5651**
4	.6050**	14	.6037**
5	.6696**	15	.4096**
6	.5351**	16	.5268**
7	.4338**	17	.5691**
8	.3747**		
9	.6539**		
10	.4140**		

ตาราง 26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ

ข้อที่	ค่า r	ข้อที่	ค่า r
1	.2921*	11	.5310*
2	.5057*	12	.5519*
3	.6043*	13	.5813*
4	.4204*	14	.5779*
5	.3529*	15	.5100*
6	.4959*	16	.3072*
7	.6057*	17	.5993*
8	.2649*	18	.5089*
9	.7525*		
10	.3343*		

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวรัชนี ชื่อสกุล เบญจธนัง

เกิดวันที่ 21 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2499

สถานที่เกิด อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 481/59 ซอยยิ่งอำนวย ตำบลบางขุนศรี
อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน พยาบาลประจำการ ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ตึกอุบัติเหตุ 4 (หน่วยไฟลวก)
โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ 10700

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517	เตรียมอุดมศึกษา (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
พ.ศ. 2521	ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยชั้นสูง จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2528	พยาบาลศาสตรบัณฑิต จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2537	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด

บทคัดย่อ

ของ

รัชนี เบญจธนัง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด เปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิต เมื่อจำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง และความว้าเหว่ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับตัวแปรดังกล่าวทั้งหมด และค้นหาอำนาจการทำนายความพึงพอใจในชีวิต จากตัวแปรดังกล่าวทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีโสดที่มีอาชีพเป็นพยาบาล มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช ในปีพ.ศ. 2536 ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิตามลักษณะของอายุ จำนวนทั้งสิ้น 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากร แบบทดสอบวัดการสนับสนุนทางสังคม แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง แบบทดสอบวัดความว้าเหว่ และแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้นิวแมนคูลส์ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ระดับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดส่วนมากอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า

1. สตรีโสดที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากสตรีโสดที่มีอายุน้อย

2. สตรีโสดที่มีระดับการศึกษาสูง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างจากสตรีโสดที่มีระดับการศึกษาต่ำ

3. สตรีโสดที่มีรายได้สูงมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรายได้ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสตรีโสดที่มีรายได้สูงและปานกลาง มีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกับสตรีโสดที่มีรายได้ต่ำ

4. สตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีรูปแบบของการอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. สตรีโสดที่มีความว้าเหว่น้อย มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าสตรีโสดที่มีความว้าเหว่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับตัวแปรต่าง ๆ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด รูปแบบของการอยู่เป็นโสด การสนับสนุนทางสังคม และความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนความว้าเหว่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ความภาคภูมิใจในตนเอง (X6) การสนับสนุนทางสังคม (X5) และรูปแบบของการอยู่เป็นโสด (X4) เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้ ตัวทำนายทั้ง 3 นี้ สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสดได้อย่างถูกต้องร้อยละ 46.52 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนายเท่ากับ 5.74 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = 11.2070 + 0.3310X_6 + 0.1103X_5 + 1.6202X_4$$

SOME FACTORS RELATED TO LIFE SATISFACTION OF SINGLE WOMEN

AN ABSTRACT

BY

RUCHANEE BENJATHANUNG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirments for the

Master of Education degree in Developmental Psychology

at Srinakharinwirot University

March 1994

The purposes of this research were to study the level of satisfaction of single women to compare the life satisfaction according to variables of age, degree of education, income, typology of singlehood, social support, self-esteem and loneliness, to correlate between life satisfaction among these variables and to predict life satisfaction from these variables. The subjects who were randomly selected by the stratified random sampling consisted of 250 nurses. Their ages were above 30 years old and they worked at Siriraj hospital in 1993. The instrument used for collecting the data were demographic questionaire, the social support test, the self - esteem test, the loneliness test and the life satisfaction test. The data were analyzed by the percentage value, t-test, One way Analysis of Variance and Newman - Kuels Method, Pearson Product Moment Coefficient of Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follow:

Most life satisfaction of single women was at high moderate level.

When comparing life satisfaction with these variables, the results showed that;

1. The old and the young single women were not significantly different in life satisfaction.

2. High education level and low education level of single women were not significantly different in life satisfaction.

3. The single women who had high income had singifacantly more life satisfaction than the ones who had moderate income at .05 level, but the ones who had high income, moderate income and low income were not singificant.

4. The single women who had typology voluntary of singlehood had significantly more life satisfaction than the ones who had typology involuntary of singlehood at .05 level.

5. The single women who had high social support had significantly more life satisfaction than the ones who had low social support at .05 level.

6. The single women who had high self - esteem had significantly more life satisfaction than the ones who had low self - esteem at .05 level.

7. The single women who had low loneliness had significantly more life satisfaction than the ones who had high loneliness at .05 level.

The correlation between life satisfaction among these variables : there were no significant relationships between age, education level, income and life satisfaction. Life satisfaction correlated positively between typology of singlehood, social support, self - esteem at the .001 level and correlated negatively with loneliness at the .001 level.

Life Satisfaction of single women was predicted by the self-esteem, the social support and the typology of singlehood. The

three predictors were able to predict life satisfaction accurately 46.52% and the standard error was 5.74

The prediction equation was

$$Y' = 11.2070 + 0.3310X_6 + 0.1103X_5 + 1.6202X_4$$